

ALŪKSNES UN APES NOVADU BIBLIOTĒKU GADA DARBA PĀRSKATS

2019

ALŪKSNE, 2020

Satura rādītājs

Ievads.....	3
1. Vispārīgs bibliotēkas/reģiona bibliotēku raksturojums.....	5
2. Finansiālais nodrošinājums	7
3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums	10
4. Personāls.....	15
5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība	20
6. Krājums	26
7. Darbs ar bērniem un jauniešiem.....	32
8. Novadpētniecība.....	45
9. Projekti	54
10. Publicitāte.....	56
11. Sadarbības tīkla raksturojums	59
12. Metodiskais un konsultatīvais darbs	61
Pielikums. Fotomirkļi.....	64

Ievads

• Darba prioritātes

- Ar dažādām aktivitātēm akcentēt nozīmīgo un paveikto **novadu pastāvēšanas 10 gadus**- visu bibliotēku iesaistīšanās ceļojošās izstādes “Alūksnes novadam 10” veidošanā, neklātienas konkursa “Mazs bij` tēva novadiņ(i)s, bet diženi turējās” sagatavošanā, sarunu cikla “Savējie iedvesmo” pasākumi, jauns pasākumu cikls “Novada vēstures stunda”, foto izstāde “Alūksne Eiropas mozaikā” u.c. aktivitātes (45.lpp.);
- **Darbs ar bērniem un pusaudžiem lasīšanas veicināšanā**- vasaras lasīšanas maratons “Ar grāmatu vasaras somā” un Erudītu klubiņa nodarbības Alūksnē, Skaļās lasīšanas sacensība, 3 bibliotēku iesaistīšanās lasīšanas veicināšanas projektā “Mūsu mazā bibliotēka” un 18 bibliotēku- programmā “Bērnu, jauniešu, vecāku žūrija”, nodarbības kopā ar grāmatu autoriem Eviju Gulbi, Zani Zustu, Ievu Melgalvi, Dzintaru Tilaku, Zani un Indru Brūverēm u.c. (35.lpp.);
- **Bibliotēku pakalpojumu un tajās pieejamo resursu popularizēšana**- informatīvā telts Alūksnes pilsētas svētkos, tikšanās ar 12 lasītāju iecienītiem grāmatu autoriem, Dzejas dienas, Grāmatu svētki, Bibliotēku nedēļa, Digitālās nedēļas aktivitātes, virtuāls treniņš informācijas meklēšanā “Atrast pavasari”;
- **bibliotēku sadarbības aktivizēšana** ierobežota finansējuma apstākļos – SBA izmantojamības pieaugums par 15%, pagastu bibliotēku vadītāji kopā ar lasītājiem apmeklē Alūksnes pilsētas bibliotēkas pasākumus- tikšanās ar rakstniekiem u.c.

• Jauni pakalpojumi

- **Audiogrāmatu** piedāvājums no Latvijas Neredzīgo bibliotēkas;
- Vidagas bibliotēkas pagalmā atklāta **āra lasītava**- plaša terase ar soliņiem, galdu, plauktu grāmatām un preseī- **un tās pieturvietas**- grāmatu plaukts ar soliņu pie skolas, kā arī Virešos pie Saietu nama (skat. nodaļā *Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums*);
- **3td E-grāmatu bibliotēkas** kā pakalpojuma ieviešana un popularizēšana (21.lpp.);
- **Tiešraīžu translēšana** uz lielā ekrāna Alūksnes pilsētas bibliotēkā- ideju foruma TEDx Riga 2019 tiešraide, Digitālās nedēļas 2019 tiešraides;
- **Novada vēstures stundas**- pasākumi par novadpētniecības tēmām. To sagatavošanā un norisē iesaistīti vietējās kopienas iedzīvotāji (45.lpp.)

• Nozīmīgi/jauni projekti

- **Jaunlaicenes pagasta bibliotēkas pārcelšanās uz citām, plašākām telpām** (skat. 3.nodaļā *Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums* 10.lpp.)
- **Apes novada pašvaldības projekts “Ergoefektivitātes paaugstināšana pašvaldības kultūras iestādei – Apes tautas namam un bibliotēkai”**, kura rezultātā veikti ergoefektivitātes paaugstinoši pasākumi (skat. 3.nodaļā *Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums* 10.lpp.)
- **Apes novada Vidagas bibliotēkas projekts „Mazās āra lasītavas ar pieturvietām izveide Virešu pagastā”** (skat. 9.nodaļā *Projekti* 54.lpp.)
- **Valsts Kultūrkapitāla fonds** atbalstījis 2 Alūksnes pilsētas bibliotēkas projektus “Galvenajā lomā- rakstnieks” (skat. 9.nodaļā *Projekti* 54.lpp.)

• Darbs ilgtspējīgas attīstības mērķu jomā

Sekmējot ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu īstenošanu, Alūksnes pilsētas bibliotēka nodrošina piekļuvi kvalitatīvai informācijai un tehnoloģijām, garantē kvalificētu bibliotēkas darbinieku palīdzību, realizējusi aktivitātes jaunu zināšanu apguvei (datorprasmju apguve u.c.),

īstenojusi vairākus mūžizglītības pasākumus- semināri “Kā un kāpēc iesniegt gada ienākumu deklarāciju”, “Starp vārda brīvību un dezinformāciju: kā atpazīt viltus ziņas?”, “E-pakalpojumi karjeras izaugsmei un darba meklēšanas prasmju pilnveidei”, pasākumi “Tulkotājs kā profesija”, “Arhīvs- mūsu vēstures māja”, “Latvijas 15 gadi Eiropas Savienībā”, politologs F. Rajevskis, “Enciklopēdija- nācijas gudrībai”, V. Ščerbinskis u.c.

2019.gadā Alūksnes pilsētas bibliotēku apmeklēja 8 ilgstošo darba meklētāju grupas “Motivācijas programmas darba meklēšanas un sociālā mentora pakalpojumi” ietvaros, kuru laikā darba meklētāji iepazinās ar Alūksnes pilsētas bibliotēkas piedāvātajiem pakalpojumiem un resursiem, apguva darba meklēšanai nepieciešamās prasmes. Bibliotēkas telpās regulāri notika bezdarbnieku un viņu mentoru individuālās tikšanās.

- **Problēmas, to risinājumi**

- Bibliotēkas strādā ierobežota finansējuma apstākļos, nav līdzekļu attīstībai, esošais aprīkojums nolietojas. Ierobežotais finansējums krājuma komplektēšanai ir motivējis bibliotēkas aktīvāk izmantot SBA iespējas (+15%).
- Lietotājiem ar 01.01.2020. būs ierobežots bibliotēku pieejamības laiks, jo 6 bibliotēkas strādās uz 0,8 slodzi, 4 – apvienos bibliotekāra un kultūra darba organizatora amatus, 3 apvienos bibliotekāro un novadpētniecības istabu darbu, 2- 1 darbinieks apkalpos lasītājus 2 vietās.

- **Citi aktuāli jautājumi**

Pamatojoties uz 2019.gadā veikto Alūksnes novada pašvaldības funkciju efektivitātes auditu, Alūksnes novada pašvaldība veikusi pašvaldības institucionālās sistēmas pilnveidošanu, tai skaitā-pagastu kultūras iestāžu optimizāciju, kuras rezultātā 1 bibliotēka slēgta, pārējām bibliotēkām-izmaiņas darba pienākumos un darba slodzēs (skat. 1.nodaļā *Vispārīgs bibliotēkas/reģiona bibliotēku raksturojums* 5.lpp. un 4.nodaļā *Personāls* 15.lpp.)

1. Vispārīgs bibliotēkas/reģiona bibliotēku raksturojums

• Īss situācijas apraksts

Alūksnes reģionā ietilpst 2 novadi- **Alūksnes novads un Apes novads**.

Pārskata periodā par publisko bibliotēku lietotājiem Alūksnes reģionā kopumā iesaistīti 33,7% iedzīvotāju, Alūksnes novadā tie ir 32,6 %, Apes novadā- 38,6 % iedzīvotāju.

Iedzīvotāju skaits atskaites gada laikā abos novados samazinājies par 3% jeb 602 iedzīvotājiem. Bibliotēkās reģistrēto lietotāju skaits samazinājies par 45 jeb 0,7%.

Alūksnes novadā bibliotēkāros un informacionālos pakalpojumus nodrošina:

- Alūksnes pilsētas bibliotēka kā reģiona galvenā bibliotēka (Alūksnē- 7374 iedzīvotāji);
- 17 pagastu bibliotēkas (laukos 1 bibliotēka uz 498 iedzīvotājiem);
- 10 vispārīzglītojošo skolu bibliotēkas;
- 1 augstskolas filiāles bibliotēka- LU Alūksnes filiāle.

Alūksnes pilsētas bibliotēka ir Alūksnes novada pašvaldības iestāde, pagastu bibliotēkas- pagastu pārvalžu struktūrvienības.

Apes novadā bibliotēkāros un informacionālos pakalpojumus nodrošina:

- Apes bibliotēka apkalpo pilsētas un tai pieguļošā Apes pagasta 1359 iedzīvotājus;
- 3 pagastu bibliotēkas (laukos 1 bibliotēka uz 719 iedzīvotājiem);
- 4 vispārīzglītojošo skolu bibliotēkas.

Trapenes bibliotēkai joprojām darbojas 2 grāmatu apmaiņas punkti – Trapenes sākumskolā un sociālās aprūpes centrā “Trapene”. Grāmatu apmaiņas punkts ir izveidots arī sociālās aprūpes centrā “Pīlādži” Mālpupē, kura iemītniekus apkalpo Mālpupes pagasta bibliotēkas vadītāja.

• **Izmaiņas bibliotēku darbībā pārskata periodā**

Būtiskas izmaiņas Alūksnes novada bibliotēku darbībā notiek ar 01.01.2020. Pamatojoties uz 2019.gadā veikto Alūksnes novada pašvaldības funkciju efektivitātes auditu (SIA “AGAR” auditors Dr. sc. administ. Iveta Magone), Alūksnes novada pašvaldība 2019.gada septembrī uzsāka darbu pie pašvaldības institucionālās sistēmas pilnveidošanas, tai skaitā- pie pagastu kultūras iestāžu optimizācijas.

Intensīvā darbā, meklējot labākos risinājumus, ņemot vērā pašvaldības vadības uzstādījumus, uzklusot Latvijas Bibliotēku padomes un Kultūras ministrijas speciālistu viedokļus, analizējot datus par iedzīvotāju skaita samazināšanos novadā un bibliotēku statistikas datus, darbinieku noslodzi, lai racionāli izmantotu pašvaldības budžeta līdzekļus un palielinātu darbiniekiem atalgojumu, pašvaldība pieņēmusi lēmumu optimizēt pagastu pārvalžu, to struktūrvienību, kultūras iestāžu, tai skaitā- bibliotēku, darbību novadā.

28.11.2019. Alūksnes novada dome pieņem 2 lēmumus- Nr.361 *Par grozījumiem Alūksnes novada domes 31.01.2019. lēmumā Nr. 15 “Par amata vietām un atlīdzību Alūksnes novada pašvaldībā”* un Nr.362 *Par Alūksnes novada pašvaldības pagasta pārvalžu institucionālās sistēmas pilnveidošanu* (<https://ej.uz/andlemumi>), kas arī nosaka būtiskas izmaiņas pagastu pārvalžu, tai skaitā- pagastu kultūras iestāžu, darbībā.

Būtiskākās izmaiņas: pagastu pārvaldēs atkal katrai ir savs vadītājs (iepriekš 1 vadītājs uz 2-3 pagastu pārvaldēm), likvidētas lietvežu/sekretāru amata vietas, teritorijas attīstības speciālistu štata vietas, pagastu grāmatveži strādā Alūksnē, ne vairs savos pagastos, ievērojami samazināti saimniecisko darbinieku štati, kā atsevišķas pagastu struktūrvienības likvidētas vēstures krātuves, atsevišķos pagastos- feldserpunktī, sporta un tautas nami, pārvaldot darba pienākumus, bibliotēku, muzeju, kultūras/ tautas namu darbiniekiem, mainot darba slodzes vai likvidējot štata vienības.

Optimizācijas rezultātā **bibliotēku nozarē** Alūksnes novadā:

- **likvidēta Alsviķu pagasta Strautiņu bibliotēka**, par tās mantas, tiesību un saistību pārņēmēju nosakot otru pagastu bibliotēku- Alsviķu bibliotēku un nodrošinot, ka bibliotēkas

pakalpojumus likvidētās Strautiņu bibliotēkas telpās, adresē “Zemenīte”, Strautiņi, , sniegs Alsviķu bibliotēkas vadītāja. Attālums starp pagasta Alsviķu un Strautiņu ciemiem ~ 5 km, attālums no Strautiņiem līdz tuvākajām bibliotēkām Alūksnē un blakus esošajā Zeltiņu pagastā ~10 km;

- **6 bibliotēkās** (Jaunalūksnes, Jaunlaicenes, Liepnas, Mālupe, Māriņkalna, Pededzes pagastos) **darba slodze samazināta no 1 uz 0,8;**

- **4 bibliotēkās** (Annas, Ilzenes, Malienas un Mārkalnes pagastos) bibliotēkas vadītājs kļūst par **bibliotēkas vadītāju- kultūras darba organizatoru uz pilnu slodzi.**

- **3 bibliotēku** (Beja, Veclaicene, Zeltiņi) vadītājiem- papildus pienākumi- vēstures krātuvju/novadpētniecības centru pārraudzība, nodrošinot **pilnu darba slodzi.**

- **Alsviķu bibliotēka** strādā uz 1 **pilnu slodzi**, nodrošinot pakalpojumu sniegšanu 2 vietās- Alsviķos un Strautiņos;

- **Jaunannas bibliotēkas** vadītāja (pilna slodze) nodrošina pakalpojumu sniegšanu 2 bibliotēkās Jaunannā- 4 dienas nedēļā un Kalncempjos- 1 dienu nedēļā (šajā pagastā reāli dzīvo ~85 iedzīvotāji, pārējā laikā iespēju robežās apkalpošanu nodrošinās pagasta pārvaldes vadītāja);

- **Alūksnes pilsētas bibliotēkā** samazinātas 1,7 štata vietas, pārdalot pienākumus;

- No 01.01.2020. bibliotēku darbinieku **atalgojums** par pilnu slodzi Alūksnes novada pagastu bibliotēkās- 705 *euro* pirms nodokļu nomaksas (iepriekš vidējā alga novadā- 518 *euro*), Alūksnes pilsētas bibliotēkā vidējai atalgojums bibliotēkārā darba speciālistiem no 577 *euro* palielināts uz 739 *euro*;

2019.gadā **Apes novada publiskās bibliotēkas** darbojas kā Apes novada pašvaldības iestādes, bet- pašvaldībai izveidojot Apes novada pašvaldības iestādi "Apes kultūras un tūrisma centrs", no 2020.gada februāra bibliotēkas kļūst par šīs iestādes struktūrvienībām.

Ar Apes novada 28.03.2019. lēmumu mainīts Gaujienas internātpamatskolas nosaukums uz Gaujienas pamatskola.

Pašvaldību publiskajām bibliotēkām pārskata periodā filiāļu un ārējo apkalpošanas punktu nav.

- **Bibliotēku akreditācija**

Alūksnes reģiona bibliotēku akreditācija pārskata periodā nav notikusi.

Sagatavoja Iveta Ozoliņa, Alūksnes pilsētas bibliotēkas direktore

2. Finansiālais nodrošinājums

Alūksnes un Apes novadu pašvaldību bibliotēku **pamatbudžetus** veido Alūksnes un Apes novada **pašvaldību finansējums- 98,2%** no kopējā finansējuma, kā arī ieņēmumi no bibliotēku sniegtajiem **maksas pakalpojumiem**- melnbalto un krāsaino kopiju un izdruku izgatavošana, dokumentu skenēšana, atsevišķās bibliotēkās- laminēšanas un dokumentu iesiešanas pakalpojumi. Maksas pakalpojumi sastāda tikai 0,4 % no visa bibliotēku finansējuma un pēdējos gados šis skaitlis būtiski nemainās.

Alūksnes pilsētas bibliotēka saņēmusi Valsts Kultūrkapitāla fonda (VKKF) finansējumu 2 projektu realizācijai (EUR 1080), finansējumu no Apes novada pašvaldības par reģiona galvenās bibliotēkas funkciju realizēšanu Apes novadā (EUR 1714) un finansējumu par Priekuļu un Smiltenes tehnikumu audzēkņu mācību praksi, kas tika īstenota Alūksnes pilsētas bibliotēkā ESF projekta “Profesionālo izglītības iestāžu audzēkņu dalība darba vidē balstītās mācībās un mācību praksēs uzņēmumos”.

Atskaites periodā **Alūksnes novada pašvaldības finansējums** ir pieaudzis 14 bibliotēkām (kopumā par 29,2%), nedaudz samazinājies 4 bibliotēkām. **Apes novada pašvaldības finansējums** bibliotēkām kopumā pieaudzis par 9%, (2 bibliotēkām tas pieaudzis, 2- nedaudz samazinājies).

Tabula “Alūksnes un Apes novadu bibliotēku finansiālais nodrošinājums”

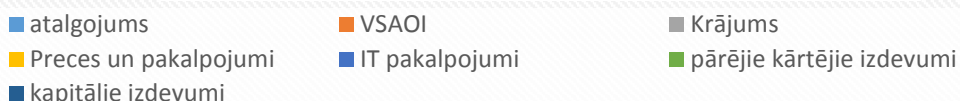
	2017.	2018.	2019.	+/- salīdzinot ar iepriekšējo gadu (%)	
Kopā (EUR)	442192	413498	563138	-6,5	+36,2
Pašvaldības finansējums	436887	407970	552868	-6,6	+35,5
Citi ieņēmumi:	5305	5228	10270	-1,5	+96,4
<i>t. sk. maksas pakalpojumi</i>	2020	2197	2177	+8,8	-0,9
<i>t. sk. ziedojumi un dāvinājumi</i>	986				
<i>t. sk. VKKF finansējums</i>	520	1260	1080	+142,3	-14,3
<i>t. sk. citi piešķirumi</i>	1779	1771	2753	-0,45	+55,5

Tabula “Alūksnes un Apes novadu bibliotēku izdevumi”

	2017.	2018.	2019.	+/- salīdzinot ar iepriekšējo gadu (%)	
Izdevumi kopā (EUR)	445919	411502	559346	-7,7	+35,9
Darbinieku atalgojums (bruto)	234172	222774	234071	-4,9	+5,1
Krājuma komplektēšana	53187	52590	52265	-1,1	-0,6

78% no bibliotēkām piešķirtā finansējuma **ir kārtējie izdevumi**, kapitālie izdevumi- 22%, no kuriem 92,5% ir izdevumi, kas izlietoti Jaunlaicenes bibliotēkas telpu kapitālajam remontam. Kapitālie izdevumi, kas tērēti bibliotēku materiāli tehniskās bāzes uzlabošanai (datortehnikas vai mēbeļu iegādei)-niecīgi- tikai 5 bibliotēkas Alūksnes novadā un 2 bibliotēkas Apes novadā tos tērējušas materiāli tehniskās bāzes uzlabošanai- datortehnikas vai mēbeļu iegādei.

Alūksnes un Apes novadu pašvaldību bibliotēku izdevumi 2019.gadā

Ar 01.02.2019. vidēji par 4% (~ 20 euro) palielināts Alūksnes novada bibliotēku darbinieku **atalgojums**. Vidējā darba alga 2019.gadā Alūksnes novada pagastu bibliotēkās- EUR 518, Alūksnes pilsētas bibliotēkā- EUR 577. Apes novada bibliotēku darbiniekiem 2018.gadā atalgojuma palielinājums- ~5% (vidējā alga 611 EUR).

Alūksnes pilsētas bibliotēkas kā reģiona galvenās bibliotēkas ieņēmumus veido Alūksnes novada pašvaldības finansējums (97,3% no kopējā finansējuma), kā arī finansējums no Apes novada pašvaldības par reģiona galvenās bibliotēkas funkciju realizēšanu Apes novadā- 1714 euro (428,50 euro uz 1 Apes novada bibliotēku), kā arī no ieņēmumiem par sniegtajiem maksas pakalpojumiem un VKKF finansējuma projekta realizācijai- 1080 EUR.

Alūksnes pilsētas bibliotēkai piešķirtais pašvaldības finansējums 2019.gadam palielinājies par 7,2% un kopumā pēdējos 3 gados tas ir stabils.

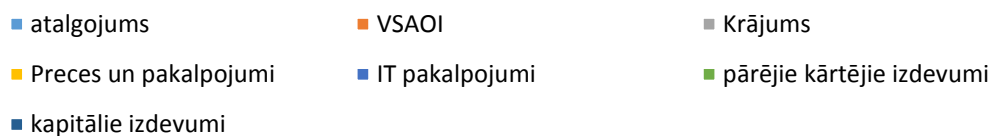
Tabula "Alūksnes pilsētas bibliotēkas finansiālais nodrošinājums"

	2017.	2018.	2019.	+/- salīdzinot ar iepriekšējo gadu (%)	
Kopā (EUR)	129495	128176	136659	-1,02	+6,6
Pašvaldības finansējums	126164	124020	133016	-1,7	+7,2
Citi ieņēmumi:	3331	4156	3643	+24,8	-12,3
<i>t. sk. maksas pakalpojumi</i>	1032	1125	697	+9	-38
<i>t. sk. VKKF finansējums</i>	520	1260	1080	+142,3	-14,3
<i>t. sk. citi piešķirumi</i>	1779	1771	1866	-0,45	+5,4

Tabula "Alūksnes pilsētas bibliotēkas izdevumi"

	2017.	2018.	2019.	+/- salīdzinot ar iepriekšējo gadu (%)	
Izdevumi kopā (EUR)	133961	130370	133114	-2,7	+2,10
Darbinieku atalgojums (bruto)	84383	82096	84087	-2,7	+2,4
Krājuma komplektēšana	8844	8604	8389	-2,7	-2,5

Alūksnes pilsētas bibliotēkas izdevumi 2019.gadā

Secinājumi:

- Pašvaldību finansējums- stabils, nodrošina bibliotēku pamatfunkciju veikšanu, bet nav attīstību veicinošs;
- Bibliotēku darbinieku uzdevums- pārdomāti, lietderīgi un ekonomiski izlietot pieejamo finansējumu;
- Nepietiekams finansējums bibliotēku attīstībai- materiāli tehniskās bāzes uzlabošanai, aprīkojuma modernizēšanai, telpu/ēku funkcionalitātes uzlabošanai, remontiem;
- Stabils, bet nepietiekams finansējums krājuma komplektēšanai (-0,6%);
- Pieaudzis finansējums darbinieku atalgojumam (+5%);
- Kārtējie izdevumi uz 1 bibliotēkas lietotāju EUR 66,80, uz 1 fizisko apmeklējumu- 4,84.

Sagatavoja Iveta Ozoliņa, Alūksnes pilsētas bibliotēkas direktore

3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums

- Telpu un ēku remontdarbi

Tabula “Alūksnes un Apes novadu bibliotēku ēkās un telpās veiktie remontdarbi”

Bibliotēka/ ēka	Veiktie remontdarbi
Bejas bibliotēka	Kosmētiskais remonts- atsvaidzināts sienu un logu aiļu krāsojums, attīrīta un pārļakota grīda, salabots kamīnkrāsns dūmvads, uzlabots apgaismojums.
Apes bibliotēkas un tautas nama ēka	Projekta “Energoefektivitātes paaugstināšana pašvaldības kultūras iestādei – Apes tautas namam un bibliotēkai” rezultātā veikti energoefektivitātes paaugstinoši pasākumi- siltināts bēniņu pārsegums un ēkas cokols, nomainīti visi logi un durvis, siltināta fasāde, uzbūvēta atsevišķa katlu māja, izbūvētas inženierkomunikācijas un jauna apkures sistēma, atjaunota elektroinstalācija. Arī apkārtējā ēkas teritorija ieguvusi jaunu izskatu – ir nobruģēti laukumi, veikta lietus ūdeņu sistēmas izbūve, izveidota āra terase – estrāde, savukārt, ēkas āra siena tumšajā diennakts laikā tiks izgaismota.
Liepnas bibliotēka	Nomainītas durvis datortelpai

Apes bibliotēkas un tautas nama ēka pēc remonta

- Telpu paplašināšana vai bibliotēku pārvietošana uz citām telpām

Jaunlaicenes pagasta bibliotēkai vecā mājvieta daudzdzīvokļu ēkas vienā no dzīvokļiem bija kļuvusi par šauru, tādēļ 2019.gada septembrī tā, pateicoties Alūksnes novada pašvaldībai, jaunu mājvietu radusi bijušās Jaunlaicenes pamatskolas ēkā- plašās, labiekārtotās un visiem pieejamās telpās. Īpašs prieks jaunlaiceniešiem par to, ka likvidētās skolas ēka nepaliek tukša- tajā turpinās rosība- aktīvi darbojas bibliotēka, uz šo ēku pārcēlusies arī ģimenes ārsta prakse. Lai uz jaunajām telpām varētu pārcelties bibliotēka un ģimenes ārsta prakses vieta, skolas ēkā Alūksnes novada pašvaldība veica ievērojamus pārbūves darbus. Kopējās pārbūves izmaksas bija ap 120 tūkstošiem eiro un tās ietvēra gan telpu atjaunošanu bibliotēkas un ģimenes ārsta prakses vajadzībām, gan maģistrālā ūdensvada izbūvi, kā arī teritorijas labiekārtošanu. Darbus pēc SIA “Alūksnes projekti” izstrādātās tehniskās dokumentācijas veica SIA “Pamati”. Jaunajās bibliotēkas telpās valda plašums un gaišums – te ir ērta vieta lasīšanai un informācijas meklēšanai uz vietas, atsevišķa telpa iekārtota mazākajiem lasītājiem, var organizēt arī pasākumus lasītājiem.

Jaunlaicenes pagasta bibliotēka tagad atrodas bijušajā skolas ēkā

Jaunlaicenes bibliotēkā

Lai arī finansējums bibliotēkas aprīkojumam bija ierobežots un nebija iespējams iegādāties visu no jauna, tomēr pašvaldība atrada finansējumu, lai iegādātos bibliotēkas darbā visvairāk nepieciešamās lietas- multifunkcionālo iekārtu (1970 EUR), lasītavas zonai- galdu un krēslus, biroja galdu bibliotēkas vadītājam, mobilo tālruni un loģiem žāļuzijas.

2019.gada pašā nogalē **Vidagas bibliotēkas** pagalmā atklāta **āra lasītava**- plaša terase ar soliņiem, galdu, kā arī plauktu grāmatām un preseī. Tā kā bibliotēka atrodas vienā ēkā ar medicīnas punktu, bieži vien apmeklētāji izteikušies, ka, gaidot rindā pie ārsta, gribētu arī kaut ko palasīt un uzturēties ārā, jo iekštelpās ir šaurs. Tā no ierosinājumiem par soliņiem, vēlāk domājot arī par aktivitātēm bērniem, Vidagas bibliotēkas vadītājam radās ideja par āra lasītavu. Lai izmantotu āra lasītavu, cilvēkiem nav obligāti jāienāk bibliotēkā – tā ir brīvi pieejama ikvienam un jebkurā laikā. Plānots, ka tā būtu arī laba atpūtas vieta tūristiem, kuri brauc ne vien apskatīt Apes novadu, bet vasarā arī laivot pa Gauju, kas atrodas pavisam netālu. Popularizējot publisko lasītavu kustību, Vidagā atvērta vēl viens grāmatu plaukts ar soliņu pie skolas, kā arī Virešos pie Saietu nama.

Projekts Nr. 19-07-AL12-A019.2202-000003 „Mazās āra lasītavas ar pieturvietām izveide Virešu pagastā” īstenots Eiropas Savienības Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.–2020.gadam apakšpasākuma 19.2. „Darbības īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju” aktivitātes 19.2.2. „Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas” ietvaros.

Āra lasītava Vidzemes bibliotēkas pagalmā

2020.gada janvārī Alūksnes pilsētas bibliotēkas ēkā Lielā ezera ielā 24 esošā novada pašvaldības dzimtsarakstu nodaļa pārcēlusies uz pašvaldības administratīvo ēku Dārza ielā 11, esošās telpas nododot Alūksnes pilsētas bibliotēkai. Ņemot vērā minēto telpu stāvokli (tajās nepieciešams remonts un pielāgošana bibliotēkas vajadzībām), bibliotēka savai darbībai uz patreizējo brīdi var izmantot tikai pasākumu zāli. Kopā ar pašvaldību tiks meklēts risinājums un finansējums esošo telpu remontam un pārbūvei.

- **Jaunu ēku būvniecība**

Jaunu ēku būvniecība pārskata periodā nav veikta.

- **Iekārtas, aprīkojums, IKT nodrošinājums**

Darbinieku datortehnikas stāvoklis bibliotēkās vērtējams kā apmierinošs, 60% datoru ir iegādāti pēdējos 5 gados.

Lietotāju datortehnikas stāvoklis- apmierinošs, 62,8% datoru iegādāti pēdējos 5 gados.

Jāturpina darbs pie *Trešā Tēva dēla* projekta datortehnikas nomaiņas, kas uz 01.01.2020. vēl joprojām sastāda 37% no bibliotēkās lietotājiem pieejamās datortehnikas. Jāņem vērā, ka pieprasījums pēc datoru izmantošanas bibliotēkās sarūk, tādēļ datoru skaitu lietotājiem var samazināt.

Ļoti lēni notiek datortehnikas atjaunošana par pašvaldības finansējumu. Tā 2019.gadā pa vienam jaunam datoram iegādājušās tikai 3 bibliotēkas- Gaujienas, Māriņkalna un Kalncempju bibliotēkas, bet Jaunlaicenes un Apes bibliotēkās iegādātas jaunas multifunkcionālās iekārtas.

Tabula “Alūksnes un Apes novadu bibliotēku datortehnikas vērtējums”

	Darbiniekiem (kopējais skaits)	Lietotājiem (kopējais skaits)	Vērtējums							
			Iegādāti līdz 2009.gadam		Iegādāti no 2010. līdz 2014.gadam		Iegādāti 2015.- 2018. gadā		Iegādāti 2019.gadā	
			Darbiniekiem	Lietotājiem	Darbiniekiem	Lietotājiem	Darbiniekiem	Lietotājiem	Darbiniekiem	Lietotājiem
Datori	38	113	1	42	14	25	22	44	1	2
Printeri	9		6		3					

Kopēšanas iekārtas	4	4			
Skeneri	1			1	
Multifunkc. iekārtas	33	1	12	18	2

Lai arī vairākās lauku bibliotēkās **interneta un datu pieejas tīkla darbības ātrums** nav apmierinošs, tomēr 2019.gadā datu pārraides tīkls visās bibliotēkās ir strādājis bez nopietniem traucējumiem. 2019.gadā tīkla darbības ātrums uzlabots tikai Bejas bibliotēkai.

Tabula “Alūksnes un Apes novadu bibliotēku interneta un datu pieejas tīkla darbības ātrums”

Bibliotēka	Interneta un datu pieejas tīkla darbības minimālais ātrums Mbps
Alūksnes novada 5 bibliotēkas (Kalncempji, Veclaicene, Jaunanna, Mālupe, Māriņkalns)	~ 2
Apes novada 1 bibliotēka (Ape)	
Apes novada 3 bibliotēkās (Gaujiena, Vidaga, Trapene)	~ 2-3
Alūksnes novada 11 bibliotēkas (Anna, Mārkalne, Alsviķi, Strautiņi, Beja, Jaunalūksne, Maliena, Jaunlaicene, Pededze, Ilzene, Zeltiņi)	~ 4-5
Alūksnes novada 1 bibliotēka (Liepna)	~ 11
Alūksnes pilsētas bibliotēka	~ 25

Deviņās reģiona bibliotēkās ir pilnībā neapmierinošs interneta un datu pieejas tīkla darbības ātrums (2 Mbps), līdz ar to bibliotēkas nevar piedāvāt kvalitatīvus pakalpojumus, ir apgrūtināts ir arī bibliotēku darbs ar IS Alise.

Lai nodrošinātu lielāku interneta un datu pieejas tīkla darbības ātrumu nekā to garantē valsts finansējums, Alūksnes novada pašvaldība slēdza līgumu ar SIA *Telia Latvija* par papildus interneta pakalpojumiem projektā “Par vienotā bibliotēku datu pārraides tīkla pieslēgumu darbības nodrošināšanu”, kura rezultātā 11 bibliotēkām interneta pieslēguma ātrums kopā ar KISC projektā noteikto tiek nodrošināts 5 Mbps, Liepnā- 15 Mbps, Alūksnē- 25 Mbps. Samaksa par papildus datu pārraides tīkla ātrumu- Alūksnes pilsētas bibliotēkai ir EUR 23,50 mēnesī, pagastu bibliotēkām, kurām interneta ātrums ir 5 Mbps jāmaksā 12,80 euro mēnesī. Pārējām bibliotēkām papildus samaksa netiek piemērota.

2019.gadā bibliotēkām pieejamais finansējums jauna parīkojuma, mēbeļu iegādei ir bijis visai ierobežots, tomēr vairākas bibliotēkas ir iegādājušās **jaunas mēbeles, aprīkojumu:**

Tabula “Alūksnes un Apes novadu bibliotēku materiāli tehniskās bāzes uzlabošana”

Bibliotēka	Iegādātas preces
Alūksnes pilsētas bibliotēka	datu nesējs serverim
Alsviķu bibliotēka	biroja krēsls, divas izstāžu planšetes
Bejas bibliotēka	2 jauni plaukti un 2 kastes atbilstoši bērnu un pusaudžu grāmatām
Jaunalūksnes bibliotēka	mīksto formu soliņš bērniem (sastāv no 10 sēžamajiem pufiem)
Jaunlaicenes bibliotēka	lasītavai- galds un 6 krēslī, biroja galds darbiniekam, mobilais tālrunis, logu žalūzijas;

Malienas bibliotēka	atpūtas dīvēns bērniem
Māļupes bibliotēka	atpūtas zonai- atpūtas krēsls, bērnu zonai- 3 sēžammaisi
Trapenes bibliotēka	jauni plaukti, 4 jauni soli pie bibliotēkas (Wi-Fi izmantošana), bezvadu putekļu sūcējs telpu uzkopšanai , LED tāfele bērniem
Vidagas bibliotēka	plaukts uzziņu literatūras izvietojšanai

Jaunos soliņus pie Trapenes bibliotēkas iecienījuši bibliotēkas WiFi lietotāji

- **Problēmas un to risinājumi materiālā un tehniskā stāvokļa jomā**

Nepietiekams finansējums bibliotēku esošo telpu funkcionalitātes uzlabojšanai, aprīkojuma- mēbeļu, datortehnikas nomaiņai, telpu dizaina izstrādei un realizācijai utt.

2020.gadā bibliotēkās, ņemot vērā bibliotēkām apstiprinātā finansējuma apjomu, materiāli tehniskajā jomā pārmaiņas nav gaidāmas.

Lai racionālāk izmantotu pašvaldības finansējumu, Māļupes pagasta pārvalde plāno pārcelt bibliotēku uz pagasta pārvaldes ēku, jo, pagastu pārvaldēs samazinoties personālam, telpas nav noslogotas, bet bažas rada tas, ka nav finansējuma telpu pielāgošanai bibliotēkas vajadzībām. Līdzīga situācija arī Mārkalnes pagastā.

Sagatavoja Iveta Ozoliņa, Alūksnes pilsētas bibliotēkas direktore

4. Personāls

• Personāla raksturojums

Alūksnes reģiona 22 publiskajās bibliotēkās 2019.gadā kopumā strādāja 33 bibliotekārie darbinieki, no tiem uz pilnu slodzi- 31, bet 2 bibliotekārie darbinieki strādāja 0,5 slodzes (Alūksnē un Kalncempjos).

Lai arī personāla mainība bibliotēkās nav liela, galvenokārt tā saistīta ar darbinieku došanos pelnītā atpūtā. 2019. gada nogalē pensijā devās 3 ilggadējās darbinieces- Apes bibliotēkas vadītāja Mudīte Kaktiņa, Pededzes bibliotēkas vadītāja Antoņina Girs un Alūksnes pilsētas bibliotēkas bērnu literatūras nodaļas vadītāja Dzidra Bauere.

Lai arī ne izplatīts, bet tomēr kā iemesls darba vietas maiņai ir zema atalgojuma publiskajās bibliotēkās. Tā Alūksnes pilsētas bibliotēkas galvenā bibliotekāre veiksmīgi startēja uz vakanto Alūksnes pilsētas sākumskolas bibliotekāra vietu, jo atalgojums izglītības iestādes bibliotēkā ievērojami augstāks par atalgojumu pašvaldības bibliotēkā (starpība par pilnu slodzi + 200 euro).

Reģiona bibliotekāro darbinieku sadalījums pēc izglītības: 18 darbiniekiem ir izglītība bibliotēku darba jomā (55%), 8 darbiniekiem (24%) - augstākā izglītība citā jomā, 7 darbiniekiem (21%) - vispārējā vidējā vai vidējā profesionālā citā jomā.

- Ar maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri)- 1,
- Ar bakalaura grādu specialitātē- 1,
- 1.līmeņa profesionālā augstākā jeb koledžas izglītība specialitātē – 6,
- Ar III profesionālo kvalifikācijas līmeni – 10,
- Ar maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri) citās jomās– 5,
- Ar bakalaura grādu citā jomā- 3,
- Ar profesionālo vidējo citā jomā vai vispārējo vidējo – 7.

Mārupes pagasta bibliotēkas vadītāja apgūst zināšanas 960 h tālākizglītības programmā “Bibliotēku zinības” ar Eiropas Sociālā fonda atbalstu.

Būtiskas izmaiņas Alūksnes novada bibliotēku personāla sastāvā notikušas ar 01.01.2020. 2019.gada janvārī-maijā Alūksnes novada pašvaldībā (administrācijā, pagastu pārvaldēs, pašvaldības iestādēs- tai skaitā bibliotēkās) pēc pašvaldības pasūtījuma tika veikts pašvaldības funkciju efektivitātes audits. To veica SIA “AGAR” auditore Dr. sc. administ. Iveta Magone. Audita laikā pašvaldības darbinieki, tai skaitā- bibliotēku speciālisti, divas nedēļas veica darba pienākumu un to izpildes laika precīzu uzskaiti, tad iesniegtās ziņas tika analizētas un apstrādātas, vērtēti statistikas dati, normatīvie akti, uzdodot darbiniekiem virkni papildus jautājumu. Auditore, klātienē apmeklējot visas bibliotēkas, veica nelielas intervijas, kā arī visu pašvaldības darbinieku anonīmu elektronisko aptauju par personālvadības, pārvaldības u.c. jautājumiem. 2019.gada maijā pašvaldībā tika iesniegts gala ziņojums par audita rezultātiem. Viens no secinājumiem, kas izteikts audita ziņojumā bibliotēku nozarē- pagastu bibliotēkās darbiniekiem nav pietiekamas darba noslodzes, pēc audita aprēķiniem tās ir robežās no 0,25 līdz 0,6. Ņemot vērā audita atzinumus un vērtējot situāciju, Alūksnes novada pašvaldība pieņēmusi lēmumu optimizēt pagasta pārvalžu, kultūras iestāžu, tai skaitā- bibliotēku, darbību un 2019.gada rudenī uzsāka darbu pie Alūksnes novada pašvaldības institucionālās sistēmas pilnveidošanas. Darba grupā kultūras nozarē, kurā piedalījās novada pašvaldības izpilddirektore, pašvaldības kultūras un sporta nodaļas vadītāja, Alūksnes muzeja, Alūksnes kultūras centra un Alūksnes pilsētas bibliotēkas direktores, tika izskatīti un pašvaldības vadībai izskatīšanai nodoti vairāki kultūras iestāžu darbības modeļi. Labāko risinājumu un bibliotēku darbības modeli meklējot, uz sarunām ar Alūksnes novada pašvaldības vadību tika uzaicināti Latvijas Bibliotēku padomes pārstāvji. 2019.gada 28.novembra Alūksnes novada pašvaldības domes sēdē tika pieņemts lēmums Nr.361 *Par grozījumiem Alūksnes novada domes 31.01.2019. lēmumā Nr. 15 “Par amata vietām un atlīdzību Alūksnes novada pašvaldībā”* un Nr.362 *Par Alūksnes novada pašvaldības pagasta pārvalžu institucionālās sistēmas pilnveidošanu* (<https://ej.uz/andlemumi>), kurā apstiprinātas

izmaiņas arī bibliotēku sistēmā (skat. informāciju pārskata 1.nodaļā *Vispārīgs bibliotēkas/reģiona bibliotēku raksturojums*).

Izmaiņas, kas attiecas uz Alūksnes novada pašvaldības pagastu bibliotēku personālu:

2019.gads		2020.gads	
Amati	slodzes	amati	b-kas x slodzes
Bibliotēkas vadītājs	16 b-kās- 1 slodze 1 b-kā- 0,5 slodzes	Bibliotēkas vadītājs (Jaunalūksne, Jaunlaicene, Liepna, Mālupe, Māriņkalns, Pededze)	6 x 0,8 slodzes
		Bibliotēkas vadītājs- kultūras darba organizators (Anna, Ilzene, Maliņa, Mārkalne)	4 x 1 slodze
		Bibliotēkas vadītājs (papildus pienākums- novadpētniecības istabu/ krājumu pārraudzība)- Beja, Veclaicene, Zeltiņi	3 x 1 slodze
		Bibliotēkas vadītājs (1 darbinieks uz 2 b-kām/ nod.)- Alsviķu b-ka ar nodaļu Strautiņos; Jaunannas + Kalncempju b-ka	2 x 1 slodze
Kopā	16,5		13,8

Ar 01.02.2019. vidēji par 4% (~ 20 euro) palielināts Alūksnes novada bibliotēku darbinieku **atalgojums**. Vidējā darba alga 2019.gadā Alūksnes novada pagastu bibliotēkās- 518 *euro*, Alūksnes pilsētas bibliotēkā- 577 *euro*. Viens no pašvaldības pamatojumiem, kādēļ nepieciešama institucionālā un personāla optimizācija iestādēs- atrast resursus darbinieku atalgojuma palielināšanai. Optimizācijas rezultātā, Alūksnes novada pagastu bibliotēkās atalgojums par pilnu slodzi ir 705 *euro*.

Apes novada bibliotēku darbiniekiem 2018.gadā atalgojuma palielinājums- ~5% (vidējā alga 611 *euro*).

2019.gadā **Alūksnes pilsētas bibliotēkas** personālā izmaiņas nav notikušas. Darbinieku kopskaits 14 (12,05 slodzes), no tiem **bibliotekārie speciālisti** (tai skaitā direktore)- 10 (**9,5 slodzes**), datortecniālists- 1 (pilna slodze), tehniskie darbinieki (apkopēja, saimniecības pārzinis/sētnieks)- 3 (1,55 slodzes). Bibliotekārie darbinieki ar augstāko vai vidējo izglītību specialitātē- 6 (60%), augstākā izglītība citā jomā- 3 (30%), vidējā speciālā izglītība citā jomā- 1 (10%). Bibliotekāro speciālistu vidējais atalgojums 2019.gadā- 577 EUR pirms nodokļu nomaksas. 2019.gadā atalgojums palielināts par 4%.

Audita rezultātā **ar 01.01.2020. izmaiņas** notikušas arī **Alūksnes pilsētas bibliotēkas** personāla sastāvā- samazinātas 1,7 štata vietas (1 galvenais bibliotekārs bērnu literatūras nodaļā, 0,5 slodzes bibliotekāra amata vieta un IT administratoram slodze samazināta no 1 uz 0,8), pārējiem darbiniekiem notikusi amata pienākumu pārdale. Vidējai atalgojums bibliotekārā darba speciālistiem no 577 *euro* palielināts uz 739 *euro*.

Izmaiņas notikušas arī **Apes bibliotēkā**, ilggadējai bibliotēkas vadītājai, dodoties pensijā, kā bibliotēkas vadītāja vietas izpildītāja tika norīkota Apes bibliotēkas bibliotekāre, bet no jauna bibliotēkā darbu uzsāka darbiniece ar augstāko filoloģisko izglītību, kurai papildus pienākumiem bibliotēkā deleģēti arī pienākumi, kas saistās ar pašvaldības Kultūras un tūrisma centra u.c. kultūras iestāžu informācijas sagatavošanu publicēšanai sociālajos tīklos.

- **Nozīmīgākie apbalvojumi un pateicības**

Alūksnes pilsētas bibliotēkas bibliogrāfei Maijai Semjonovai- Alūksnes novada pašvaldības apbalvojums “Pagodinājums kultūrā” nominācijā “Izcilība novadpētniecībā un kultūrvēsturisko vērtību popularizēšanā”.

• **Finansējums personāla attīstībai**

Lai iegūtu jaunas zināšanas un pilnveidotu esošās, visi reģiona bibliotekārie darbinieki vairāk vai mazāk aktīvi piedalījušies dažādos profesionālās pilnveides pasākumos.

Tabula “Apmeklētie profesionālās pilnveides pasākumi”

N.p.k.	Norises laiks	Norises vieta	Organizētājs(-i)	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Stundu skaits
1.	23.01.2019.	Alūksne	Alūksnes novada pašvaldība	Seminārs par datu aizsardzību	1 h
2.	31.01.2019.	Alūksne	Alūksnes pilsētas bibliotēka sadarbībā ar LNB BLC	LNB lasīšanas veicināšanas programmu inovāciju reģionālais seminārs bibliotekāriem un skolotājiem	8 h
3.	15.01.2019.	Alūksne	Alūksnes novada pašvaldība	Seminārs “Personiskā darba efektivitāte” (t.sk. par audita norisi)	6 h
4.	25.01.2019.	Alūksne	Alūksnes muzejs	“Šodien jau rīt būs vēsture” (par novadpētniecības jautājumiem)	2 h
5.	15.03.2019.	Gulbene	Gulbenes bibliotēkas reģionālais mācību centrs	Informācijas meklēšana juridiskos jautājumos	2 h
6.	26.03.2019.	Alūksne	NVA	Seminārs “NVA piedāvātie e-pakalpojumi karjeras izaugsmei un darba meklēšanas prasmju pilnveidei”	2 h
7.	09.04.2019.	Rīga	LNB u.c.	Konference bērnu literatūras un bibliotēku speciālistiem “Vārds un attēls”	5 h
8.	16.04.2019.	Rīga	LNB	Latvijas bibliotekāru 20. konference “Bibliotēkas – dialogs ceļā uz pārmaiņām”	6 h
9.	17.04.2019.	Rīga	LNB	Bibliotekāru modes un stila diena	4,5 h
10.	08.05.2019.	Alūksne	Alūksnes NVO atbalsta centrs	Konference “Cilvēks un pilsētvide”	4 h
11.	20.05.2019.	Rīga	LNB	Konference “Literatūras zināšanas mūsdienīgam bibliotekāram”	4 h
12.	22. – 23. 05. 2019.	Salaspils	LNB sadarbībā ar Salaspils novada bibliotēku	Reģiona galveno bibliotēku metodiķu seminārs	10.h
13.	16. – 17.07. 2019.	Gulbene	LBB sadarbībā ar Gulbenes novada bibliotēku	LBB VN 22. konference “Radošā tūre Vidzemes bibliotēku stiprināšanai”	13 h
14.	12.-16.08. 2019.	Rīga	LNB	Izglītības programma “Drukāto un digitālo resursu pārvaldība bibliotēkā”	40 h

15.	03.09.2019.	Alūksne	Alūksnes novada pašvaldība sadarbībā ar KNAB	Seminārs "Interesu konflikta novēršana valsts amatpersonu darbā"	4 h
16.	18.-19.09.2019.	Jēkabpils	LNB sadarbībā ar Jēkabpils bibliotēku	Bibliotēku novadpētniecības konference	10 h
17.	04.10.2019.	Balvi	LNB sadarbībā ar Balvu centrālo bibliotēku	Konference "Literatūras zināšanas mūsdienīgam bibliotekāram".	4 h
18.	16.10.2019.	Cēsis	Cēsu Centrālā bibliotēka sadarbībā ar LNB BLC	Konference "Efektīvi komunikācijas līdzekļi un mūsdienīgas prezentācijas prasmes 21.gadsimta bibliotēkā"	8 h
19.	17.10.2019.	Rīga	LNB	Reģiona galveno bibliotēku metodiķu seminārs.	5 h
20.	10.2019.	Internets	KISC	IT drošības apmācības e-apmācību platformā Cloud Study	
21.	01.11.2019.	Gulbene	Gulbenes bibliotēkas reģionālais mācību centrs	Mācības "Mutvārdu vēstures interviju veidošana un saglabāšana"	6 h
22.	06.11.2019.	Rīga	LNB	Seminārs krājuma komplektēšanas speciālistiem	5 h
23.	15.11.2019.	Gulbene	Gulbenes bibliotēkas reģionālais mācību centrs	Mācības "Efektīva informācijas nodošana sabiedrībai"	6 h
24.	06.12.2019.	Gulbene	Gulbenes bibliotēkas reģionālais mācību centrs	Nodarbību cikls "Sadarbība – panākumu atslēga"	6 h
25.	13.12.2019.	Rīga	LIKTA	Digital Competences Development System projekta noslēguma seminārs	3 h

Lieliska iespēja apmeklēt profesionālās pilnveides seminārus tuvāk savai dzīves vietai, 2019.gadā Alūksnes novada pašvaldība Alūksnē saviem darbiniekiem noorganizējusi 3 seminārus- par datu aizsardzību, interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbā, tai skaitā- par dāvinājumu pieņemšanu un semināru- kā pilnveidot personiskā darba efektivitāti. Tiek izmantota iespēja apmeklēt Gulbenes bibliotēkas reģionālā mācību centra piedāvātās mācības, kas vienmēr ir bijušas saistošas bibliotēku darbiniekiem.

Lieliska iespēja ir izmantot iespēju piedalīties vebināros un mācīties neklātienē, izmantojot e-apmācību platformas- 2019.gadā šādu iespēju piedāvāja KISC- apmācības par IT drošības jautājumiem.

Pašvaldību finansējums personāla profesionālajai pilnveidei, kas ietver dalības/mācību/semināru apmaksu, komandējumu un transporta izdevumus ir stabils, bet daudzām pagastu bibliotēkām- ierobežots, tādēļ rūpīgi jāizvērtē prioritātes, apmeklējot profesionālās pilnveides pasākumus. 2019.gadā Alūksnes pilsētas bibliotēka šim mērķim tērējusi ~ 1150 EUR, Alūksnes novada 17 pagastu bibliotēkas ~ EUR 1398.

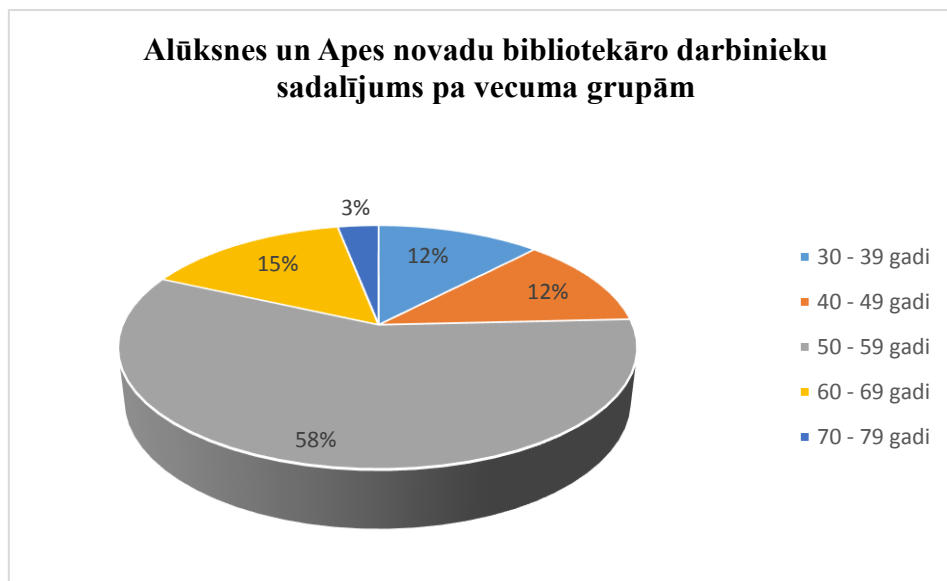
Apes novada 4 bibliotēkām pārskata periodā personāla profesionālajai pilnveidei izlietoti ~ EUR 742, kas ir nedaudz mazāk kā pērn.

- **Problēmas un to risinājumi personāla jomā**

Pēdējo gadu laikā, palielinoties dokumentu plūsmai, papildus dokumentu aprītei papīra formātā ieviešot lietvedības darbā elektroniskās informācijas sistēmas (Dokumentu vadības sistēma

Namejs, SIA “ZZ Dats” vienotās pašvaldību sistēmas interneta pārlūkprogramma <https://visvaris.zzdats.lv> personāla uzskaites programma KADRI, budžeta plānošanas un pārvaldības programma BUDZETS, darba laika uzskaites programma MADIS), atkal kļūst aktuāls jautājums par lietveža štata vietu Alūksnes pilsētas bibliotēkā. Visu lietvedības darbu veic direktore, tādēļ reāli ļoti trūkst laika risināt ar bibliotēkas attīstību saistītus jautājumus. Bibliotēkas finansējums neļauj izveidot jaunu štata lietvedim.

Viena no problēmām personāla jomā ir darbinieku novecošanās un nekonkurētspējīgs atalgojums. 2019.gadā no 33 Alūksnes un Apes novadu bibliotēkās strādājošiem bibliotekāriem darbiniekiem vecumā virs 50 gadiem ir 25 darbinieki (75%). Pieredze rāda, ka tas atspoguļojas arī uz atsevišķu darba pienākumu kvalitāti, īpaši jomās, kas saistītas ar informācijas tehnoloģiju izmantošanu.

No 01.01.2020. darbu Alūksnes novada bibliotēkās Veclaicēnē, Jaunalūksnē un Pededzē uzsākušas 3 jaunas darbinieces, kuru iepriekšējā darba pieredze nav saistīta ar bibliotēku nozari. Laiks rādīs, kā viņas pierādīs sevi darbā, bet pieredze liecina, ka jaunu darbinieku ienākšana bibliotēkās no citām darbības sfērām bieži vien ikdienas darbā ienes “svaigumu” un citu, radošāku pieeju jau ierastām lietām.

Atalgojums Alūksnes novada pagastu bibliotēku darbiniekiem no 01.01.2020. paaugstināts vidēji par 37%, Alūksnes pilsētas bibliotēkā par ~ 30%, bet tas noticis lielākoties uz štatu samazināšanas rēķina.

Tā kā ar 2020.gada 1.janvāri vairākiem Alūksnes novada pagastu bibliotēku darbiniekiem papildus bibliotekāra darba pienākumiem būs jāveic arī kultūras darba organizatora vai neakreditēto novadpētniecības centru/istabu/muzeju darbinieku darba pienākumi, tad paredzams, ka būs jāapgūst daudz jauna, jāmācās- laiks rādīs, vai bibliotekāri veiksmīgi tiks galā ar šiem pienākumiem un veiktā optimizācija attaisnosies, nesamazinot un nepadarot sliktākus pakalpojumus iedzīvotājiem.

Katras konkrētās bibliotēkas darbs lielā mērā ir atkarīgs no tajā strādājošā cilvēka- viņa radošuma, iniciatīvas, degsmes, sadarbības prasmēm un ieinteresētības. Aizbildinājums savai nedarīšanai nedrīkst būt- *samazinās iedzīvotāju skaitu, nav naudas, neviens neprasa, bērni nelasa utt...* Mums katram savā vietā- pilsētā, pagastā- ar savu darbu jāstiprina bibliotēkas, jāmeklē jauni risinājumi un pieejas savā darbā, jāstrādā ar degsmi un ieinteresētību savas kopienas cilvēkiem un tad arī rezultāti neizpaliks!

Sagatavoja: Iveta Ozoliņa, Alūksnes pilsētas bibliotēkas direktore
Silvija Mūrniece, Alūksnes pilsētas bibliotēkas metodiķe

5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība

- Galvenie rādītāji

Tabula "Alūksnes un Apes novadu pamatrādītāji"

	2017.	2018.	2019.	% salīdzinot ar iepř. gadu
Lietotāju skaits	6965	6572	6527	-5,64%; - 0,7%
<i>t. sk. bērni</i>	2147	1936	1903	-10,9%; -1,7%
Bibliotēkas apmeklējums	101 838	90 133	91148	-11,5%; +1,13%
<i>t. sk. bērni</i>	32 849	26 637	22 406	-18,9%; -15,9%
Virtuālais apmeklējums	14 325	46 294	11 362	+223%; -75,4%
Izniegums kopā	171 684	153 131	154 308	-10,8%; +0,8%
<i>t. sk. grāmatas</i>	85 994	76774	71 497	-10%; -6,9%
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	85 325	76 185	82 651	-10,7%; +8,5%
<i>t. sk. bērniem</i>	30 339	26 961	15 833	-11,13%; -41,3%
Bibliotekārais aptvērums % Alūksnes reģionā*	34,8%	33,6%	33,7%	
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.*</i>	66%	61%	43,7%	
Iedzīvotāju skaits	19 961	19 570	19 359	-2%; -1,08%

Tabula "Alūksnes pilsētas bibliotēkas pamatrādītāji"

	2017.	2018.	2019.	% salīdzinot ar iepř. gadu
Lietotāju skaits	2029	1960	1904	-3,40%; -2, 86%
<i>t. sk. bērni</i>	745	715	665	-4,03%; -6,99%
Bibliotēkas apmeklējums	30 342	27 323	24 278	-9,95%; -11,14%
<i>t. sk. bērni</i>	9004	8414	7818	-6,65%; -7,08%
Virtuālais apmeklējums	43 241	34 515	30 047	-20,18%; -12,95%
Izniegums kopā	52 989	39 877	40 267	-24,74%; +0,98%
<i>t. sk. grāmatas</i>	33 461	26 064	23 917	-2,38%; -8,24%
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	19 174	13 652	16 196	-28,8%; +18,63%
<i>t. sk. bērniem</i>	8215	7775	4955	-5,36%; -36,27%
Bibliotekārais aptvērums % Alūksnē	27%	26%	26%	
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.*</i>	61%	59%	55%	
Iedzīvotāju skaits	7555	7451	7374	-1,4%; -1,03%

Kā redzams pēc darba rādītājiem, tad reģionā kopumā aizvadītajā gadā nedaudz pieaudzis ir bibliotēku apmeklējums un izniegums. Iznieguma palielinājumu dod periodisko izdevumu iznieguma pieaugums, samazinājušies ir visi rādītāji bērniem, jo samazinās arī bērnu skaits, bet galvenais iemesls – viedierīču lietošana. Lai arī tiek daudz darīts, lai veicinātu bērnu un jauniešu lasīšanu – rīkoti konkursi, bibliotekārās stundas, tematiski grāmatu apskati, rezultāti tomēr izpaliek. Veiksmīgs jauninājums ir skolēniem kopā ar audzinātāju nākt uz bibliotēku un katram audzēknim prezentēt savu izlasīto grāmatu. Ja to sāk darīt jau sākumskolas vecumā un tas notiek regulāri, šāda prakse varētu būt ne tikai labs veids, kā radīt interesi par lasīšanu, bet arī spēt analizēt izlasīto. Veiksmīga šāda sadarbība Alūksnes pilsētas bibliotēkai izveidojusies ar Alūksnes novada vidusskolas skolotājām.

- Pakalpojumu attīstība, jauninājumi**

Alūksnes pilsētas bibliotēka uzsākusi sadarbību ar Latvijas Neredzīgo bibliotēku, sniedzot iespēju lasītājiem, kuriem nepieciešama pielāgota literatūra audio formātā, saņemt to mūsu bibliotēkā. Audiogrāmatas domātas ikvienam, kuram ir grūti vai kurš nespēj lasīt parasto drukāto tekstu. Tās ir neredzīgas un vājredzīgas personas, kā arī personas ar uztveres vai fiziskiem traucējumiem, vai ar

citādām lasīšanas grūtībām, kā to nosaka Autortiesību likuma 22¹ panta pirmā daļa. No Latvijas Nerēdzīgo bibliotēkas tika pasūtītas dažāda satura audiogrāmatas (latviešu un ārzemju romāni, kriminālromāni, biogrāfijas, grāmatas par dzīvniekiem, ceļojumi, literatūra par karu). Šo piedāvājumu aktīvi izmantoja abu Alūksnes novada pansionātu iemītnieki, kā arī cilvēki, kuriem ir dažāda veida lasīšanas grūtības. Kopumā 31 cilvēks izmantoja un pozitīvi novērtēja šā pakalpojuma ieviešanu. Vairāki lasītāji atzinās, ka labprāt gribētu klausīties audiogrāmatas, bet diemžēl mājās nav attiecīgas ierīces.

E-grāmatu bibliotēka.

No 2019. gada 6. janvāra Kultūras informācijas sistēmu centrs un SIA „Tieto Latvija” sadarbībā ar apgādu „Zvaigzne ABC” pašvaldību publisko bibliotēku lasītājiem visā Latvijā piedāvā jaunu pakalpojumu, nodrošinot iespēju tīmekļa vietnē www.3td.lv bez maksas lasīt latviešu autoru e-grāmatas tiešsaistē mobilajā ierīcē vai datorā. Pakalpojums „3td e-GRĀMATU bibliotēka” ir pieejams reģistrētiem bibliotēku lasītājiem, kam piešķirti bibliotēkas e-kataloga autorizācijas dati.

Veiksmīga e-GRĀMATU bibliotēkas popularizēšana notika Alūksnes pilsētas bibliotēkas informatīvajā teltī Alūksnes pilsētas svētku laikā, kad iedzīvotāji ne tikai saņēma informāciju par jauno pakalpojumu, bet bija iespēja saņemt arī autorizācijas datus.

Lai arī e-grāmatas tiek popularizētas dažādos veidos – ir izlikta informācija informācijas stendos, izveidoti speciāli bukleti ar pamācību to lietošanā, ievietota informācija gan bibliotēkas tīmekļa vietnē un sociālajos tīklos, jāteic, ka atsaucība ir diezgan maza. Apmēram 70 % aptaujāto atzīst, ka labprātāk tomēr grib lasīt grāmatas papīra formātā, jo lasīšana – tas tomēr ir īpašs process, nevis vienkārši skatīšanās datora ekrānā. Vairāk piekritēju šai lasīšanas formai protams ir jaunu cilvēku vidū.

Tabula “E-grāmatu bibliotēkas statistikas dati”

	E-grāmatu bibliotēkas lasītāju/autorizēto lietotāju skaits	E-grāmatu bibliotēkas izsniegums
2019.	104	304

Pagastu bibliotēku darbiniekiem jābūt aktīvākiem minētā pakalpojuma popularizēšanā.

- **Sabiedrības, lasītāju viedokļa izziņāšana par bibliotēkas darba kvalitāti**

Lasītāju interešu izpēte notiek galvenokārt individuālās sarunās, kā arī veicot aptaujas. Plašāka aptauja par lietotāju vēlmēm sakarā ar pāreju uz jaunām telpām notika Jaunlaicenes pagasta bibliotēkā (piedalījās 62 respondenti) un Jaunalūksnes bibliotēkā (46 respondenti). Aptaujās bibliotēku vadītājas lūdz gan izvērtēt bibliotēkas pieejamību, krājuma sastāvu, uzzina lietotāju vēlmes utt. Lielākoties aptaujātie ir bibliotēku apmeklētāji, tādēļ aktuāli 2020.gadā būtu veikt aptauju bibliotēkas nelietotāju vidū.

Jaunu lasītāju iesaistē bieži tiek izmantoti bibliotēku rīkotie pasākumi par dažādām tēmām, uzrunājot apmeklētājus, kuri ikdienā bibliotēku neapmeklē.

- **Ārējie apkalpošanas punkti kā pakalpojums**

Alūksnes reģionā bibliotēkām nav ārējo apkalpošanas punktu.

- **Bibliotēkas pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām**

Bibliotēku darba laiks pagastos pārsvarā bija no plkst. 8.00 vai 9.00 līdz plkst. 17.00 vakarā, jo laukos iedzīvotāji pagasta centra iestādes apmeklē rīta pusē, pie reizes iegriežoties arī bibliotēkā. Pēc gada nogalē notikušās optimizācijas 2020.gada sākumā, samazinoties slodzēm, gandrīz visām bibliotēkām mainās arī darba laiki. Lietotājiem būs ierobežots bibliotēkas pieejamības laiks, jo 6 bibliotēkas strādās uz 0,8 slodzi, 4 – apvienos bibliotekāra un kultūra darba organizatora amatus, 3 apvienos bibliotekāro un novadpētniecības centru darbu, 2- 1 darbinieks apkalpos lasītājus 2 vietās; Jaunannas bibliotēkas darbiniece 4 dienas nedēļā apkalpos lasītājus Jaunannas pagastā, 1 dienu – Kalncempju pagastā. Sakarā ar Strautiņu bibliotēkas likvidēšanu, pie Alsviķu bibliotēkas tika izveidota Strautiņu nodaļa, līdz ar to Alsviķu bibliotekāre 3 dienās strādās Alsviķos un 2 dienas – Strautiņos.

Sakarā ar pārcelšanos uz jaunām telpām, pieejama cilvēkiem ar īpašām vajadzībām ir kļuvusi Jaunlaicenes bibliotēka. Joprojām nav atrisināts Alūksnes pilsētas bibliotēkas telpu jautājums – stāvās trepes uz 2.stāvu rada problēmas gan cilvēkiem ar kustību traucējumiem, gan veciem cilvēkiem, gan jaunajām māmiņām ar mazuliem. 2020.gada janvārī telpas atbrīvoja Alūksnes pilsētas bibliotēkas ēkā esošā dzimtsarakstu nodaļa, tagad bez ierobežojumiem bibliotēka var izmantot 1.stāvā esošo zāli, bet pārējās telpas bez pamatīga remonta bibliotēka izmantot nevar.

Trapenes bibliotēkai joprojām darbojas 2 grāmatu apmaiņas punkti – Trapenes sākumskolas 2 pirmskolas vecuma grupiņās un Sociālās aprūpes centrā “Trapene”, kur reizi mēnesī notiek grāmatu apmaiņa. Grāmatu apmaiņas punkts ir izveidots arī Sociālās aprūpes centrā “Pīlādži”, kura iemītniekus apkalpo Māilupes pagasta bibliotēka. Savus pakalpojumus SAC “Alūksne” sniedz Alūksnes pilsētas bibliotēka.

Pateicoties sadarbībai ar Latvijas Neredzīgo bibliotēku, paplašinājies audiogrāmatu piedāvājums vājredzīgajiem un neredzīgajiem cilvēkiem.

Bieži viesi Alūksnes pilsētas bibliotēkā gan ikdienā, gan apmeklējot pasākumus, ir Alūksnes novada Sociālā dienesta dienas aprūpes centra “Saules stars” klienti. Viņiem vienkāršotā valodā sagatavoti stāstījumi par grāmatām, bibliotēku, ieteikta vieglāk uztverama literatūra. Bibliotēkā iekārtota viņu veidotā darinājumu izstāde “Otrā dzīve džinsiem”.

- **Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām vai interešu grupām**

Bibliotēkas visvairāk strādā ar bērniem un jauniešiem, kā arī senioriem, jo šīs auditorijas ir visatsaucīgākās. Alūksnes pilsētas bibliotēku regulāri apmeklē un ar jaunumiem un izstādēm tiek iepazīstināti arī cilvēki ar īpašām vajadzībām no dienas aprūpes centra “Saules stars”. Faktiski nepārtraukti notiek individuālas datorapmācības senioriem un cilvēkiem ar vājām datorprasmēm, ilgstošajiem bezdarbniekiem, lai viņi paši varētu apmaksāt rēķinus, jo datu aizsardzības regula to liedz darīt bibliotēkas darbiniekam. Tā, piemēram, regulāra sadarbība Alūksnes pilsētas bibliotēkai ir ar pilsētas senioru apvienību “Sudrabs”, kuri vismaz 2 gadā apmeklē bibliotēku, lai iepazītos ar jaunumiem.

2019.gadā Alūksnes pilsētas bibliotēku apmeklēja 8 ilgstošo darba meklētāju grupas “Motivācijas programmas darba meklēšanas un sociālā mentora pakalpojumi” ietvaros, kuru laikā darba meklētāji iepazīs ar Alūksnes pilsētas bibliotēkas piedāvātajiem pakalpojumiem un resursiem. Bibliotēkas telpās regulāri notika bezdarbnieku un viņu mentoru individuālās tikšanās.

Aktīvi ar senioriem joprojām strādā Alsviķu bibliotēka, organizējot datorapmācības, kā arī rīkojot kopīgus pasākumus ar pensionāru biedrību “Noskaņa” un senioru grupu “Par prieku sev un citiem” (kopīgi skatās filmas un novadpētniecības prezentācijas par novadu, apgūst lietot jaunus e-pakalpojumus u.c.).

Regulāri jauno grāmatu apskatus senioriem rīko Jaunalūksnes, Zeltiņu un Alsviķu bibliotēkas. Aktīvi darbs ar senioriem norit arī Pededzes bibliotēkā, kur darbojas rokdarbnieču pulciņš (kopā sanāk 1 reizi nedēļā), notiek jauno grāmatu apskati, kopīgas ekskursijas, bibliotēkā tiek rīkotas izstādes u.c.

Alūksnes pilsētas bibliotēkā ir izveidojusies vēstures interesentu grupa, kuriem katru mēnesi tika piedāvāts tematisks pasākums par novada un pilsētas vēsturi, jāpiemin, ka šīs grupas dalībnieki paši aktīvi līdzdarbojas minēto pasākumu sagatavošanā.

2019.gadā Alūksnes pilsētas bibliotēka, turpinot organizēt ciklu “Savējie iedvesmo”, lai iedzīvotāji smeltos iedvesmu un iepazītu savējos- uz sarunām aicināja alūksniešus, kuri attīsta savu uzņēmējdarbību, nodarbojas ar mājražošanu, veiksmīgi darbojas ražošanā (piemēram, izgatavo apģērbu bērniem, eko modes dizaineri, kas šuj jaunus tērpus sievietēm no džinsiem, vīriešu krekliem u.c., dizaineri, kas savu uzņēmējdarbību uzsākusi ar velosipēdu uzlīmju izgatavošanu, SIA “Alūksnes Putnu ferma” pārstāvjiem, kokapstrādes firmu “Abio” u.c.)

Ilzenes bibliotēkā izveidota interešu grupa “Laiks sev”, kura tiekas reizi mēnesī, lai apspriestu aktuālās tēmas dārzniecībā, pavārmākslā, smeltos iedvesmu, idejas savu zināšanu pilnveidošanai. Tika organizēta meistarklase Jāņu siera siešanā, tomātu audzēšanā, to izmantošanā, kopīga došanās

pārgājienā uz novadnieka Viktora Ķirpa piemiņas vietu Ilzenē, par pieredzes apmaiņas braucienu uz Austrijas lauku saimniecībām, stāstīja interešu grupas izveidošanas iniciatore.

Bejas bibliotēkā nu jau vairāk nekā 10 gadus turpina darboties interešu klubīšs "Pipariņš". Ir izveidojusies noteikta domubiedru grupa, kura sanāk kopā reizi mēnesī, lai tiktos ar interesantiem cilvēkiem, apspriestu izlasītās grāmatas, diskutētu par dažādām aktuālām tēmām, kopīgi svinētu svētkus.

- **Uzziņu un informācijas darbs**

Aizvadītajā periodā nekādas īpašas izmaiņas uzziņu un informācijas darbā nav notikušas. Meklējot uzziņas tiek izmantots bibliotēku nozaru un uzziņu literatūras krājums. Sniedzot uzziņas apmeklētājiem, tiek izmantotas datu bāzes *Letonika*, news.lv, kā arī LNB Analītikas datu bāze, LNB digitālās bibliotēkas grāmatu sadaļa, arī internetā brīvi pieejamie resursi. Novadpētniecības uzziņu izpildē aktuāla ir arī LNB Digitālā bibliotēkas periodikas sadaļa, kā arī bibliotēkas veidotā novadpētniecības un pašvaldības dokumentu datu bāze. Vairāk jāpopularizē Latvijas nacionālā enciklopēdija <https://enciklopedija.lv/> kā labs un uzticams resurss. Grāmatu svētku laikā Alūksnē piedāvājam iedzīvotājiem tikties ar minētās enciklopēdijas redaktoru Valteru Ščerbinski.

Uzziņu darbs visbiežāk saistīts ar e-vidi – darbs ar dažādu pakalpojuma sniedzēju un valsts, pašvaldības iestāžu līgumiem, iesniegumiem, to aizpildīšana, skenēšana, nosūtīšana, bankas datu izdrukas, dokumentu formatēšana, e-pasta lietošana, nepieciešamās tīmekļa vietnes vai informācijas atrašana. Saistībā ar banku kodu karšu izmantošanas termiņa beigām un pilnīgu pāreju uz citiem autorizācijas veidiem, daudz konsultācijas veltītas kodu kalkulatoru un Smart-ID aplikācijas izmantošanai.

Tematiskajos pieprasījumos aktuāla interese par sadzīves tēmām – padomi mājsaimniecībai, dārzam, apraksti rokdarbiem un citiem hobijiem, informācija par veselīgu dzīvesveidu un sportošanu. Šeit tiek izmantots gan grāmatu krājums, gan internetā atrodamā informācija, tomēr visbiežāk žurnālos atrodami raksti, tos meklējot LNB analītikas datubāzē.

Mācībām vispieprasītākie temati, tāpat kā citus gadus, saistīti ar studiju priekšmetiem, kas pieejami tuvumā esošajās augstāko izglītības iestāžu filiālēs – pedagoģija, sociālais darbs (Latvijas Universitātes Alūksnes filiāle) un tiesību zinātnes (Juridiskās Koledžas Gulbenes filiāle).

Saistībā ar Alūksnes simtgades svinībām 2020.gadā, jau pārskata periodā pieaugums uzziņām, saistītām ar novadpētniecību. Gatavojoties simtgadei, meklējot idejas un plānojot aktivitātes, pieauga interese par pilsētas vēsturi, informāciju meklējot gan mūsu bibliotēkas novadpētniecības resursos, gan citos avotos.

Sniegto uzziņu skaits vairs netiek reģistrēts, jo nav vienotas un izsvērtas pieejas, kādas tieši uzziņas uzskaitīt, kādas nē. Skaitīt katru nelielu pieprasījumu nešķiet lietderīgi, savukārt tikai darbietilpīgu uzziņu uzskaitē neatspoguļo reālo situāciju.

Konsultācijas par bibliotēkas pakalpojumiem un resursiem, datora un interneta izmantošanu, e-pakalpojumiem pieejamas vienmēr un tiek nodrošinātas individuāli pēc pieprasījuma. Pārskata gadā īpaša uzmanība pievērsta 3td e-grāmatu bibliotēkas popularizēšanai, informējot par piedāvājumu un izsniedzot nepieciešamos autorizācijas datus. Gan esošie, gan jauni lietotāji tiek informēti arī par bibliotēkas kataloga izmantošanu un citiem attālināti pieejamiem pakalpojumiem.

- **Bibliotēkas izglītojošā darbība**

Tiek turpināta lietotāju apmācība bibliotēkas elektronisko resursu izmantošanā- elektroniskā kopkataloga, bibliotēkā pieejamo datu bāzu izmantošanā, e-pakalpojumu saņemšanā, sociālo tīklu un interneta izmantošanā, konsultējot gan individuāli, gan informācijpratības stundās, Digitālajā nedēļā u.c.

Sadarbībā ar skolām Alūksnes pilsētas bibliotēkā regulāri notiek informācijpratības stundas, kurās skolēni (atbilstoši vecumgrupām) tiek iepazīstināti ar bibliotēkas pakalpojumiem, tiek mācīti, kā izmantot tradicionālos informācijas nesējus- grāmatas, preses izdevumus, un kādus elektroniskos resursus, datu bāzes piedāvā bibliotēka, kurus skolēni var izmantot mācību procesā.

Joprojām bibliotēku apmeklētāju vidū ir Sociālā palīdzības dienesta klienti, kas ierodas ar saviem internetbankas datiem pēc konta pārskata izdrukas. Lielākā daļa to uztver kā vienu no bibliotēkas nodrošinātajiem pakalpojumiem un ir gandrīz neiespējami pierunāt viņus mācīties to izdarīt pašiem. Konsultācijas par internetbankas izmantošanu – konta pārskatiem, rēķinu apmaksu – ir aktuālas joprojām, it sevišķi tagad, kad Alūksnē vairs nav nevienas bankas, kurās var veikt skaidras naudas norēķinus.

Alūksnes pilsētas bibliotēkā savus pakalpojumus piedāvā arī ES informācijas punkts (ESIP), kas kopš 2004.gada aprīļa darbojas arī kā *Europe Direct* informācijas centra Gulbenē Alūksnes informācijas punkts. Tajā ir pieejams informācijas materiālu klāsts par ES, tās dalībvalstīm, strukturālajiem fondiem, programmām, finansējuma piesaistīšanas iespējām. Pateicoties šim projektam, ir finansiāla iespēja piesaistīt lektorus dažādos pasākumos. 2019. gadā ir notikusi tikšanās ar politologu Filipu Rajeviski “Latvijas 15 gadi Eiropas Savienībā: pārmaiņas, ieguvumi, izaicinājumi”, saruna ar tulkotāju Daci Meieri “Tulkotājs kā profesija”, Vidzemes Augstskolas docentes Agneses Dāvidsones lekcija “Starp vārda brīvību un dezinformāciju. Kā atpazīt viltus ziņas?”, sarunas ciklā “Savējie iedvesmo” – ar ekodizaineri, zīmola ZĪLE radītāju Aivu Zīli, ar pašvaldības uzņēmējdarbības atbalsta speciālisti Māru Saldābolu un dizaineri, uzņēmēju, zīmola “*Stick with as*” izveidotāju Nadīnu Dudari, ar dzīvnieku mājas “Astes un Ūsas” pārstāvjiem, uzklaut ceļotāju Sanitas Pāsas un Gata Spudiņa iespaidus pasākumā “Ceļotāju stāsti: iepazīsti Eiropu ceļojot!”. Tika izveidota arī fotoizstāde “Alūksne Eiropas mozaikā”, kur tika eksponēti foto par objektiem, kuri Alūksnē ir tapuši ar ES līdzfinansējumu. Alūksnes pilsētas svētkos piedalījāmies ar informatīvo telti, kur bija pieejama informācija gan par ES informācijas punktu, gan arī par Alūksnes bibliotēku, kas veicināja to atpazīstamību un reklamēja piedāvātos pakalpojumus.

- **Pašvaldības, valsts institūciju un nevalstisko organizāciju informācijas pieejamība iedzīvotājiem**

Alūksnes pilsētas bibliotēkā pieejama pašvaldības aktuālā informācija – Alūksnes novada domes sēžu protokoli, gada pārskati, bukleti, info lapas, piemēram, ar gaidāmo pasākumu sarakstu. Pašvaldības lēmumu pilnteksti un to meklēšana pieejama arī pašvaldības dokumentu datubāzē, kas pārskata gadā papildināta ar 301 ierakstu.

Pašvaldības informatīvais izdevums “Alūksnes Novada Vēstis” pieejams gan elektroniski novada mājaslapā, gan drukātā formā tiek izplatīts bibliotēkā. Pārskata gadā turpināta informatīvā izdevuma tekošo numuru pievienošana LNB digitālo objektu uzglabāšanas un piekļuves sistēmā DOM. Saistībā ar pašvaldības administratīvās ēkas pārbūvi, visa gada garumā aktuāla bija informācija par pagaidu telpām, kurās izvietotas pašvaldības nodaļas un iestādes, kontaktinformāciju.

- **Elektroniskais katalogs kā pakalpojums**

Tabula “BIS ALISE izmantošana”

Reģions/ Pilsēta/ Novads	Bibliotē ku skaits	Cik bibliotēka s strādā ar BIS ALISE un ALISE-i	Strādā ar moduļiem			Autorizēti lietotāji (2019.)	Pasūtīts (Web) eksemplāru (2019.)
			Cirkulācija	SBA	Komplektēšana		
Alūksnes reģions	36	26	X	X	X	499	138

Alūksnes reģiona bibliotēku kopkatalogu veido 25 bibliotēkas: 1 Alūksnes pilsētas bibliotēka, 17 Alūksnes novada pašvaldības publiskās bibliotēkas, 4 Apes novada pašvaldības publiskās bibliotēkas, 4 skolu bibliotēkas- Alūksnes pilsētas sākumskolas bibliotēka, Ernsta Glika Alūksnes Valsts ģimnāzijas bibliotēka un Alūksnes novada vidusskolas bibliotēka. Darbu ar IS Alise 2019.gadā uzsāka Dāvja Ozoliņa Apes vidusskola.

Tabula "Autorizētie lietotāji"

Autorizēti lietotāji (2018.)	Autorizēti lietotāji (2019.)	% salīdzinot ar iep. gadu
432	499	+ 15,5%

Attiecībā uz autorizācijas datiem, redzams, ka kaut nedaudz, tomēr to izsniegšana pieaug. Tā kā lauku teritorijās dzīvo pārsvarā vecākā gada gājuma cilvēki, tad autorizācijas datus vēlas saņemt retais.

2019. gadā ir bijuši 316158 kopkataloga virtuālie apmeklējumi, no tiem - 800 autentificēti, 4158 - apmeklējumi no mobilajām ierīcēm no tiem - 73 autentificēti.

- **Digitalizācija**

Alūksnes pilsētas bibliotēka veic tikai to dokumentu digitalizāciju, kas saistīti ar Alūksnes un Apes novadu, ar tiem saistītiem notikumiem un cilvēkiem utt. Sīkāk lasīt darba pārskata 8.nodaļā *Novadpētniecība*.

- **Iekšzemes un starptautiskais SBA**

Tabula "SBA rādītāji"

SBA	2017.	2018.	2019.	+/- %
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	611	701	818	+16,7 %
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	598	703	796	+13,2 %

Ierobežotais finansējums krājuma komplektēšanai ir motivējis bibliotēkas aktīvāk izmantot SBA iespējas (+15%). Visbiežāk bibliotēkas izmanto Alūksnes pilsētas bibliotēkas un citu reģiona bibliotēku krājumus. No Rīgas tiek pasūtītas specifiskas grāmatas, kad tās nav pieejamas savu novadu bibliotēkās. Runājot par grāmatu piegādi, tad pasūtītās grāmatas bibliotekāri cenšas nogādāt Alūksnē, izmantojot pagasta pārvaldes transportu vai arī nogādā attiecīgajā bibliotēkā tās paši.

- **Problēmas un risinājumi bibliotēkas pakalpojumu un pieejamības jomā**

Kā vienu no problēmām bibliotēkas pakalpojumu jomā varētu minēt bibliotēku izmantošanas laika ierobežošanu sakarā ar darbinieku slodžu samazināšanu. Ļoti daudz ir atkarīgs no paša bibliotekāra, kā viņš prot reklamēt savas bibliotēkas pakalpojumus, kaut gan laukos dzīvo pārsvarā vecākā gada gājuma ļaudis, kuri jaunās tehnoloģijas nemaz negrib vai arī nespēj apgūt, tāpēc tas ir jādara pašam bibliotekāram. Tas attiecas, piemēram uz autorizācijas datu izsniegšanu – uz bibliotekāra piedāvājumu tiek saņemts atteikums, ka cilvēks to nevēlas. Šāds piedāvājums vairāk ir domāts jauniem cilvēkiem.

Svarīga ir arī bibliotēku pieejamība tīri fiziskā ziņā, jo daudzas bibliotēkas joprojām atrodas nepiemērotās telpās.

Sagatavoja Silvija Mūrniece, Alūksnes pilsētas bibliotēkas metodiķe

6. Krājums

- Krājuma komplektēšanas politika un organizācija**

Atskaites periodā **izmaiņas nav notikušas**- Alūksnes pilsētas bibliotēka krājuma komplektēšanu veica saskaņā ar 2017.gadā izstrādāto krājuma komplektēšanas un organizācijas politiku 2017.-2019.gadam (skat. pielikumā Alūksnes un Apes novadu bibliotēku 2017.gada darba pārskatam), pārējās novadu bibliotēkas krājumu komplektēšanu veic saskaņā ar katra savu izstrādāto krājuma komplektēšanas politiku 2016.-2020.gadam.

Prioritātes darbā ar krājumu 2019.gadā:

- aktīvāka SBA izmantošana un sadarbība krājumu komplektēšanā, nodrošinot pēc iespējas kvalitatīvāku bibliotēku lietotāju informacionālo apkalpošanu (+22% salīdzinot ar 2018.gadu);
 - latviešu oriģinālliterāras pēc iespējas pilnīgāka komplektēšana;
 - aktīvāka izdevumu komplektēšana bērniem un pusaudžiem (iegādāti jauni izdevumi par +15% vairāk salīdzinot 1r 2018.gadu);
 - krājumu saturiskās un fiziskās kvalitātes uzlabošana (no krājumiem izslēgts par 17% vairāk izdevumu, salīdzinot ar 2018.gadu);
 - esošā bibliotēku krājuma, t.sk 3td e-grāmatu bibliotēkas piedāvājuma, popularizēšana un atklāsme;
 - audiogrāmatu piedāvājuma paplašināšana, sadarbojoties ar Latvijas Neredzīgo bibliotēku;
 - bibliotēkās veidoto e-resursu, pieejamo datu bāzu popularizēšana.
- **Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums**

Tabula "Alūksnes un Apes novadu bibliotēku krājumu komplektēšanas finansiālais nodrošinājums"

	2017.	2018.	2019.	+/- %	
Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai	53 187	52 590	52 265	-1,1%	-0,62%
<i>t. sk. grāmatām</i>	37 058	36 491	36 500	-1,5%	+0,02%
<i>t. sk. bērnu grāmatām</i>	7595	7133	6237	-6%	-12,5%
<i>t. sk. periodiskajiem izdevumiem</i>	16 071	16 099	15 765	+0,2%	-2,07%
Finansējums krājumam uz 1 iedz. pašvaldībā	2,66	2,69	3,29	+1,1%	+22,3%
Finansējums krājuma komplektēšanai kopā	53 187	52 590	52 265	-1,1%	-0,62%

Tabula "Alūksnes pilsētas bibliotēkas krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums"

	2017.	2018.	2019.	+/- %	
Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai	8844	8604	8389	-2,7	-2,5
<i>t. sk. grāmatām</i>	5988	5927	5741	-1	-3,1
<i>audiovizuālajiem izd.</i>	58	0	0		
<i>bērnu grāmatām</i>	2136	1969	1504	-7,8	-23,6
<i>periodiskajiem izdevumiem</i>	2798	2677	2648	-4,3	-1,1
Finansējums krājumam uz 1 iedzīvotāju Alūksnē	1,17	1,15	1,14	-1,7	-0,8
Finansējums krājuma komplektēšanai kopā	8844	8604	8389	-2,7	-2,5

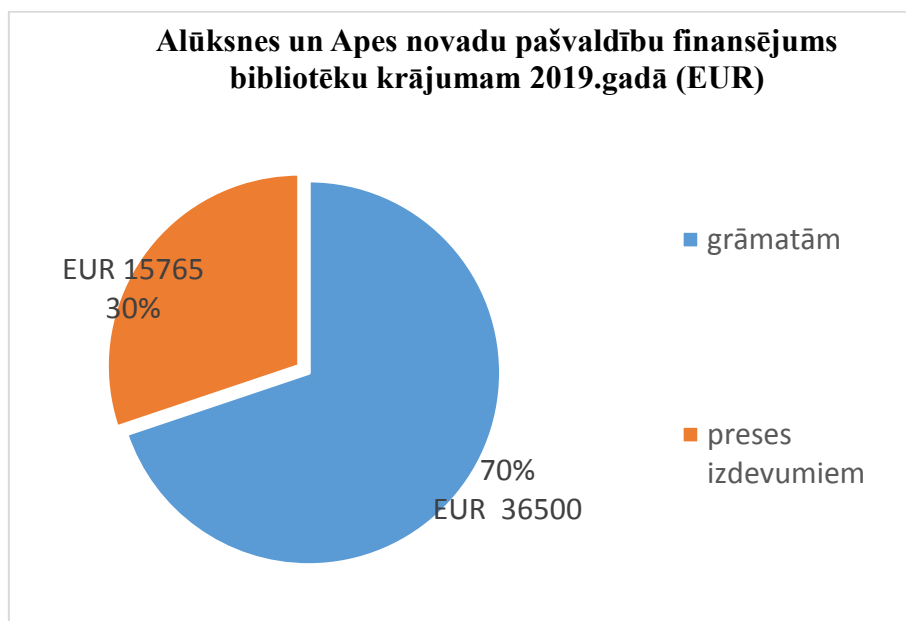
Pašvaldību finansējums bibliotēku krājumu komplektēšanai ir stabils, tomēr ar kopējo tendenci pavisam nedaudz samazināties (-0,6 % jeb EUR 325, salīdzinot ar 2018.gadu), grāmatām finansējums- iepriekšējā gada līmenī (+9 EUR)

Finansējuma piešķirums starp novadiem ir atšķirīgs. **Alūksnes novada pašvaldība** krājuma komplektēšanai uz 1 iedzīvotāju piešķirusi EUR 2,45 (+0,05 euro salīdzinot ar 2018.gadu), **Apes novada pašvaldība**- EUR 3,80 (-0,17). Apes novada bibliotēkām līdzekļi krājuma komplektēšanai tiek piešķirti, ņemot vērā iedzīvotāju skaitu, un tie ir- grāmatām 3,00 EUR un preses izdevumiem- 0,80 EUR uz iedzīvotāju.

Alūksnes pilsētas bibliotēkai finansējums krājuma komplektēšanai uz 1 iedzīvotāju ir viszemākais- EUR 1,14 (-0,01 euro). Bibliotēkām piešķirtie finanšu līdzekļi krājuma komplektēšanai atbilst Ministru kabineta noteikumu Nr.415 „Bibliotēku darbībai nepieciešamā finansējuma normatīvi” ieteikumiem un sastādīja kopumā reģionā EUR 2,70 uz vienu iedzīvotāju (+0,01 euro salīdzinot ar 2018.gadu).

Finansējums bērnu grāmatām (pirmsskolas un jaunākā skolas vecuma bērniem) no kopējā grāmatu iegādei atvēlētā finansējuma 2019.gadā sastāda 17% un tas ir visai pieticīgs rādītājs. Alūksnes pilsētas bibliotēkā- 26%, kas ir apmierinošs rādītājs. Vairākas bibliotēkas, kuru apkalpojamajās teritorijās nav skolu, visai kūtri iepērk grāmatas bērniem.

Grāmatu iegādei bibliotēkas tērējušas 69,8% no kopējā krājuma papildināšanai piešķirtā finansējuma, preses izdevumu abonēšanai- 30,2%, kas ir labs proporcionālais finansējuma dalījums par prioritāti izvirzot grāmatu krājuma papildināšanu. Alūksnes pilsētas bibliotēkā- grāmatām: 68,4%, presei- 31,6%.

Nepietiekamais finansējums krājumam motivē bibliotēku darbiniekus aktīvāk izmantot SBA iespējas. 2019.gadā SBA kārtā izsniegto/saņemto izdevumu skaits pieaudzis par 22%.

Steidzīgi ir nepieciešams valsts atbalsts bibliotēku krājumu komplektēšanai.

Lasīšanas veicināšanas programmas “Bērnu, jauniešu, vecāku žūrija” ietvaros, pateicoties LNB Bērnu literatūras centram, 18 Alūksnes reģiona bibliotēkas kopā saņēma 85 eksemplārus grāmatu par EUR 677,33.

- **Rekatalogizācija**

Alūksnes un Apes novadu publisko bibliotēku krājumu rekatalogizācija pabeigta 2014.gadā. Pilnībā krājums elektroniskajā katalogā atspoguļots arī Alūksnes pilsētas sākumskolas bibliotēkai.

Rekatalogizācijas režīmā strādā:

- Ernsta Glika Alūksnes Valsts ģimnāzijas bibliotēka- 8837 eks. no 18303 ievadīt (48%);
- Alūksnes novada vidusskolas bibliotēka – 1110 eks. no 9556 (11%);
- Dāvja Ozoliņa Apes vidusskola- 1800 no 15295 (12%).

2019.gada nogalē IS *Alise* iegādājusies arī Ojāra Vācieša Gaujienas pamatskola, kas darbu plāno uzsākt 2020.gadā.

Tā kā tuvāko gadu laikā abos novados turpināsies skolu tīkla optimizācija, visticamāk, ka pārējās skolu bibliotēkās- 8 Alūksnes novada skolās un 2 Apes novada skolās- uzsākt darbu ar IS *Alise* netiek plānots.

- **Krājumu pārbaude**

Krājuma pārbaude 2019.gadā tika veikta Apes novada Apes bibliotēkā. Iemesls- kārtējā krājuma pārbaude, kā arī bibliotēkas darbinieku maiņa. Secinājums- bērnu literatūras nodaļā daudz novecojušu un nolietotu grāmatu, nepieciešama izdevumu rekomplektēšana. Jāizslēdz no bibliotēkas krājuma pārbaudē trūkstošie izdevumi, jālabo nolietotie un nepareizie svītrkodi. Jāmaina grāmatu izvietojums, jādomā par krājuma atklāsmi, ieteicams jaunākos preses izdevumus novietot atsevišķā zonā abonementā ēkas 1.stāvā.

Laikā no 2014. līdz 2019.gadam automatizētās krājumu inventarizācijas veiktas visās reģiona publiskajās bibliotēkās.

- **Krājuma rādītāji**

Tabula "Alūksnes un Apes novadu bibliotēku krājumu rādītāji"

	2017.	2018.	2019.	+ / -	%
	salīdzinot ar iepriekšējo gadu				
Jaunieguvumi kopā	15 240	14 501	15 360	-4,8	+5,9
<i>t. sk. grāmatas</i>	5399	4858	5318	-10	+9,5
<i>t. sk. latviešu daiļliteratūra</i>	3093	1116	1052	-63	-5,7
<i>t. sk. bērniem</i>	1295	1211	1393	-6,5	+15
Izslēgtie dokumenti	19 335	14 326	16 801	-26	+17,3
Krājuma kopskaits	177 151	177 275	174 772	+0,1	-1,4
Grāmatu krājuma apgrozība	0,62	0,5	0,5		
Periodisko izdevumu apgrozība	2,29	2,1	2,4	+	+

Tabula "Alūksnes pilsētas bibliotēkas krājuma rādītāji"

	2017.	2018.	2019.	+ / -	%
	salīdzinot ar iepriekšējo gadu				
Jaunieguvumi kopā	2526	2425	2214	-4%	-8,7%
<i>t. sk. grāmatas</i>	1092	961	795	-12%	-17,3%
<i>t. sk. latviešu daiļliteratūra</i>	475	96	104	-80%	+8,3%
<i>t. sk. bērniem</i>	361	329	267	-8,9%	-18,9%
Izslēgtie dokumenti	3886	1863	2659	-52%	+42,7%
Krājuma kopskaits	40 068	40 561	40 116	1,2%	1,1%
Grāmatu krājuma apgrozība	1,02	0,8	0,7	-	-
Periodisko izdevumu apgrozība	2,8	2	2,5	-	+

Uz 2020.gada 1.janvāri Alūksnes un Apes novadu bibliotēku krājums ir 174 772 vienības dažādu resursu (-2503 vienības), tai skaitā 80% grāmatas jeb 139889 vienības no kopējā krājuma. Uz vienu reģiona iedzīvotāju tas ir 9 vienības resursu, t.sk grāmatas- 7,2 vienības, uz vienu bibliotēkas lietotāju – 26,7 vienības, t.sk.- 21,4 grāmatas (6527 lietotāji). Bibliotēku krājumos 95% ir izdevumi latviešu valodā. Šie rādītāji būtiski gadu no gada nemainās.

2019.gadā krājumā saņemtas 15 360 vienības jaunieguvumu, kas ir par gandrīz 6% vairāk kā pērn. Grāmatu- jaunieguvumu skaits reģiona bibliotēkās- 5318 vienības, kas ir par 9,5% vairāk kā 2018.gadā.

Alūksnes pilsētas bibliotēkas krājums 2019.gadā papildinājies ar 2214 vienībām, tai skaitā ar 795 eks. grāmatu, kas ir par 17% mazāk kā 2018.gadā, jo grāmatu cenu pieaugums ir lielāks kā piešķirtais finansējums. 83% no Alūksnes pilsētas bibliotēkas krājuma sastāda grāmatas, 16%-periodiskie izdevumi un tikai 1%- audiovizuālie u.c. dokumenti.

Jaunieguvumu skaits 2019.gadā ir palielinājies par 9,5%, mazliet samazinājies bibliotēkās saņemto bezatlīdzības izdevumu skaits, jo rūpīgi tiek izvērtēta izdevumu kvalitāte un nepieciešamība.

Atzinīgi vērtējams, ka pieaudzis jaunieguvumu skaits bērniem +15%, par 5,7% samazinājies iepirktais latviešu daiļliteratūras skaits.

Pateicoties LNB Bērnu literatūras centra organizētajai lasīšanas veicināšanas programmai *Bērnu, jauniešu, vecāku žūrija* un ar VKKF atbalstu kopumā Alūksnes reģiona bibliotēkas saņēma 85 eksemplārus žūrijas kolekcijas grāmatu par EUR 677,33.

Daiļliteratūra sastāda 57% no kopējā jaunieguvumu skaita, bērnu grāmatas- 20%. Nozaru literatūru pilnīgākā apjomā komplektē Alūksnes pilsētas bibliotēka, vadoties no apmeklētāju pieprasījumiem.

2019.gadā Alūksnes pilsētas bibliotēkā abonēti 87 periodiskie izdevumi dažādām lasītāju gaumēm, pagastu bibliotēkās abonēto preses izdevumu skaits- dažāds- vidēji robežās no 9- 15 izdevumiem.

Bibliotēku darba viena no prioritātēm- krājumu saturiskās kvalitātes uzlabošana. 2019.gadā izslēgto izdevumu skaits pārsniedz jaunieguvumu skaitu. Krājumu apjoms 2019.gadā samazinājies par 1,4%. Tomēr ļoti zemā grāmatu krājumu apgrozība bibliotēkās liecina, ka darbs pie krājumu kvalitātes uzlabošanas un krājuma popularizēšanas jāuzlabo. Grāmatu krājuma apgrozījums palicis nemainīgs un ir neapmierinošs (reģiona pagastu bibliotēkās- vidēji 0,5), pieaudzis preses izdevumu apgrozījums.

No bibliotēku krājumiem izslēgtas (mazpieprasītie, novecojušie pēc satura, nolietotie, liekie eksemplāri, pazudušie nenoskaidrotos brīvpieejas apstākļos u.c.) 16801 vienības jeb 9,6% no kopējā krājuma.

Alūksnes pilsētas bibliotēka atlases veidā novada bibliotēkām piedāvā no sava krājuma izdevumus, kas ir 2 eksemplāros, bet pagastu bibliotēkās nav atrodam, bet var būt noderīgi.

• **Datubāzes**

Projekta "Elektroniskās publikācijas Latvijas bibliotēkām" ietvaros joprojām publisko bibliotēku apmeklētājiem tiek nodrošināta bezmaksas pieeja divām autorizētajām tiešsaistes datu bāzēm- *Lursoft Laikrakstu bibliotēka* www.news.lv un *Letonika* www.letonika.lv.

Reģionā kopumā datu bāzes *Letonika* izmantošana samazinājusies par 22,5%, salīdzinot ar 2018.gadu, bet minēto datu bāzi vairāk vai mazāk aktīvi ir izmantojušas visas bibliotēkas. Iespēju izsniegt lasītājam attālinātās piekļuves autorizācijas datus *Letonikas* izmantošanai ārpus bibliotēkas telpām nav izmantojušas 6 bibliotēkas. Jāatzīst, ka bibliotekāri varētu būt aktīvāki šī noderīgā resursa popularizēšanā. Kopumā lietotāju skatījumi *Letonikā* ārpus bibliotēkas- tikai 148.

Lursoft Laikrakstu bibliotēkas izmantojamība pieaugusi par ~23%, Alūksnes pilsētas bibliotēkā palikusi gandrīz nemainīga.

Tabula "Alūksnes un Apes novadu bibliotēkās pieejamo datubāžu izmantojums"

Datubāze	2017.	2018.	2019.	+/- %	
Letonika	4204	5148	3990	+22,5	-22,5
News	1998	2120	2612	+6	+23,2

Tabula "Alūksnes pilsētas bibliotēkā pieejamo datubāžu izmantojums"

Datubāze	2017.	2018.	2019.	+/- %	
Letonika	1260	2854	900	+126,5	-68
News	1120	1102	1094	-1,6	-0,73

Bibliotēku apmeklētājiem tiešsaitē pieejamas arī Alūksnes pilsētas bibliotēkas veidotās datu bāzes:

- Alūksnes un Apes novadu bibliotēku **kopkatalogs** - ierakstu skaits- 44350 (+1132), ziņas par 164899 monogrāfisko izdevumu eks. un 31724 turpinājumiem;
- **autoritatīvajā datu bāzē** pašreiz ir 16250 (+884) ieraksti;
- **novadpētniecības datu bāze** - ierakstu skaits- 16371 (+905);
- **pašvaldības dokumentu datu bāze**- ierakstu skaits 3989 (+331). Datu bāzē tiek ievadīti Alūksnes novada pašvaldības lēmumi, pilnie lēmumu teksti pievienoti anotācijas laukā, norādīta saite uz Alūksnes novada pašvaldības tīmekļa vietni.

- **Krājuma un datubāzu popularizēšana**

Krājuma popularizēšana:

Vispopulārākais veids krājuma atklāsmei bibliotēkās, protams, ir **literatūras izstādes**, kuru izveidē bibliotēku darbinieki cenšas ielikt savu izdomu- gan tās noformējot, izdomājot saistošu tematu vai papildinot tās ar atbilstošiem priekšmetiem un literatūras apskatiem. Piemēram, Trapeses bibliotēkā- grāmatu, apsveikumu un zeķu izstāde Pepijai Garzeķei.

2019.gadā Alūksnes pilsētas bibliotēkā viesojās vairāki zināmi rakstnieki- pirms viņu viesošanās bibliotēkā un tikšanās laikā vienmēr ir izlikta attiecīgā autora darbu un materiālu par viņu izstāde. Pieredze rāda- tikšanās dalībnieki noteikti pēc sarunas ar autoru paņēma lasīšanai viņa darbus!

Jaunums- Alūksnes pilsētas bibliotēkas abonementā, lai apmeklētājiem būtu vieglāk orientēties, grāmatu muguriņas tika izgreznotas ar grāmatas saturam atbilstošām **uzlīmēm** (uz kriminālromāniem – revolveris, uz romantiska satura grāmatām – sirsniņa u.c.). Lasītāji atzinīgi novērtē uzmanību piesaistošas uzlīmes uz žurnāliem un grāmatās, kurās var lasīt par Alūksnes reģionu, tā cilvēkiem, notikumiem.

Jauno grāmatu diena Alūksnes pilsētas bibliotēkā- katra mēneša pēdējā pirmdienā, kad visas tekošajā mēnesī saņemtās grāmatas ir skatāmas izstādē un sagatavots izdevumu apskats- prezentācija. Lietotāji, kuri neizmanto autorizācijas iespējas, pierakstās uz viņus interesējošiem izdevumiem. Ikmēneša jauno grāmatu saraksti pieejami gan papīra formātā bibliotēkā, gan bibliotēkas interneta vietnē un sociālajos tīklos. Piemēram, <http://shortly.lv/jaunakais> . Tiek apsvērtā doma jauno grāmatu dienu organizēt divas reizes mēnesī, lai saīsinātu laiku, kad jaunās grāmatas nonāk pie lasītājiem.

Alūksnes pilsētas bibliotēka veido un internetā publicē **lasītāko/pieprasītāko grāmatu TOP sarakstus**, kuros pievienota attiecīgā saite uz katalogu. Piemēram: <http://shortly.lv/gramatutop>

Vairākās bibliotēkās (Alūksnē, Zeltiņos u.c.) par tradīciju kļuvusi **akcija “Aklais randiņš ar grāmatu”, “Noslēpumainā grāmata”**, kuras laikā ir iespējams izvēlēties kādu no skaisti iesaiņotajām grāmatām, neredzot tās vāku, bet par tās saturu spriežot vienīgi pēc dažiem atslēgas vārdiem un/vai citāta. Katrā grāmatā ievietota kartīte, uz kuras lasītājs var uzrakstīt vēstījumu, atsauksmi par šo grāmatu!

Lai pievērstu uzmanību atsevišķiem vērtīgiem izdevumiem bibliotēku krājumos vai lai reklamētu atsevišķas krājumu daļas un izdevumu veidus, Alūksnes pilsētas bibliotēka interneta vietnē un/vai sociālajos tīklos publicē **atsevišķas ziņas**. Piemēram, tiek reklamēti Alūksnes pilsētas bibliotēkas krājumā esošās filmas, mūzikas ieraksti, klausāmgrāmatas, prezentācijas <http://shortly.lv/avi> , preses izdevumi <http://shortly.lv/prese>, reklamēta Alūksnes bibliotēkas veidotā kolekcija “Mūsu reģions centrālajā un citu reģionu presē” <http://shortly.lv/oakstaiti> u.c.

Bibliotēkās, lai arī palēnām, atgriežas iepriekšējos gados mazliet piemirstais krājuma popularizēšanas veids- **grāmatu apskati un diskusijas par grāmatām**. Tā, piemēram, Alūksnes bibliotēkas Draugu klubīnš Bibliotēku nedēļā pulcējās pasākumā “Baudot ledus apelsīnu”, kurā tika diskutēts par Daces Vīgantes stāstu krājumā “Ledus apelsīns” skartajām tēmām, Māriņkalna bibliotēkā- diskusija „Skolotājs toreiz un tagad”, balstoties uz Andra Akmentiņa grāmatā “Skolotāji” lasīto. Pēc skolu pieprasījuma sagatavots un literatūras apskats skolēniem “Latviešu detektīvs”, kurš tiek prezentēts mācību stundā, kas notiek Alūksnes pilsētas bibliotēkā.

Datu bāzu popularizēšana:

Nu jau otro gadu Alūksnes pilsētas bibliotēka Digitālās nedēļas ietvaros aicina piedalīties **informācijas meklēšanas konkursā „Atrast pavasari”**, kurā dalībnieki varēja attālināti pildīt uzdevumus, tādā veidā iepazīstot bibliotēkas katalogu, abonētās datubāzes news.lv un letonika.lv, portālus filmas.lv un enciklopedija.lv, redzidzirdilatviju.lv, garamantas.lv u.c. Pavasara tematika- izklaidei, meklēšanas process - lai iepazītu katalogus un datubāzes, kas, iespējams, līdz šim palikuši nepamanīti, bet ir interesanti un noderīgi informācijas resursi.

Kā veiksmīgu aktivitāti varam minēt Alūksnes pilsētas bibliotēkas organizēto **neklātienas konkursu “Mazs bij` tēva novadiņ(i)s, bet diženi turējās”** 4 kārtās. Nolikums <https://ej.uz/konknolikums>. Konkursa mērķis bija ne tikai rosināt iedzīvotāju interesi par

Alūksnes un Apes novadiem, to kultūrvēsturisko mantojumu, bet arī- veicināt informācijas meklēšanas prasmes, popularizēt bibliotēkās pieejamos informācijas resursus.

Konkursa jautājumus atradīsiet Alūksnes pilsētas bibliotēkas interneta vietnē 1.kārtas jautājumi <https://ej.uz/konknolikums1>, 2.kārtas jautājumi <https://ej.uz/konknolikums2>, 3.kārtas jautājumi <https://ej.uz/konknolikums3>, 4.kārtas jautājumi <https://ej.uz/konknolikums4>. Konkursa uzvarētājiem- balvas- Alūksnes novada gardumi un ekskursija uz Bānīša stacijas jauno ekspozīciju Alūksnē un Annas pagastu, iepazīstot tajā darbojošos kokapstrādes uzņēmumu, bibliotēku, keramiķi u.c.

Bibliotēku apmeklētāji labprāt piedalījās uzņēmumu Lursoft IT un KISC piedāvātajā **erudīcijas spēlē „Izzini Latvijas monētās iekaltās kultūrzīmes!”** vietnē www.letonika.lv/spele, kas ļoti labi popularizē visās bibliotēkās pieejamo datu bāzi *Letonika*. Kā aktīvākās bibliotēku pārstāves uz noslēguma pasākumu Latvijas bankā bija uzaicinātas Apes, Veclaicenes un Zeltiņu bibliotēkas vadītājas.

Neizpaliek, protams, arī tradicionālie datu bāzu popularizēšanas veidi- informācijpratības stundas ar praktiskajiem uzdevumiem (“*Datubāze www.letonika.lv – palīgs mācībās*”, “*E-resursi “gaismas tīklā”*”, “*Novadpētniecības resursi bibliotēkā*”, “*E-katalogs- tas ir vienkārši*” u.c.), bibliotēkās izvietota informācija par datubāzu lietošanas iespējām, sagatavoti izdales materiāli par pieejamajām datubāzēm, tiek sniegtas individuālās konsultācijas u.c.

Buklets par bibliotēku veidotajiem katalogiem un *Gaismas tīklā* pieejamajām datubāzēm papildināts arī ar informāciju par citu atmiņas institūciju veidotajiem resursiem, nosūtīts arī pagastu bibliotēkām, lai ērtāk informēt un popularizēt interesantus un noderīgus resursus.

- **Darbs ar parādniekiem**

Darbā ar parādniekiem izmaiņu nav. Parādnieki bija un noteikti būs vienmēr! Atgādinājumiem tiek izmantotas tradicionālās formas- zvani, īsziņas, sarakste WhatsApp, ar e-pastu starpniecību, atgādinājumu izsūtīšana, izmantojot IS Alise iespējas, saziņai izmantoti sociālie tīkli.

Kavējumu nauda iekasēta netiek.

- **Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas**

Jādomā par jauniem krājuma popularizēšanas veidiem!

Pārdomāta ierobežoto finanšu līdzekļu izmantošana krājuma komplektēšanā!

Turpināt vēl aktīvāk izmantot SBA!

Sagatavoja Sandra Avotiņa, Alūksnes pilsētas bibliotēkas KAN vadītāja

Iveta Ozoliņa, Alūksnes pilsētas bibliotēkas direktore

7. Darbs ar bērniem un jauniešiem

- **Darba ar bērniem un jauniešiem raksturojums un vispārīgie rādītāji**

Alūksnes un Apes novadu 22 pašvaldību publiskajās bibliotēkās bērnu un jauniešu līdz 18 gadiem skaits kaut nedaudz ir pieaudzis 10 bibliotēkās, 1 palicis nemainīgs. Savukārt apmeklējumu skaits ir palielinājies 7 bibliotēkās un izsniegums – 6 bibliotēkās. No visiem bibliotēku lietotājiem 29 % ir bērni un jaunieši līdz 18 gadiem (2018. gadā – 29,5%), apmeklētāji – 25 % (2018. gadā – 29,5 %), izsniegums – 11 % (2018. gadā – 17,8 %).

Izvērtējot Alūksnes pilsētas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļas statistikas rādītājus, var secināt, ka atskaites gadā no visiem bibliotēkā reģistrētajiem lietotājiem 35 % ir bērni un jaunieši līdz 18 gadiem, apmeklētāji – 32 % , taču izsniegums veido vien 12%.

Gan Alūksnes un Apes novadu pagastu bibliotēkās, gan Alūksnes pilsētas bibliotēkā vērojams lasītāju apmeklējuma un izsnieguma rādītāju kritums bērniem un jauniešiem. Tas ir saistīts ar tādiem procesiem sabiedrībā kā iedzīvotāju skaita samazināšanās emigrācijas dēļ un mazo lauku skolu likvidācija. Alūksnes un Apes novada bibliotēkās bērnu un jauniešu lietotāju skaits samazinājies par 33 lietotājiem. Alūksnes pilsētas bibliotēkā bērnu lietotāju skaits 2019. gadā bija 665, salīdzinoši ar 2018.gadu, to skaits samazinājies par 50 lietotājiem. Līdz ar lasītāju skaita samazināšanos, arī apmeklējumu skaits ir samazinājies. 2019. gadā reģionā kopumā tas samazinājies par 3636 apmeklētājiem. Alūksnes pilsētas bibliotēkā 2019. gadā apmeklējumu skaits bērniem un jauniešiem līdz 18 gadiem bija 7818, salīdzinoši ar 2018. gadu - 596 apmeklētāji. Arī izsniegumu skaits 2019.gadā ir samazinājies.

Bērnu un jauniešu līdz 18 gadu vecumam skaits pēdējo 3 gadu laikā Alūksnes novadā samazinājies par 88 jeb 3,3%, Apes novadā- par 20 jeb 3,26 %.

Statistiskais rādītājs	Alūksnes pilsētas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļa	Novadu bibliotēkas
Bērni un jaunieši līdz 18 gadu vecumam (% no visiem bibliotēkas pakalpojumu lietotājiem)	35%	29 %
Apmeklējums (%)	32,2 %	25 %
Izsniegums (%)	12,3 %	11 %

Vairāku Alūksnes un Apes novadu pagastu apkalpojamajās teritorijās nav skolu, darbojās tikai pirmsskolas izglītības iestādes (PII) un to grupas. Tāpēc arī aktīvākā bibliotēku sadarbība ir ar šiem pirmsskolas vecuma bērniem. Skolēni bibliotēku apmeklē sestdienās. Bet ir maz bibliotēku, kuras ir atvērtas sestdienās, tādēļ tomēr būtu jāpārskata bibliotēku darba laiki. Bērni un jaunieši, kas dzīvo attālāk no pagasta centriem, vispār neapmeklē vietējo pagasta bibliotēku. Viņi izmanto tās bibliotēkas pakalpojumus, kur atrodas viņu mācību iestāde. Bibliotēku apmeklējumu skaits palielinās skolēnu brīvlaikā, kā arī vasarā, kad atbrauc ciemos bērni no citam pilsētām un valstīm. Arvien biežāk bērni izvēlās izmantot IT tehnoloģijas, kā arī vienkārši komunicēt ar vienaudžiem un pavadīt brīvo laiku bibliotēkā. Kā savos pārskatos raksta pagastu bibliotēku vadītāji, tad *“aktuāls ir jautājums par bērnu un jauniešu (īpaši vidējā vecuma) vēlmi lasīt grāmatas, preses izdevumus, izmantot tos mācību procesā (referātu, projektu darbu, u.c. sagatavošanā). Šiem lasītājiem ļoti būtisks ir vizuālais noformējums, izlasīt ne vairāk kā skolā noteikts, kā arī aktualitāte vienaudžu vidū.”*

Par darba pamatrādītāju samazināšanos Apes bibliotēkas bērnu literatūras nodaļā vadītāja pārskatā raksta: *"to skaidrojam ar jaunākā skolas vecuma bērnu lasītprasmes pazemināšanos, vidējā un vecākā skolas vecuma bērnu mazo interesi par grāmatām un lasīšanu (viņu prioritāte bibliotēkā – datorpakalpojumi), arī ar faktu, ka bērnu literatūras nodaļa darbinieces atvaļinājuma laikā un remonta laikā 2,5 mēnešus bija slēgta. No 1.augusta bērnu literatūras nodaļā strādā jauna darbiniece bez pieredzes un zināšanām par darbu bibliotēkā un sistēmā Alise"*.

- **Metodiskā un konsultatīvā darba organizācija attiecībā uz šo darba virzienu**

Alūksnes pilsētas bibliotēka veic metodisko un konsultatīvo darbību arī darbā ar bērniem un jauniešiem. Bērnu literatūras nodaļas darbinieces sadarbībā ar Alūksnes pilsētas bibliotēkas metodiķi regulāri sniedz konsultācijas par aktualitātēm šajā jomā. Organizējot seminārus bibliotekāriem, tiek domāts par to, lai tajos tiktu apskatīti arī jautājumi, kuri skar darbu ar bērniem un jauniešiem – dalīšanās pieredzē par dažādos semināros unursos gūtajām atziņām, aktualitātes Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centra projektos (Bērnu un jauniešu žūrija, Nacionālās Skaļās lasīšanas sacensība) utt. Aizvadītā gada sākumā kopā ar LNB Bērnu literatūras centru Alūksnē tika rīkots LNB lasīšanas veicināšanas programmu inovāciju reģionālais seminārs bibliotekāriem un skolotājiem, kur varēja smelties daudzas interesantas idejas savam darbam. Rudens pusē kā parasti tika organizēts kopīgs brauciens uz Vidzemes novadu Bērnu un skolu bibliotēku darbinieku 18. konferenci "Efektīvi komunikācijas līdzekļi un mūsdienīgas prezentācijas prasmes 21. gs. bibliotēkā" Cēsīs. Notiek koordinējošais darbs ar Bērnu žūrijas skolu bibliotēkām, 2019.gadā- arī ar tām skolām, kuras piedalījās Nacionālās skaļās lasīšanas sacensībās. Bērnu Žūrijas programmā aizvadītajā gadā piedalījās 6 skolu un 12 publiskās bibliotēkas. Bērnu Žūrijas grāmatas tiek nogādātas no Rīgas uz Alūksnes pilsētas bibliotēku, kur tās tiek sadalītas pagastu bibliotēkām. 2019. gadā saņemto grāmatu skaits bija neliels – 85 eksemplāri, kuri attiecīgi tika sadalīti 7 pagastu, 6 skolu un 1 eksemplārs – Alūksnes pilsētas bibliotēkai. Veicam arī Bērnu Žūrijas balviņu sadali. Pagājušajā gadā visas 18 bibliotēkas bija pieteikušas kopumā 564 potenciālos ekspertus, bet reāli tik liels skaits ar visu grāmatu izlasīšanu un anketu aizpildīšanu līdz galam netika.

- **Bibliotēku krājuma veidošana un papildināšana**

Komplektējot krājumu, reģiona bibliotēkas vadās pēc katras bibliotēkas izstrādātas krājuma attīstības koncepcijas. Bibliotēkas krājumu bērniem un jauniešiem papildina pievēršot uzmanību skolēnu ieteicamās literatūras sarakstos esošo iespieddarbu nodrošinājumam, papildina ar "Bērnu, jauniešu, vecāku žūrijas" projekta kolekcijas grāmatām. Krājums tiek iegādāts SIA "Virja LK" izbraukuma tirdzniecībā, interneta veikalā Latvijas Grāmata, Alūksnes grāmatnīcās "Zvaigzne ABC", "Donita" un no citām izdevniecībām.

Pagastu bibliotēku krājumos ir dažādas spēles bērniem, attīstošas rotaļlietas, puzzles. Bibliotēkās tiek iegādātas grāmatas pirmskolas vecuma bērniem ar skaņas efektiem, kur var klausīties pasaku fragmentus, putnu un zvēru balsis, kā arī uzspēlēt klavierītes, kur iestrādātas tautas dziesmu notis.

Uz 2019.gada 31.decembri Alūksnes pilsētas bibliotēkas bērnu literatūras nodaļas krājumā ir 8701 vienība (8127 grāmatas un 574 žurnāli). Krājums papildināts ar 375 vienībām (220 grāmatas un 155 žurnāli), no krājuma izslēgti 353 iespieddarbi (84 grāmatas un 269 periodiskie izdevumi).

Bibliotēkas bērnu grāmatu krājumu papildina izvērtējot lasītāju skaitu. Ir bibliotēkas, kuras 2019. gadā bērnu literatūru iegādājās ļoti maz. Veclaicenes bibliotēka nopirka 2 bērnu grāmatas jeb 3,3%, Jaunlaicenes bibliotēka - 5 grāmatas jeb 4,8 % no kopējā grāmatu jaunieguvumu skaita, Annas bibliotēka- 6 grāmatas jeb 5,7 % no jauniegādātajām grāmatām. Pārskata periodā dažas pagastu bibliotēkas neabonēja periodiskos izdevumus bērniem, jo bērni ļoti maz lasa žurnālus. Vislasītākais un vairākās bibliotēkās abonētais žurnāls ir "Ilustrētā junioriem". Savukārt, izdevniecības "Egmont Latvia" izdotos izdevumus neabonē, jo tos nepiegādā Latvijas pasts, un ir sarežģīta to saņemšana.

Reģiona bibliotēkās finansējums bērnu grāmatām (pirmsskolas un jaunākā skolas vecuma bērniem) no kopējā atvēlētā finansējuma 2019.gadā sastāda 19%, Alūksnes pilsētas bibliotēkā 26%, kas ir apmierinošs rādītājs. Finansējums grāmatu un preses izdevumu komplektēšanai tiek sadalīts proporcionāli, par prioritāti izvirzot grāmatu krājuma papildināšanu.

Alūksnes pilsētas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļas krājuma komplektēšanas prioritāte – literatūra bērniem vecumā 5+, 9+ un 11+, jo tieši šī vecuma bērni bibliotēku apmeklē visvairāk.

20% (-5% salīdzinot ar 2018.gadu) no jauniegūtajām grāmatām reģiona bibliotēkās ir grāmatas bērniem. Alūksnes pilsētas bibliotēkā 33,6% no jauniegūtajām ir grāmatas pirmsskolas un jaunākā skolas vecuma bērniem. Šis rādītājs pēdējos 3 gados ir diezgan stabils, bet atsevišķās pagastu bibliotēkās tas ir neapmierinošs. Bibliotēkās ir samazinājies periodisko izdevumu bērniem izsniegums. Visvairāk pieprasītie periodiskie izdevumi – “Ilustrētā Junioriem”, “Astes”, “Ķīpars”, “Spicīte”.

Nepietiekamā apjomā bibliotēkās tiek iepirkta galda spēles, jo tās ir dārgas, bet bibliotēkas pašreiz dzīvo visai ierobežota finansējuma apstākļos.

- **Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana, pasākumi dažādām vecuma grupām**

Galvenais uzziņu darbā – kvalitatīvas un daudzveidīgas informācijas nodrošināšana bibliotēku apmeklētājiem- bērniem un jauniešiem.

Bibliotēkas individuāli konsultē bērnus un jauniešus darbā ar datoru, MS Office programmu lietošanā, interneta resursu izmantošanā, kā arī izdrukas materiāla veidošanā, bibliotekāri stāsta arī par bibliotēkā pieejamo datu bāzu izmantošanu (īpaši- Letonika.lv), par drošību internetā.

Bibliotēkās pieejami informatīvi bukleti par bibliotēkas sniegtajiem pakalpojumiem un informācijas resursiem. Izveidoti jauno grāmatu saraksti, bibliotekāri palīdz atrast materiālus ZPD darbiem. Individuāli tiek strādāts ar jaunākā skolas vecuma bērniem, aizpildot žūrijas ekspertu elektroniskās anketas. Bibliotēkās dažādu uzziņu izsniegšana un sagatavošana ir samazinājusies, jo skolēni sev nepieciešamo informāciju sameklē paši internetā.

Apes bibliotēkas darbinieces vecāko klašu skolēnus mudināja izmantot datu bāzi www.letonika.lv obligātās literatūras apgūšanā, arī atsevišķu uzziņu veikšanā, piedāvājot bibliotēkas attālinātā pieslēguma variantu. Ļoti noderīgas bērnu interešu attīstībai bija erudīcijas spēle “Meklē un atrodi datu bāzē letonika.lv”, “Izzini Latvijas monētās iekaltās kultūrzīmes!”

Jaunlaicenes pagasta bibliotēkā notika e-nedēļas pasākums “Esi drošs internetā”, Liepnas bibliotēkā – “Iepazīšanās ar interneta vietnēm- mācību vajadzībām un uzziņu izdevumi informācijas gūšanai?”

Alūksnes pilsētas bibliotēka jaunākā vecuma skolas bērnus ik mēnesi aicināja uz Erudītu klubiņa nodarbībām.

Bibliotēkā stunda Liepnas bibliotēkā

Erudītu klubiņa nodarbības Alūksnes bibliotēkā

Sadarbībā ar skolām Alūksnes pilsētas bibliotēkā regulāri notiek informācijpratības stundas, kurās skolēni (atbilstoši vecumgrupām) tiek iepazīstināti ar bibliotēkas pakalpojumiem, tiek mācīti, kā izmantot tradicionālos informācijas nesējus- grāmatas, preses izdevumus, un kādus elektroniskos resursus, datu bāzes piedāvā bibliotēka, kurus skolēni var izmantot mācību procesā.

Alūksnes pilsētas bibliotēkas darbinieki skolēniem piedāvā sekojošas informācijpratības stundas- praktisku darbošanos: “Datubāze www.letonika.lv – palīgs mācībās”, “E-resursi “gaismas tīklā””, “Novadpētniecības resursi bibliotēkā”, “E-katalogs- tas ir vienkārši”.

Trapenes bibliotēkā Digitālās nedēļas ietvaros notika nodarbība Medijpratības pasaka “Caps un ciet jeb Vilks manipulators” un konkurss skolēniem “Izaicini savas pelēkās šūnas”. Zeltiņu bibliotēkas vadītāja, lai popularizētu datubāzi *Letonika* aicināja skolēnus piedalīties konkursā “Izzini Latvija monētās iekaltās kultūrzīmes”.

- **Veiksmīgākās lasīšanas veicināšanas aktivitātes**

Jāatzīst, ka visvairāk aktivitāšu lasīšanas veicināšanā bērniem notikušas tajās bibliotēkās, kas piedalās lasītveicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”. Alūksnes reģionā tajā iesaistījušās 18 bibliotēkas, no kurā 12 publiskās un 6 skolu bibliotēkas. Jāpiezīmē, ka aktīvākas kļuvušas skolu bibliotēkas.

Viena no aktivitātēm- **grāmatu priekšā lasīšana un sižetu izspēlēšana** 5+ vecuma bērniem. Bibliotēkās skaļi lasa priekšā bērnu žūrijas 5+ kolekcijas grāmatas pirmsskolas izglītības iestāžu audzēkņiem, pēc tam kopīgi tās pārrunājot un radoši darbojoties. Aktīvi šajā jomā darbojas Alsviķu, Jaunalūksnes Kā motivācija piedalīties Bērnu žūrijā un lasīt grāmatas ir iespēja ekspertiem braukt nelielās ekskursijās un piedalīties interesantos pasākumos, piemēram “Nakts bibliotēkā”.

Čaklie Bērnu žūrijas dalībnieki no PII “Saulīte” viesojas Alsviķu bibliotēkā

Jaunalūksnes bibliotēkas vadītāja viesojas PII “Pūcīte”

Apes bibliotēka jau 19.gadu piedalās lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu/jauniešu/vecāku žūrija”. Ar tās mērķiem, uzdevumiem, norisi un jauno grāmatu piedāvājumu bērns iepazīstinājām literārā pēcpusdienā “Vai Tu jau esi “Bērnu/jauniešu žūrijas” eksperts?” Šajā programmā iesaistīto bērnu skaits ar katru gadu palielinās, attīstās viņu prasme spriest un vērtēt izlasīto. 2019.gada pavasarī Apes bibliotēkas lasītāji piedalījās Lielajos Lasīšanas svētkos Rīgā LNB.

Alsviķu bibliotēkas vadītāja uzsver, ka kā motivācija piedalīties “Bērnu žūrijā” un lasīt grāmatas ir iespēja ekspertiem braukt nelielās ekskursijās un piedalīties interesantos pasākumos, piemēram “Nakts bibliotēkā”.

Māriņkalna bibliotēka jau 11 gadu piedalījās lasīšanas veicināšanas programmas „Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija -2019” projektā un guva atbalstu. Par lasīšanas ekspertiem kļuva 30 skolēni un 4 vecāki. Bibliotēkas vadītājas pārdomas par Bērnu žūriju “*Ir tā, ka daži skolēni gaida nākošo grāmatu kolekciju ar lielu interesi. Tomēr vairākums ir jāieinteresē individuāli un viņam jārada šis lasīprieks ar pārrunām. Liela nozīme ir grāmatas vizuālajam noformējumam. Aizvadītajā gadā no katras vecuma grupas bija grāmatas, kuras visi gribēja izlasīt. Grupā 5+ ļoti patika I.Samauskas mīklu dzejoļi „Vecis iet pa dārzu, pankūkas bārdā.”, J. Kopenas „Grāmata Benijam”.* Grupas 9+

lasītājiem pieprasītas bija K.Hāgerupa grāmata „Meitene, kas gribēja izglābt grāmatas”, A.Vanagas „Plastmasas huligāni” u.c. Jauniešiem saistoša bija F.Nilsones „Ledusjūras pirāti”. Tie vecāki, kas iesaistījās un lasīja Bērnu žūrijas grāmatas, bija apmierināti ar grāmatām, ko lasīja viņu bērni.”.

Grāmatu apgāds “Liels un mazs” piedāvāja bibliotēkām piedalīties Starptautiskajā lasītveicināšanas programmas projektā “Mūsu mazā bibliotēka”. No 2018.gada rudens līdz 2019.gadā maijam šajā projektā piedalījās Jaunalūksnes, Trapenes un Vidagas bibliotēkas. Projektā tika iegādāta 6 grāmatu kolekcija, no izdevniecības bibliotēku lasītāji saņēma darba burtnīcas, pateicības, kā arī metodisko materiālu bibliotēkām. Bibliotēku darbinieces uzskata, ka tas bija ļoti nozīmīgs, interesants, aizraujošs lasītveicināšanas projekts pirmsskolas un 1. klašu skolēniem.

Jaunalūksnes bibliotēkas projekta “Mūsu mazā bibliotēka” pasākums “Brīnumu gredzens”

Trapenes bērni gatavoja projektā “Mūsu mazā bibliotēka” izlasīto grāmatu vilcieniņu

Lai veicinātu bērnu vēlmi vasarā saturīgi pavadīt brīvo laiku, Alūksnes bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļas darbinieces turpināja 2018.gadā aizsākto vasaras lasīšanas maratonu “Ar grāmatu vasaras somā”. Tā ietvaros bērni varēja brīvi pēc savas izvēles lasīt grāmatas, veikt ierakstus iepriekš sagatavotās lasītāja dienasgrāmatās, un, atnākot uz bibliotēku, par izlasītajām saņemt no bibliotekāra īpašu zīmodziņu. Lasīšanas maratons noslēdzās septembrī, kad čaklākie lasītāji (tie, kuri bija saņēmuši visvairāk zīmodziņu) pulcējās bibliotēkā uz maratona noslēguma pasākumu un reklamēja savas vismīļākās grāmatiņas.

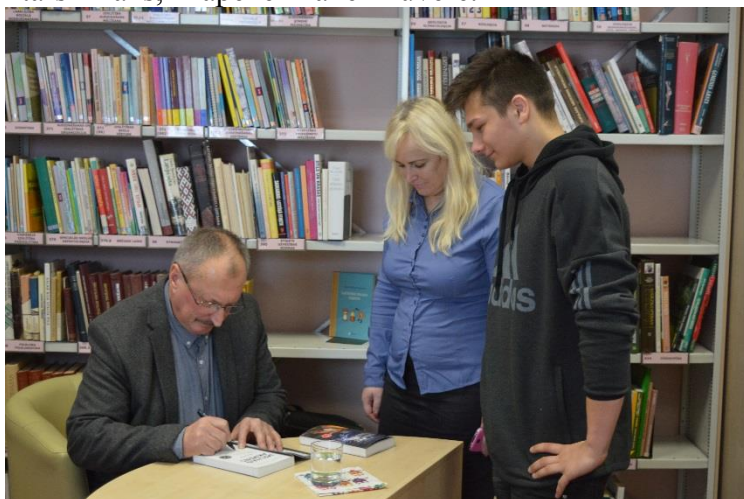

Čaklie vasaras lasīšanas maratona dalībnieki Alūksnes bibliotēkā

Jaunalūksnes bibliotēkā jau vairākus gadus regulāri notiek lasītveicināšanas aktivitātes PII “Pūcīte” bērniem, pazīstamākā ir **lasīšanas akcija “Lasīt ir stilīgi!”**. Mācību gada ietvaros PII “Pūcīte” vecākās grupas audzēkņi regulāri (2 x mēnesī) nāk uz bibliotēku, lai paņemtu grāmatas lasīšanai mājās un piedalītos dažādos pasākumos. Apmeklētāji tika iepazīstināti ar jaunākajām grāmatām, parādot un pastāstot par tām, kādu no jaunajām grāmatām izlasot priekšā, kas pēc tam tiek kopīgi pārrunāta. Maija nogalē tika organizēts lasīšanas akcijas sezonas noslēguma pasākums, kad bērni saņēma diplomus un balviņas par čaklu lasīšanu. Rudenī atkal atsākās akcija “Lasīt ir stilīgi!”, kura no skolotāju redzespunkta tiek ļoti novērtēta, jo motivē lasīt gan vecākus bērniem priekšā, gan bērni arī ātrāk apgūst lasīšanu.

Vairākas bibliotēkas aktīvi rosināja savus lasītājus piedalīties **apgāda “Zvaigzne ABC” lasīšanas stafetē**.

Kā vienas no labākajām aktivitātēm lasīšanas veicināšanā minamas- **tikšanās- nodarbības ar grāmatu autoriem**. Iespēja tikties ar pazīstamiem rakstniekiem reģiona bibliotēkās nav nemaz tik liela- to ierobežo gan finansējums, gan lielais attālums no Rīgas. 2019.gadā, pateicoties Alūksnes pilsētas bibliotēkas realizētajam projektam “Galvenajā lomā- rakstnieks”, dažādu vecumposmu jaunākās paaudzes lasītāji klātienē varēja tikties ar grāmatu autoriem- Zani Zustu, Eviju Gulbi, Zani un Indru Brūverēm, Ievu Melgalvi, Aivaru Kļavi. Ar pašvaldības finansiālu atbalstu Alūksnē un Trapenē viesojās Dzintars Tilaks, Trapenē- Zane Brūvere.

Atbildot uz rakstnieka Aivara Kļavja jautājumu, iespēja dāvanā saņemt Alūksnes bibliotēkas sarūpēto autora grāmatu ar autogrāfu

Evija Gulbe Alūksnes pilsētas bibliotēkā

Aktīva līdzdarbošanās ar Pūcīti Ucipuci un tās autori Zani Zustu

Skvērā pie Trapenes bibliotēkas dzeju brīvē Zane Brūvere

Vairākas bibliotēkas iesaistās **Ziemeļvalstu bibliotēku nedēļas aktivitātēs**. Tā, piemēram, 2019.gadā Pepijas Garzeķes dzimšanas diena tika svinēta Bejas un Trapenes bibliotēkās. Kopīgi tika lasīti fragmenti no A. Lindgrēnas grāmatas “Grāmata par Pepiju Garzeķi”, bērni bija sajūsmā par “Pepijas dzimšanas dienas ballīti”, kurā varēja klausīties ne tikai Pepijas piedzīvojumos, bet darboties līdzī pašai Pepijai un vēl cienāties ar “dzimšanas dienas labumiem”.

Pepijas Garzeķes dzimšanas dienas ballīte Trapenes bibliotēkā

Skaļās lasīšanas sacensībās piedalījās 7 skolas. Uz finālu LNB tika izvirzīta Alūksnes pilsētas sākumskolas skolniece Liāna Vārīņa.

Māriņkalna bibliotēkā tika rīkots Skaļās lasīšanas sacensības 1.posms „Lasīsim bibliotēkā”. To organizēja bibliotēkas vadītāja, sadarbojoties ar skolotāju I.Sustenbergu, tādējādi iedrošinot bērnus uzstāties citā vidē.

*Skaļās lasīšanas sacensības
Māriņkalna bibliotēkā un reģionālais fināls Alūksnes pilsētas bibliotēkā*

Pārskata periodā laba sadarbība lasīšanas veicināšanā Alūksnes pilsētas bibliotēkai izveidojusies ar Alūksnes novada vidusskolas skolotāju Esēniju Lielbārdi, kura kopā ar saviem audzēkņiem regulāri apmeklē bibliotēkas bērnu literatūras nodaļu, lai bibliotēkā bērni prezentētu savas izlasītās grāmatas un iepazītos ar jaunākajām. Tā, piemēram, septembrī bērni, apmeklējot bibliotēku, bija iejutušies savu mīļāko grāmatu varoņu tēlos:

Lai veiksmīgāk darbotos ar bērniem un visiem būtu interesantāk, Bejas bibliotēka pasākumus organizēja sadarbībā ar Bejas novadpētniecības centru, jo divatā vieglāk izspēlēt lomu spēles, lasīt dialogus. Pasākumos bērni tika iepazīstināti ar jaunākajām grāmatām, tika uzdoti dažādi radoši uzdevumi - zīmēt, rakstīt, domāt. Izmantoti arī interneta resursus un novadpētniecības centra materiālus. Bibliotēkā tika organizēti dažādi pasākumi rakstnieku jubilejās. Tie bija : “Lasīsim un zīmēsim pasaku vecmāmiņas Margaritas Stārstes un piedzīvojumu meistara Ēriha Kestnera grāmatas”, “Lasīsim Viļa Plūdoņa pasakas”, “Iepazīšanās ar mēneša rakstnieku - jubilāru Vika un Jāņa Širmaņa dzīvi un darbiem”.

• Citi pasākumi bērniem un jauniešiem

Lai bērnos radītu interesi par izzinošo literatūru un lai mudinātu viņus apmeklēt bibliotēku, 2019.gadā Alūksnes pilsētas bibliotēkā regulāri reizi mēnesī tika organizētas Erudītu klubiņa nodarbības. Apmeklētāju vecums 8+ līdz 11+ gadi, bet vecuma ierobežojumu nav, un dažreiz pasākumā piedalās arī nedaudz vecāki vai jaunāki bērni. Katru mēnesi tika organizēta nodarbība par atšķirīgu tēmu:

- ✓ Cik daudz tu zini par Cūku (2019. gads- Cūkas gads);
- ✓ Visums;
- ✓ Dinozauru noslēpumi;
- ✓ Kā dzīvoja cilvēki viduslaikos;
- ✓ Cik daudz tu zini par savu ķermeni;
- ✓ Ielūkojies ķīmijas laboratorijā;
- ✓ Pasaules neparastie dzīvnieki;
- ✓ Zeme un saules sistēma.

Lai attīstītu bērnos interesi par mākslu un rosinātu viņus pašiem izpausties mākslas jomā, bibliotēka regulāri organizē gan bērnu un jauniešu mākslas darbu izstādes, gan vietējo mākslinieku izstādes. 2019. gadā bibliotēkā noorganizētas bērnu darbu izstādes:

- ✓ Ernsta Glika Alūksnes valsts ģimnāzijas 8. klases skolēna Ralfa Riteņa zīmējumu izstāde;
- ✓ Alūksnes Mākslas skolas audzēkņu tekstildarbu izstāde;
- ✓ Ernsta Glika Alūksnes valsts ģimnāzijas 9. klases skolēnu grafikas izstāde.

Bērniem un pārējiem bibliotēkas apmeklētājiem ļoti patika V. Kokles- Līviņas leļļīšu izstāde.

Alūksnes pilsētas bērnu literatūras nodaļā regulāri tiek organizētas radošās darbnīcas (piemēram, ”Mana mīļā Sirsniņdiena”, Ziemassvētku radošā darbnīca u.c.).

Apes bibliotēkā tika organizētas dažādas radošās darbnīcas “Ziemassvētkus gaidot!” , konkurss skolēniem “Ko Tu zini par Latvija?”, dzejas stundas, pasaku pēcpusdienas un spēļu dienas. Interesanta bija pasaku stundu un iestudētais teātris ar pasaku tēliem “Pasaciņa ciemos nāk...” PII “Vāverīte”.

Literārs pasākums bērniem Apē ”Pasaciņa ciemos nāk”

“Lasīsim un zīmēsim pasaku vecmāmiņas Margaritas Stārastes un piedzīvojumu meistara Ēriha Kestnera grāmatas”- Bejas bibliotēkā

Ilzenes bibliotēkā pārskata gadā bērniem organizēti 5 pasākumi - “Sviestmaižu ballīte”, “ Reiz sensenos laikos...”, “Manas bērniības dzejolis”, radošā darbnīca ”Grāmatzīmes”, Ziemassvētku pasākums mazākajiem. Pārskata periodā Ilzenes bibliotēkas 10 lietotāji, no tiem 7 bērni un jaunieši, piedalījās neklātienēs konkursā “Mazs bij` tēva novadiņis, bet diženi turējās...”, kurā atbildes bija jāmeklē bibliotēku datu bāzēs u.c. resursos.

Jaunalūksnes bibliotēka uzsākusi sadarbību arī ar PII “Pūcīte” jaunākā vecuma bērnu grupiņas audzinātājam un bērniem (mazuļi no 1,5- 3 gadu vecumam). Reizi ceturksnī kopīgi ar audzinātāju izstrādāts scenārijs kārtējai nodarbībai. Piemēram, aprīlī organizēta nodarbība “Pavasara atmoda”. Tajā klausījās putnu dziesmas datorā, gāja pirkstiņ rotaļā par pavasari, bērni piedalījās vārdu spēlē ar attēliem “Ar ko atnāk pavasari?”, tad kopīgi lasīja Ulda Ausekļa grāmatu “Četras otas”. Nodarbības noslēgumā noskatījās multiplikācijas filmu “Pavasaris”.

Nodarbības “Pavasara atmoda”

un “Krāsainās pasakas” Jaunalūksnes bibliotēkā

Jaunannas bibliotēkā katru otro nedēļu jaunāko klašu skolēni kopā ar savām audzinātājām nāca uz bibliotēku. Vecāko klašu skolēniem katru otro mēnesi bibliotēkā notika literatūras stundas, kurās viņi stāstīja par kādu izlasīto grāmatu. Bērniem pārskata gadā bibliotēkā notika dažādi pasākumi, piemēram:

- ✓ „Pirmie soļi e-pasaulē” – pasākums bērnudārza un sākumskolas audzēkņiem;
- ✓ Bibliotēku nedēļas ietvaros- „Pameklēsim, atradīsim!” sākumskolas audzēkņiem.

Liepnas bibliotēkā veiksmīgākie pasākumi bērniem bija rītausmas stunda “2019.- cūkas gads. Ko mēs zinām par šiem dzīvniekiem?”, bērnu rīts “Dziedat, nu strazdu bērni!”

Mārkalnes pagasta bibliotēkā tika rīkotas bibliotekārās stundas vasarā: orientēšanās plauktos, kādas jaunākās grāmatas, spēles bibliotēkā? Notika bibliotekārā stunda „e- lasītavā”: lasījām e-grāmatas e-grāmatu lasītājos zivtiņām. Organizējam Literāros jaunrades konkursus, zīmējumu konkursus un izstādes, Spēļu turnīrus. Ziemas brīvdienās tradicionāli notika Spēļu diena (spēlētas tika gan galda spēles, gan novuss). Mārkalnes bibliotēkas lietotāji piedalījās grāmatu svētkos Alūksnē, kur aizguva ideju par radošo darbnīcu “Grāmatu otrā dzīve”. Tā iespaidā tika organizēts pasākums

sadarbībā ar Veclaicenes bibliotēku. Ar dažādiem interesantiem paraugiem ciemojās veclaicenieši, lai no norakstītajām grāmatām taptu skaisti mākslas darbi.

Kā neparasta darba forma bibliotēkā bija "Randiņš ar grāmatu". Bērni iesaiņoja norakstītās grāmatas skaistos dāvanu papīros un pielika klāt atklātnīti ar norādi, par ko ir šī grāmata vai kādam vecumam domāta. Salika kā dāvanaņas zem bibliotēkas eglītes. Un pirmssvētku laikā katrs izvēlējās 1 dāvanu- grāmatu.

Trapenes bibliotēka vienmēr aktīvi piedalās akcijā Bibliotēkas nakts. Tā pārskata periodā tā notika radošā darbnīca "Bibliotēkas Kraukļa pārvērtības"- kraukļa krāsošana ar trafaretiem pēc dzejnieka Ojāra Vācieša dzejas motīva "Astoņi kustoņi", brīvajā mikrofonā varēja lasīt O.Vācieša dzeju.

Lasām un zīmējam pie Trapenes bibliotēkas kraukļa

Zeltiņu bibliotēkā notika galda spēļu turnīrs "Garlaicībai deguns garš" skolēniem

- **Bibliotēkas sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā, nozīmīgākie partneri, sadarbības vērtējums**

Alūksnes reģiona bibliotēkas bērnu un jauniešu apkalpošanā izveidojušas ciešu sadarbību ar dažādām izglītības iestādēm, pagasta pārvaldēm. Pagasta pārvaldes nodrošina bibliotēku ar nepieciešamo pasākumu norisei.

Alsviķu bibliotēkai ir sena un abpusēji izdevīga sadarbība ar PII „Saulīte” kolektīvu. Bērnodārza audzinātāja Inita Gailīte ar saviem vecākās grupas audzēkņiem jau sešpadsmit gadus piedalās bērnu žūrijā kā grāmatu ekspertī. 2019. gadā lielajos lasīšanas svētkos Alsviķu bibliotēkas lasītāja un PII “Saulīte” audzinātāja Inita Gailīte ieguva nominācija “Lasīšanas vēstnese Vidzemē”.

Apes bibliotēka grāmatu krājuma komplektēšanā sadarbojas ar Apes vidusskolas bibliotēkas bibliotekāri – skola iegādājas mācību literatūru, metodisko literatūru skolotājiem, nedaudz – jaunāko daiļliteratūru, savukārt Apes bibliotēkas bērnu literatūras nodaļas prioritāte – jaunākās enciklopēdijas, vārdnīcas, daiļliteratūra u.c. Vidusskolas bibliotēkā tiek izvietoti Apes bibliotēkas jauniegādāto grāmatu saraksti.

Jaunalūksnes bibliotēkas vadītāja 2019./20. mācību gada septembrī piedalījās PII “Pūcīte” organizētajā vecāku sapulcē, kurā vecākus iepazīstināja ar lasītveicināšanas programmu “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija19”, aicinot tajā piedalīties gan bērņus, gan vecākus un skolotājas.. Vecāku žūrijā lasīja bērņudārza skolotājas, bet neviens vecāks nevēlējās iesaistīties lasīšanā. Tāpat pastāstīja par bibliotēkas sadarbību ar bērņiem un audzinātājam, kopīgi noorganizētajiem pasākumiem, nākotnes iecerēm.

Jaunannas bibliotēkai laba sadarbība ar Jaunannas Mūzikas un mākslas pamatskolu. Kopīgi tika rīkots lasīšanas veicināšanas konkursu visai skolai, notika Skaļās lasīšanas sacensības bibliotēkā un skolā.

Jaunlaicenes pagasta bibliotēkai ir izveidojusies sadarbība ar Ziemera pamatskolas Jaunlaicenes pirmskolas grupiņu, kuri regulāri apmeklē bibliotēku. Pasākums “Pirmā tikšanās ar bibliotēku”.

Māriņkalna bibliotēkai nozīmīgs sadarbības partneris ir Ziemeru pamatskola, jo bez bērņiem bibliotēka zaudē krāsainību, prieku, ko viņi ienes bibliotēkā.

Trapenes bibliotēka pārskata gadā pirmo reizi sadarbojās ar Gaujienas bibliotēku Lasīšanas svētku organizēšanā Trapenē. Vēl viens no sadarbības partneriem bija apgāds “Zvaigzne ABC” ar lasīšanas stafeti. No Trapenes bibliotēkas piedalījās viens lasītājs- 6.klases skolniece.

• **Bibliotēku darbinieku profesionālās pilņveides vērtējums specializācijā**

Svarīgākie profesionālās pilņveides pasākumi darbā ar bērņiem un jauniešiem, kurus apmeklēja reģiona publisko un skolu bibliotēku darbinieki atskaites periodā ir:

- Seminārs, kas organizēts sadarbojoties ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērņu literatūras centra speciālistiem par inovācijām lasīšanas veicināšanai. Tēmas: LNB lasīšanas veicināšanas programmu un kampaņu aktualitātes; programma “Grāmatu starts”; lasīšanas veicināšanas programmu publicitāte; Bērņu, jauniešu un vecāku žūrijas kolekcija, tās izvēles principi, rezultāti.
- Vidzemes novadu Bērņu un skolu bibliotēku darbinieku 18.konference” Efektīvi komunikācijas līdzekļi un mūsdienīgas prezentācijas prasmes 21.gadsimta bibliotēkā”. Tēmas: Saskarsme un komunikācija ar bērņiem, kuriem ir autiskā spektra traucējumi; Kā veidot jaudīgu, mūsdienīgu un modernu prezentāciju; Efektīvi vingrinājumi dikcijas uzlabošanai; Komunikāciju veicinošas galda spēles bērņi izaugsmei.

Katrā bibliotēku darbinieku profesionālās pilņveides seminārā tiek ietverti jautājumi par darbu ar bērņiem un jauniešiem.

• **Problēmas bibliotēku darbā ar bērņiem un jauniešiem, to iespējamie risināšanas ceļi**

- Sarūk skolēnu skaits skolās.
- Bērņus grūti pārsteigt, aizraut ar grāmatu lasīšanu, noturēt viņu interesi, jo ļoti izteikts uzmanības deficīts.
- Skolņieku nevēlēšanās lasīt grāmatas. Ne visās Alūksnes un Apes novada skolās tiek piedāvāti ieteicamās literatūras saraksti, bibliotēku darbinieki paši iesaka labākās grāmatas- par pamatu ņemot Bērņi žūrijas grāmatu kolekcijas.
- Jauniešu digitālās prasmes aprobežojas ar izklaides sfēru un sociālo tīklu lietošanu.
- Skolēņiem bieži nav laika rezerves bibliotēkas apmeklējumam, jo tūlīt pēc stundām un interešu izglītības pulciņiem ir skolas autobusa reiss un bērņi dodas mājās.

Bērņa interesi par grāmatu veicina tas cik ļoti vecāki u. c. ģimenes locekļi seko līdz bērna interesēm, iedrošina un motivē tos lasīt. Vispirms jāveicina noturīgas lasīšanas tradīcijas ģimenē. Bibliotēku darbinieki novērojuši, ka tie vecāki vai vecvecāki, kuri apmeklē bibliotēku un lasa, izvēlas arī grāmatas saviem bērņiem. Viņi arī lasa. Tas tiek mantots no paaudzes paaudzē.

Apes bibliotēkā pārsvarā pasākumi bērņiem un jauniešiem notiek mācību stundu laikā, bibliotēkas darbinieces un pedagoga kopīgā sadarbībā. Arī bibliotēkas apmeklējums bieži ir literatūras skolotāju rosināts – nepieciešamība izlasīt “obligāto” daiļdarbu. Nākas secināt ka dažiem “Bērņi/jauniešu žūrijas” dalībņiekiem šīs ir vienīgās grāmatas, ko bērņs gada laikā izlasa. Kā

motivācija iesaistīties “Bērnu/jauniešu žūrijas” darbā ir bibliotēkas organizētā ekskursija - uz Lielajiem lasīšanas svētkiem Rīgā, kur bērniem bija iespēja iepazīt un uz klausīt rakstniekus – lasīto grāmatu autorus, tulkotājus, māksliniekus, izdevējus un baudīt kultūras programmu. Darbā ar bērniem un jauniešiem kvalitāti ļoti negatīvi ietekmēja –slēgtais periods remonta laikā un atvaļinājuma laikā, jo arī vasaras laikā bērni lasa grāmatas aktīvi.

Vairākas reģiona bibliotēkas kā lielāko problēmu darbā ar bērniem saskata tajā, ka nav pagastā skolas, līdz ar to maz bērnu, kas apmeklē bibliotēku. Nepieciešamības gadījumā bērni izvēlas apmeklēt to bibliotēku, kura ir tuvāk skolai. Liela problēma strādājot ar bērniem, ir arī viņu zemais lasītprasmes līmenis, kad vēlas lasīt nelielas grāmatas ar karikatūrām, zīmējumiem, kur maz teksta, piemēram, “Grega dienasgrāmatas”.

Viena no problēmām jauno tehnoloģiju laikmetā ir intereses trūkums par grāmatām un citiem poligrāfiskā veidā iespiestiem izdevumiem, tendence aprobežoties ar vienu informācijas ieguves avotu – internetu.

Arvien mazāk bibliotēku apmeklē vidējā skolas vecuma bērni un jaunieši līdz 18 gadiem. Viņi vairāk izmanto savas viedierīces, lai iegūtu informāciju, lasītu žurnālus un e-grāmatas. Mazāk paliek fizisko grāmatu lasītāju šajā vecumposmā.

Bibliotekāri sastopas ar skolēnu neprasmi strādāt pie datora skolu projektu nedēļu laikā. Bērni nāk uz bibliotēku ar dažādiem uzziņu pieprasījumiem un vēlas saņemt gatavas uzziņas, ir problēmas ar informācijas meklēšanu, neprot un nevēlas patstāvīgi strādāt ar bibliotēkā pieejamajiem resursiem, datu bāzēm, digitālajām kolekcijām.

Kā iespējamās problēmu risināšanas ceļus darbā ar bērniem, bibliotēku vadītājas saredz - iesaistīt pēc iespējas vairāk lasīšanā pusaudžus un jauniešus, piedāvāt elektronisko resursu izmantošanu 3td elektroniskās grāmatas, ieteicamās literatūras lasīšanu Letonikas datu bāzē.

Apkopoja Anita Zača, Alūksnes pilsētas bibliotēkas galvenā bibliotekāre

8. Novadpētniecība

- **Novadpētniecības darba virzieni un pakalpojumi, pārskata perioda prioritātes**

Alūksnes pilsētas bibliotēkā novadpētniecības darbā atskaites gadā akcents tika likts uz novadpētniecības resursu komplektēšanu, popularizēšanu saistībā ar Alūksnes novada desmitgadi. Realizētās aktivitātes ar moto “Alūksnes novadam- 10”:

- Novadpētniecības neklātienas **konkurss “Mazs bij’ tēva novadiņis, bet diženi turējās...”** <http://ejuz.lv/6bc2> Konkursa dalībnieku noslēguma ekskursija uz Annas pagastu <http://ejuz.lv/6b9s> .
- ceļojošā **novadpētniecības izstāde “Alūksnes novadam - 10”**, kuras veidošanā iesaistījās visas reģiona bibliotēkas;
- **pasākumu cikls “Novada vēstures stunda”** (<https://ej.uz/xnqc> , <https://ej.uz/5rwe> , <https://ej.uz/tjpc>
- **izstāde** “Vēsture, personības, tradīcijas – bibliotēkas audiovizuālo dokumentu kolekcija par novadu”;
- novadnieku **radošo darbu izstādes**,
- **sarunu ciklā “Savējie iedvesmo”** turpinājām popularizēt novada cilvēkus gan jaunus, gan pieredzes bagātus, kuri kaut ko dara no sirds, kuri ar savu personīgo piemēru un darbiem veido labāku mūsu pilsētu, novadu, Latviju.

Ieskats interesantākajos 2019.gada novadpētniecības darba virzienos Alūksnes un Apes novadu bibliotēkās:

Alsviķu bibliotēkā- vēsturnieks Jānis Līcis uzdāvināja materiālus (albūmus, aprakstus) par ilggadējo pagasta priekšnieci Ņīnu Līci.

Annas bibliotēkā- tematiskajā pasākumā “Annas pagasts 10 gadus Alūksnes novadā” tika runāts par pagasta vēsturi neilgā laika posmā.

Latviešu folkloras krātuves digitālajā arhīvā www.garamantas.lv publicēti 2 Annas pagasta iedzīvotāju dzīvesstāsti un foto no bibliotēkas materiāliem.

Akcijā “Viena diena Annas pagasta dzīvē”- 10 gadi kopš Annas pagasts Alūksnes novadā tieši 2019.gada 1.jūlijā tika uzņemtas 115 fotogrāfijas.

Apes bibliotēkā- prioritāte- gatavošanās ikgadējiem Pilsētas svētkiem, kas šogad bija veltīti Apes novada 10 gadu jubilejai.

Bejas bibliotēkā - sava veida novadpētniecības darba popularizēšana bija arī lasītāju klubiņa “Pipariņš” 10 gadu jubilejas pasākums, kura saknes meklējamas interešu klubiņa “Pīlādzis” darbībā vēl vienus desmit gadus atpakaļ. Izveidota prezentācija “Bejas bibliotēkas lasītāju klubiņam “Pipariņš” - 10 gadu jubileja”, kurā tika ievietota svarīgākā informācija un fotogrāfijas, kas atspoguļo klubiņa darbību šajā laika posmā un parādīta svinību viesiem un dalībniekiem.

Izveidota izstāde par novadnieku, fotomākslinieku Gunāru Bindi, kurš iepriekšējā gada pašā nogalē - 27. decembrī atzīmēja savu 85 dzimšanas dienu.

Kopā ar Bejas Novadpētniecības centru un Bejas pamatskolu piedalījās Piena svētku organizēšanā.

Gaujienas bibliotēkā - 2019.gada novembrī Gaujienas tautas nams sadarbībā ar Gaujienas bibliotēku veidoja novadpētniecības akciju-izstādi ”Gaujiena gleznās”. Kopumā tika savāktas uz izstādē izvietotas 32 gleznas, kurās atainotas Gaujienas ainavas.

Ilzenes bibliotēkā - lielu atsaucību guva bibliotēkas organizētais tradicionālais Līvu dienas pasākums - novadnieces G. Atares atmiņu grāmatas “Malienas lībieši un Dzelzkalēju dzimta” atvēršanas svētki. Pasākumu apmeklēja vairāk nekā 60 viesi no visas Latvijas, lielākā daļa pārstāvji bija no Dzelzkalēju dzimtas. Kopīgi tika apmeklētas Ilzenes piemiņas vietas un dzimtā Paikenu puse.

Grāmatas “Malienas lībieši un Dzelzkalēju dzimta” atvēršanas svētki Ilzenē

Jaunalūksnes bibliotēka – tā kā bibliotēkas vadītāja darbu uzsāka 2018.gadā, tad novadpētniecības darbā lielas aktivitātes nenotika. 2019.gadā kopā ar teritorijas attīstības speciālisti vāca fotogrāfijas, un iesniedza tās foto izstādei par Jaunalūksnes pagasta attīstību 10 gados.

Jaunlaicenes bibliotēkā - atskaites gadā prioritāte bija krājuma veidošana (grāmatas, kopijas no periodiskajiem izdevumiem, to sistematizēšana, interneta resursi, kuros atrodama informācija par Jaunlaicenes pagastu, vietām, objektiem, cilvēkiem utt.)

Liepnas bibliotēkā - bibliotēkas darbam 2019.gads bija nozīmīgs ar to, ka galvenais gada pasākums, kam jāgatavojas (tika digitalizētas iedzīvotāju atnestās fotogrāfijas un citi materiāli), bija Liepna pagasta svētki jeb 100-gade. Bibliotēkas vadītāja veidoja prezentāciju “Liepna laiku lokos” un prezentēja to pagasta svētkos. Arī Liepna vidusskolas salidojuma programmā tika iekļauta šī plašā prezentācija.

Malienas bibliotēkā – tā kā bibliotēkā izvietota pagasta vēstures istaba, tad tiek turpināts darbs pie dažādu kultūrvēstures materiālu vākšanas un popularizēšanas, vadītas ekskursijas.

Māriņkalna bibliotēkā - piedalījās Alūksnes muzeja rīkotajā pasākumā par pagastu personībām. Tika sagatavots stāstu par ilgadējo Māriņkalna bibliotēkas vadītāju un amatiereteātra „Kronis visam” vadītāju Ilgu Voropajevu.

Mārkalnes bibliotēkā – uzmanība pievērsta nacionalajai pretošanās kustībai. Kopā ar vēsturnieci A.Ievednieci meklēti un apzināti materiāli, kā arī pagasta iedzīvotāji, kas atceras par partizāniem pēckara Liepnā. Noorganizēts prezentācijas pasākums pagasta iedzīvotājiem. Novadpētniecības skapis “Latvijai- 100” papildināts ar māju stāstiem un arhīva materiāliem.

Trapenes bibliotēkā - bibliotēka katru gadu pievienojas akcijai “Muzeju nakts” ar savu programmu. Muzeju nakts tēma 2019. gadā bija *Tālavas taurētājs*. Cēla godā visu laikmetu un visu novadu varoņus un izdzīvoja viņu varoņstāstus. *Bibliotēkas nakts* programma bija organizēta un veltīta novadniekam Ojāram Vācietim, balstoties uz dzejnieka cīņas ieroci – spalvu, viņa dzeju, dzejas motīvu *8 kustoņi*, brīvajā mikrofonā skanēja dzeja.

Vidagas bibliotēkā - novadpētniecības darbā bibliotēka sadarbojas ar Virešu pagasta vēstures liecību glabātāju, izstrādājot dažādas izstādes un apkopojot materiālus. Ir izveidotas izstādes par Augšgaujas skolu, kolektīvizāciju, Virešu pagasta tradīcijām, izstāde par dzīvi Virešos 790 gadu garumā pasākuma “Virešiem 790” ietvaros, kas tiek papildinātas ar jauniem materiāliem.

Zeltiņu bibliotēkā – notika pasākums “Dzimtu un māju stāsti”, tajā tika sniegti praktiski padomi par dzimtas koka veidošanu, par informācijas meklēšanas iespējām interneta vietnēs, veidojot dzimtas koku, pasākuma dalībnieku - dzimtu stāsti, dzimtas ģerbonis, foto albūmi no Zeltiņu vēstures krātuves par Zeltiņu mājām (foto agrāk un tagad).

Jaunums “Puķu, dārzeņu sēkļu un stādu bibliotēka”. Katrs dalībnieks atnes kaut ko no saviem sēkļu krājumiem un pēc tam mainās. Noslēgumā- lekcija “Permakultūra – senču gudrību pārmantošana mūsdienās”.

- **Novadpētniecības krājums**

- **komplektēšana, ietvertu materiālu veidi**

Novadpētniecības krājuma veidošanā reģiona bibliotēkas paveikušas:

- apzināta ar novadu saistīto informāciju no vietējā laikraksta “Alūksnes un Malienas Ziņas”, kā arī citiem periodiskajiem izdevumiem, **elektroniski** papildinot **tematiskās mapes**;
- izveidota **kolekcija “Centrālā un citu reģionu prese”** par 2019.gadu (Alūksnes pilsētas bibliotēka) – **96** ieraksti;
- izveidota kolekcija **“Latvijas atbrīvošanas cīņās un pasaules karā kritušie Alūksnes draudzes locekļi. 22.11.1935.”**;
- papildināta **Novadnieku datu bāzi**;
- vākti un apkopoti novadpētniecības materiāli par abiem novadiem- veidota **novadpētniecības datu bāze**, kas 2019.gadā novadpētniecības datu bāze papildināta ar **905** ierakstiem, ieraksti no 2018.gadā izdotajām grāmatām – **28**;
- ierakstu veidošanu **Pašvaldības dokumentu datubāzē** (Alūksnes pilsētas bibliotēka)- **403** ieraksti;
- novadpētniecības krājums papildināts ar jaunām grāmatām un citiem izdevumiem par Alūksnes un Apes puses cilvēkiem un notikumiem. Nozīmīgākie izdevumi:

Lai godinātu un atzīmētu rakstnieces Kornēlijas Apškrūmas dzimšanas dienu un vērtīgo ieguldījumu latviešu literatūrā, apgāds "Jumava" izdevis dzejas grāmatu "Šī zeme ir Dieva dāvana", kurā ir ietverta viņas jaunākā dzejas izlase. Grāmata ir veltījums latviešiem un Latvijas 100. dzimšanas dienai.

Alūksnes un Apes novadu politiski represēto kluba “Sarma” 5.grāmata “Rūgtais vērmēļu kauss”. Grāmata izdota ar Apes novada pašvaldības un citu cilvēku atbalstu “Vītola izdevniecībā”. Grāmatas piektajā daļā turpinājusies atmiņu apkopošana, publicēti skolēnu zinātniski pētnieciskie darbi konkursam “Latviešu pēdas Sibīrijā un Tālajos Austrumos”, kā arī apkopoti materiāli par represēto kluba “Sarma” vēsturi.

Ernsta Glika Alūksnes Valsts ģimnāzijā šodien maijā notika grāmatas **"Mēs nepadevāmies"** atvēršanas svētki. Tā ir grāmata angļu valodā, par kuras iznākšanu gādājusi biedrība "Alūksnes un Apes novadu politiski represēto klubs "Sarma"" un tās vadītāja Dzidra Mazika. Grāmata ir tulkojums "Sarmas" 2013. gadā izdotajai grāmatai "Šalc Tālavas un Dzimtenes sili" un vēsta par Alūksnes vidusskolas (tagad ģimnāzija) Nacionālās pretošanās kustību "Tālavas sili" un "Dzimtenes sili" dalībnieku darbību 20. gadsimta četrdesmitajos gados.

20. jūnijā Alūksnē notika 7. Siguldas kājnieku pulka simtgades svinības, kas tika atzīmētas ar kataloga "**Pa 7. Siguldas kājnieku pulka pēdām**" prezentāciju. Novadniecei **Lijai Brīdakai** izdevniecībā "Zvaigzne ABC" iznākusi grāmata "**Mūža noslēpums**". Tas ir stāsts par sievieti, kura, daudzus gadus tiekdamās pēc sava sapņa un to nerasniegusi, kādā brīdī izdara noziegumu. Taču situācija nav tik vienožīmīga.

Novadniece, jaunā dzejniece **Kristīne Bogdanova** izdevusi pirmo savu dzejoļu grāmatīņu "**Savas pēdas uzklautot I**". Dzejoļi rakstīti latviešu un krievu valodā.

Alūksnietei **Cīrulei Baibai** 2019.gadā iznākusi otrā dzejoļu grāmata "**Cīruļdziesma debesīs**".

Septembra beigās Ilzenē notika novadnieces Guntas Atares grāmatas atklāšanas svētki. "**Malienas lībieši un Dzelzkalēju dzimta**" – pirmā grāmata par pagasta vēsturi. <http://ejuz.lv/6bcr>

- **krājuma organizācija un glabāšana**

Alūksnes reģiona bibliotēkās izmaiņas pārskata periodā nav notikušas.

- **digitalizācija, digitālie resursi un to veidošana**

Alūksnes pilsētas bibliotēkā 2019.gadā turpinās novadpētniecības materiālu digitalizācija.

- Veicot analītiskas ierakstus no novadu laikraksta „Alūksnes un Malienas Ziņas”, raksti tiek ieskenēti un pievienoti pilnā tekstā datubāzē. Tekošajā gadā pievienoti - **761 pilnteksti. ~ 561 lpp.**

- Kolekcijā “Centrālā un citu reģionu prese 2018” (CD) –**191 lpp.**

- Ierakstiem no 2018.gadā izdotajām grāmatām – **68 lpp.**

- kolekcija “**Latvijas Atbrīvošanas cīņās un pasaules karā kritušie Alūksnes draudzes locekļi. 1935.g.22.IX.**” – **141 vienības**

Alūksnes un Apes novadu bibliotēkās pārskata periodā lielākas izmaiņas nav notikušas, novadpētniecības materiālus ievietot CD diskos vai e-mapēs turpina Alsviķu, Annas, Apes un Jaunlaicenes bibliotēkas, uzsākusi Vidagas bibliotēka. Aprakstus veidot un pievienot pilntekstus apguva Mārupes bibliotēka.

- **krājuma kvalitātes, aktualitātes, attīstības novērtējums**

Krājumu veidojam aktuālu un noderīgu. Krājuma apjoms palielinājies, to veicināja sekošana jaunām publikācijām, grāmatām par mūsu novadu. Tekošajā gadā netika rīkots Alūksnes novada pašvaldības novadpētniecības konkurss, tāpēc nav jaunu novadpētniecības pētījumu no pašvaldības iestāžu darbiniekiem. Tomēr vietējie novadpētnieki uzticēja savus darbus. Vēsturniece Astrīda Ievedniece pētījusi alūksniešu pretošanās kustību. Viņas pētījumi, piemēram, “Trīs draugi. Dace”, papildina krājumu (digitālās izstādes). Uzkrāti izstāžu materiāli - krājums papildināts arī ar digitālajiem materiāliem no Alūksnes Zonālā Valsts arhīva, veidojot izstādi par arhīvu un arhīva krājumā esošajiem materiāliem par Alūksni. Tapusi arī virtuāla izstāde par Alūksnes Putnu fermu.

Novadpētniecības darbā atskaites gadā arī pagastu bibliotēkās akcents tika likts uz novadpētniecības materiālu vākšanu, popularizēšanu saistībā ar Alūksnes novada desmitgadi. Visās bibliotēkās novadpētniecības mapes papildināja materiāli, kas tika savākti par pagastu, izglītības un kultūras iestādēm, piedaloties izstādē *Alūksnes novadam 10*. Bibliotēkām iespēja izmantot šo izveidoto ceļojošo izstādi.

- **Izmantojums**

Lasītāji izmanto ”Alūksnes Ziņu”, “Malienas Ziņu” un “Alūksnes un Malienas Ziņu” dažādu gadu iesējumus, lai meklētu sev interesējošus jautājumus.

Lasītājus interesē novadnieku iznākušās grāmatas.

Gatavojot atbildes novadpētniecības konkursam “Mazs bij' tēva novadiņis, bet diženi turējās...” dalībnieki izmantoja novadpētniecības tematiskās mapes par pagastiem, kopkatalogā pievienotos pilntekstus un citus digitālos resursus.

Atsevišķi interesenti meklē informācijas par pagasta cilvēkiem, vietām un notikumiem. Tiek izmantoti pagastu bibliotēku krājumi (Liepnas bibliotēka, Bejas bibliotēka u.c.).

Jāturpina un jāmeklē jauni veidi, kā popularizēt bagātīgos novadpētniecības krājumus.

- **Novadpētniecības darba popularizēšana**

Alūksnes un Apes novadu bibliotēkās novadpētniecības darba popularizēšanai notikušas dažādas aktivitātes, interesantākie piemēri:

Tabula „Alūksnes pilsētas bibliotēkas organizētās svarīgākās izstādes un pasākumi novadpētniecības jomā 2019.gadā ”

Norises laiks	Izstādes un pasākumi
Janvāris	Foto izstāde “Zvanu balsis” . Latvijas baznīcu zvani fotogrāfijās, autore Vivanta Volkova
Janvāris	Izstāde ciklā “ Alūksniešu vaļasprieki ”. Dzejnieces Vēsma Kokles-Līviņas darināto lellīšu-tautumeitu kolekcija un bibliotēkas lasītāja Jurija Dubasova papīrgriešanas māksla – dažādo tautu nacionālie tērpi. http://ejuz.lv/6bbg
Februāris	Izstāde lasītavā “Centrālā prese 2018 – ar Alūksnes novadu saistīti raksti par cilvēkiem, vietām, notikumiem” http://ejuz.lv/6bbp
Februāris	Novada vēstures stunda “Latviešiem un igauņiem viena Veclaicene” kopā ar veclaiceniešiem Maiju Bleiferti un Jāni Prangeli http://ejuz.lv/6b9n
Februāris	Tikšanās ar ekomodes dizaineri, zīmola “Zīle” autori Aivu Zīli ciklā “ Savējie iedvesmo ” http://ejuz.lv/6bbo
	
Februāris	Izstāde ciklā “ Alūksniešu vaļasprieki ”. Ernsta Glika Alūksnes Valsts ģimnāzijas 10.b klases audzēkņu papīra plastikas izstāde “ Ziemas dekori ” http://ejuz.lv/6bc3
Marts/aprīlis	Izstāde ciklā “ Alūksniešu vaļasprieki ”. Alūksnietes Elīnas Salakas zīmējumu izstāde “Saldus sapņus”. https://ej.uz/hja6
Marts	Novada vēstures stunda “Iepazīsim arhīvus” kopā ar vēsturnieci Astrīdu Ievednieci. http://ejuz.lv/6bc4
Marts	Sarunu ciklā “ Savējie iedvesmo ” tikšanās ar velosportistiem Reini Marksu un Igoru Krastu “Ar ciskudrilli pretī pavasarim”. Sarunu vada Vilnis Veļķeris http://ejuz.lv/6bbt
Marts	Izstāde ciklā “ Alūksniešu vaļasprieki ”. Akvarelistu studijas “AQUA” darbu izstāde <i>Pavasari gaidot</i> http://ejuz.lv/6bb5
Marts	Izstāde lasītavā “Vēsture, personības, tradīcijas – bibliotēkas audiovizuālo dokumentu kolekcija par novadu ” http://ejuz.lv/6bbv
Aprīlis	Sarunu ciklā “ Savējie iedvesmo ” tikšanās ar uzņēmējiem, Alūksnes putnu fermas darbiniekiem “...vista vai ola?...” http://ejuz.lv/6bcx

	
<p>Aprīlis</p>	<p>Izstāde ciklā “Alūksniešu vaļasprieki”. Lieldienu apsveikuma kartiņu un vīstiņu figūru kolekcijas izstāde.</p>
<p>Aprīlis</p>	<p>Grāmatu svētku ietvaros tikšanās un saruna ar novadnieku rakstnieku Andri Akmentiņu http://ejuz.lv/6bbz</p>
	<p>Ciklā “Alūksniešu vaļasprieki”- saruna ar Sanitu Pāsu un Gati Spudiņu par ceļojumu iespaidiem http://ejuz.lv/6bc8</p>
<p>Aprīlis</p>	<p>Izstāde ciklā “Alūksniešu vaļasprieki”. Ernsta Glika Alūksnes Valsts ģimnāzijas 8.a klases skolēna Ralfa Riteņa zīmējumu izstāde Bērnu literatūras nodaļā http://ejuz.lv/6bc0</p>
<p>Maijs</p>	<p>Foto izstāde “Alūksne Eiropas mozaikā”- par ar ES fondu finansējumu realizētie projekti</p>
<p>Jūnijs</p>	<p>Literatūras izstāde “Es negribu šo skaisto gleznu jaukt”: Dabas aizsardzībai veltītā izstāde (vide, ekoloģija, atkritumi, piesārņojums, “zaļais” dzīvesveids).</p>
<p>Augusts</p>	<p>Izstāde ciklā “Alūksniešu vaļasprieki”. Alūksnieša Māra Salmiņa gleznu izstāde Bērnu literatūras nodaļā. http://ejuz.lv/6bb5</p>
<p>Augusts</p>	<p>Novadpētniecības materiālu izstāde un elektroniskā pieeja <i>Baltijas ceļa stāsti</i> http://ejuz.lv/6bcc</p>
<p>Septembris</p>	<p>Literatūras izstāde “Rakstīt – tā ir liela laime...”: novadniekam <i>Andrim Akmentiņam – 50</i></p>
<p>Septembris</p>	<p>Literatūras izstāde “Johana Kristofa Broces laikmeta mantojums”. Izstāde par Apgaismības laikmeta kultūras un literatūras attīstību Latvijā.</p>
<p>Septembris</p>	<p>Dzejas dienas pasākums “Sirds uz perona” Alūksnes Bānīša stacijā ar vietējo dzejas mīļu un rakstītāju piedalīšanos http://ejuz.lv/6bc1</p>

Oktobris	Novada vēstures stunda “Trīs draugi. Dace”. Vēsturnieces Astrīdas Ievednieces pētījums par Alūksnes jaunajiem patriotiem 1946.-1948.gadā. http://ejuz.lv/6bce
Oktobris	Sarunu ciklā “ Savējie iedvesmo ” Tikšanās ar jaunajām uzņēmējām Nadīnu Dudari un Māru Saldābolu.
Oktobris	Izstāde ciklā “ Alūksniešu vaļasprieki ”. Alūksnietes Olgas Ratmanes akvareļu izstāde <i>Manas universitātes</i> Bērnu literatūras nodaļā http://ejuz.lv/6bbd
Oktobris	Izstāde ciklā “ Alūksniešu vaļasprieki ”. Dienas aprūpes centra dalībnieku darināto darbu izstāde <i>Saules stars – Otrā dzīve džinsiem</i> Bērnu literatūras nodaļā http://ejuz.lv/6bbc
Novembris	Novada vēstures stunda “Arhīvs – mūsu vēstures māja”. Tikšanās ar Alūksnes Zonālā valsts arhīva darbiniecēm.
Novembris	Sarunu ciklā “ Savējie iedvesmo ” tikšanās ar dzīvnieku mājas “Astes un Ūsas” pārstāvjiem
Novembris	Izstāde ciklā “ Alūksniešu vaļasprieki ”. Svetlanas Kuzņecovas akvareļu izstāde Bērnu literatūras nodaļā http://ejuz.lv/6bbe
Novembris/d ecembris	Tikšanās par ieceri atjaunot literātu - novadnieku klubu un pirmā iepazīšanās. http://ejuz.lv/6bcv
Novembris	Bibliotēkas darbinieki piedalījās akcijā <i>Kopā mēs varam vēl vairāk!</i> Palīdzējām dzīvnieku patversmē “Astes un Ūsas” http://ejuz.lv/6bcz

- **Sadarbība novadpētniecības jomā**

Alūksnes pilsētas bibliotēkai, uzsākot pasākumu ciklu “Savējie iedvesmo”, kā arī- organizējot novadpētniecības konkursu, veidojās sadarbība ar jauniem partneriem- novadniekiem- sporta dzīves

entuziastiem Vilni Veļķeri, Viesturu Kazaini un Igoru Krastu - pasākums, skolotāju Andi Jauniņu, alūksnieti Elīnu Salaku -izstādes, uzņēmējām- Māru Saldābolu, Nadīnu Dudari, tūrisma darba entuziastiem Maiju Bleiferti un Jāni Prangeli, vēsturnieci Astrīdu Ievednieci - pasākumi u.c.

Arī biedrības un uzņēmumi, piemēram, SIA “Alūksnes Putnu ferma” – kopīgs pasākums “Kurš pirmais? Vista vai ola..”, SIA “Alūksnes un Malienas Ziņas”- publikācijas presē par notikumiem bibliotēkā, Alūksnes Tūrisma informācijas centrs– Dzejas dienas Alūksnes Bānīša stacijā, dzīvnieku patversme “Astes un Ūsas” – kopīgs pasākums, barības vākšana dzīvniekiem, mākslinieku apvienība “AQUA” - izstādes, biedrība „Kultūras un izglītības centrs STILI”– ceļojošā izstāde “Alūksnes novadam-10”, Alūksnes zonālais valsts arhīvs- kopīgs pasākums, izstāde.

Pārskata gadā novada bibliotēkas un pagastu pārvaldes iesaistījās novadpētniecības konkursa jautājumu sagatavošanā un materiālu atlasē par savu pagastu izstādei “Alūksnes novadam 10”. Pagastu bibliotēkas piedalījās jautājumu sagatavošanā novadpētniecības konkursam “Konkurss “Mazs bij” tēva *novadiņis*, bet diženi turējās...” Savukārt, savus lasītājus piedalīties konkursā uzrunāja Ilzenes, Jaunannas, Liepnas, Māriņkalna, Mārkalnes bibliotēkas.

Pagastu bibliotēkām sadarbība ar vietējiem muzejiem un krātuvēm, biedrībām, skolām, tautas namiem, piemēram, Apes bibliotēka sadarbība ar novadpētnieci Diānu Liepiņu, Mārkalnes bibliotēkai sadarbība notikusi ar Alūksnes un Apes novada politiski represēto kluba “Sarma”, Liepnai -Alūksnes Kājnieku skolu, Māriņkalna bibliotēkai ar Ziemeru mazpulku, Bejas bibliotēka – Bejas pamatskolu u.c.

Izzinošā stunda 5. klasei ”Iepazīsim novadniekus Elīnu Zālīti un Linardu Laicenu”, stāsta novadpētniece D.Liepiņa

Vēsturnieces Astrīdas Ievednieces prezentācija „Partizānu kustība Mārkalnes pagastā. Leons Rabuzis”

• **Jauninājumi novadpētniecības darbā**

Novadpētniecības darbs pārskata periodā pagājis novada desmitgades zīmē:

- **Sarunu ciklā „Savējie iedvesmo”** uzsākām iepazīt un popularizēt Alūksnes novada uzņēmējus – SIA “Alūksnes Putnu ferma”, uzņēmēju un Alūksnes novada uzņēmējdarbības atbalsta speciālisti M.Saldābolu, dizaineri un zīmola “Stick with as” izveidotāju N.Dudari u.c.
- Lai popularizētu novadpētniecības resursus, organizēts **izzinošs konkurss „ Mazs bij” tēva *novadiņis*, bet diženi turējās...”** , kurā aicinājām jauniešus un tos, kas jūtas sirdīs jauni, vēstures neklātienēs un klātienēs ceļojumā pa mūsu pagastiem, iepazīstoties ar mūsu novadiem nozīmīgiem cilvēkiem, viņu devumu, notikumiem un faktiem. Izdevusies un iespaidiem bagāta bija arī noslēguma ekskursija, kurā iepazīsities ar Alūksnes Bānīša stacijas ekspozīciju, vietējā amatnieka kalēja Laimoņa Bāliņa darbnīcu, Annas

pagasta uzņēmumu "ABIO", Annas pagasta bibliotēku un vēstures istabu, amatnieka - keramiķa Kristapa Brasļa darbnīcu.

- Organizējām pasākumu ciklu vēstures interesentiem "**Novada vēstures stunda**", kur uzzinājām interesantus faktus, notikumus, un cilvēku likteņus mūsu pagastu dzīvē.
- Piedalījāmies trijās **akcijās**:
 - nozīmīgu novadnieku atdusas vietu sakopšana Alūksnes Lielajos kapos,
 - popularizēšana, palīdzības un atbalsta sniegšana dzīvnieku patversmei "Astes un Ūsas",
 - savas bibliotēkas un resursu prezentēšana ārpus bibliotēkas- Alūksnes pilsētas svētkos.

- **Novadpētniecības darba problēmas un to risinājumi**

Alūksnes reģiona bibliotēkās izmaiņas pārskata periodā nav notikušas, problēmas saglabājās tās pašas – skat. 2018.gada atskaiti. Pagastu bibliotēkās, kurās ir maz un šauras telpas, nav iespēja izvietot novadpētniecības materiālus, nav zināšanu digitalizācijas jautājumos, vienam cilvēkam nav viss paveicams u.c.

- **Galvenie secinājumi pārskata periodā, nākotnes prognozes, vajadzības**

Sakarā ar Alūksnes novada pašvaldības pasūtīto pašvaldības funkciju auditu, vairāk kā pus gadu tika diskutēts un lemts par to, kas paliks pagastos, kādi būs darbinieku pienākumi. Pagastos ir mazs iedzīvotāju skaits un darbiniekiem nav noslodzes, tādēļ pārmaiņas skar arī bibliotēkas. Līdz ar šo neskaidrību, zūd arī darba motivācija. Jaunās pārmaiņas stājušās spēkā ar 2020.gadu – bibliotēkās darbu sāk jauni darbinieki, atsevišķām bibliotēkām darba pienākumos ir arī pagastu kultūras darba organizēšana, citās - novadpētniecības istabu vai centru darba vadīšana (Bejā, Veclaicē, Zeltiņos). Par efektivitāti varēs runāt nākošā atskaišu gada beigās.

Sagatavoja Maija Semjonova, Alūksnes pilsētas bibliotēkas bibliogrāfe

9. Projekti

Tabula "Alūksnes un Apes novadu bibliotēkās izstrādātie/ realizētie projekti"

Projekta nosaukums/ bibliotēka	Finansētājs	Finansējuma apjoms (EUR)	Projekta apraksts	Atbalstīts/ neatbalstīts
„Mazās āra lasītavas ar pieturvietām izveide Virešu pagastā” Vidagas bibliotēka	ELFLA, Zemkopības ministrija, LAD	5027,00	Vidagas bibliotēkas pagalmā atklāta āra lasītava - plaša terase ar soliņiem, galdu, kā arī plauktu grāmatām un preseī, izveidotas lasītavas <i>pieturvietas</i> - viens grāmatu plaukts ar soliņu pie skolas, kā arī Virešos pie Saietu nama. Projekts īstenots ES Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.–2020.gadam apakšpasākuma 19.2. „Darbības īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju” aktivitātes 19.2.2. „Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas” ietvaros. Foto skat. sadaļā <i>Materiāli tehniskā stāvokļa vērtējums</i> .	atbalstīts
“Galvenajā lomā- rakstnieks-3” Alūksnes pilsētas bibliotēka	VKKF	520,00	Lai popularizētu latviešu oriģinālliteratūru, grāmatniecību vietējā kopienā, radītu un uzturētu dažādu paaudžu alūksniešu interesi par grāmatu lasīšanu un uzlabotu lasīšanas kvalitāti, veicinātu bibliotēkas darbības attīstību Alūksnes novada iedzīvotājiem ir dota iespēja klātienē tikties ar rakstniekiem Aivaru Kļavi, Ingu Ābeli, Leldi Stumbri un Andri Akmentiņu .	Atbalstīts 2018.gadā, realizācija 2019.gadā
“Galvenajā lomā- rakstnieks-4” Alūksnes pilsētas bibliotēka	VKKF	480,00	Lai bērnu un pusaudžu vidū veicinātu interesi par grāmatām un vairotu lasītprieku, lai popularizētu latviešu oriģinālliteratūru Alūksnes pilsētas bērniem un pusaudžiem piedāvāta iespēja klātienē tikties ar 4 grāmatu autoriem- Eviju Gulbi, Zani Zustu, Zani Brūveri un Ievu Melgalvi .	atbalstīts
“Galvenajā lomā- rakstnieks-5” Alūksnes pilsētas bibliotēka	VKKF	600,00	Lai radītu un uzturētu interesi par grāmatu lasīšanu un uzlabotu lasīšanas kvalitāti, veicinātu jaunu un esošo lasītāju izglītošanu un sekmētu bibliotēkas darbības attīstību 2010.gadā tiks noorganizētas tikšanās ar 5 grāmatu autoriem- Armandu Puči, Daigu Mazvērsīti, Janīnu Kursīti-	Atbalstīts 2019.gadā, realizācija 2020.gadā

			Pakuli, Ingunu Baueri un Pēteri Strubergu.	
Dalība citu institūciju projektos				
Dalība lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu/jauniešu/vecāku žūrija” , 12 publiskās un 6 skolu bibliotēkas	LNB, VKKF’, pašvaldības	85 eks. grāmatu par EUR 677,33, prezentācijas materiāli, balvas	Lai aktīvāk iesaistītos lasīšanas veicināšanā un popularizētu grāmatu lasīšanu, bibliotēkas piedalās “Bērnu, jauniešu, vecāku žūrijā”. Projekta ietvaros tiek organizēti dažādi lasīšanu popularizējoši pasākumi, lasīšanas stundas, grāmatu apskati, tikšanās u.c	atbalstīts
Dalība izdevniecības “Liels un mazs” lasītveicināšanas programmā “Mūsu mazā bibliotēka” Jaunalūksnes, Trapenes bibliotēkas	Izdevniecība “Liels un mazs”, pašvaldība	Darba burtnīcas bērniem	Lai veicinātu bērnu interesi par literatūru un ilustrāciju, kā arī rosinātu bērnus uz dažādām radošām nodarbēm, 3 bibliotēkas turpina piedalīties izdevniecības “Liels un mazs” lasītveicināšanas programmā “Mūsu mazā bibliotēka”, kas domāta 4-8 gadus veciem bērniem.	
Dalība Gulbenes novada bibliotēkas projektā “„Europe Direct” informācijas centrs Gulbenē” , Alūksnes pilsētas bibliotēka	Eiropas Komisija	Finansējums Gulbenes novada bibliotēkas budžetā. EUR 2200- Alūksnes bibliotēkai (finansējums atalgojuma, lektoriem, aktivitāšu organizēšanai, publicitātes materiāliem u.c.)	Projekta rezultātā bibliotēkās Alūksnē un Madonā darbojas Europe Direct informācijas centra Gulbenē filiāles, kas sniedz iedzīvotājiem informāciju ar Eiropas Savienību saistītos jautājumos, organizē izglītojošas aktivitātes dažādām mērķauditorijām: lekcija “Starp vārda brīvību un dezinformāciju. Kā atpazīt viltus ziņas?”; lekcija-diskusija “Latvija 15 gadus Eiropas Savienībā”- lektors politologs Filips Rajeviskis; tematiski pasākumi “Ceļotāju stāsti” un “Tulkotājs kā profesija”- saruna ar tulkotāju Daci Meieri; ciklā “Savējie iedvesmo”- par uzņēmējdarbību Alūksnē u.c. aktivitātes.	atbalstīts
Dalība biedrības “Kultūras un izglītības centrs “STILI”” projektā “Alūksnes novadam- 10” , Alūksnes bibliotēka	Alūksnes novada pašvaldība	500,00- finansējums biedrības “Kultūras un izglītības centrs “STILI”” budžetā	Projekta rezultātā tapusi ceļojošā izstāde “Alūksnes novadam-10”, kas fotoattēlos stāsta par Alūksnes novada pastāvēšanas 10 gadiem. Izstādes tapšanā iesaistījušās visas Alūksnes novada bibliotēkas, sagatavojot foto materiālu un informāciju par svarīgākajiem katra pagasta notikumiem.	atbalstīts

Secinājumi- ierobežotās darbinieku kapacitātes un motivācijas trūkuma dēļ netiek izmantotas visas iespējas papildus finansējuma piesaistē, svarīga projektu izstrādē un realizācijā ir sadarbība ar citām vietējās kopienas institūcijām.

Sagatavoja Iveta Ozoliņa, Alūksnes pilsētas bibliotēkas direktore

10. Publicitāte

- **Bibliotēkas tēla veidošana, publicitāte, sabiedrības informēšana par bibliotēkas funkcijām, pakalpojumiem**

Uzskatām, ka vispareizāko priekšstatu par sevi bibliotēka/darbinieks veido savā ikdienas darbā, apkalpojot bibliotēkas apmeklētājus. Tieši ikdienas apkalpošanas kultūra, piedāvāto pakalpojuma kvalitāte, informācijas sniegšanas precizitāte un savlaicīgums, prasme uz klausīt, ieteikt labāko, lasītāja interesēm atbilstošāko lasāmvielu, palīdzēt un konsultēt- ir tie rādītāji, kas vislabāk raksturo bibliotēku un tās darbinieku. Laukos un mazpilsētās ir ļoti svarīgi uzrunāt, uz klausīt katru, saprast un likt justies gaidītam bibliotēkā!

Alūksnes un Apes novadu bibliotēkas dažādos veidos cenšas sabiedrību informēt par bibliotēkās pieejamajiem resursiem un pakalpojumiem, īpašas izmaiņas šajā jomā nav:

- informācija par bibliotēkas darba aktivitātēm tiek atspoguļota vietējā laikrakstā “Alūksnes un Malienas Ziņas”, tā interneta vietnē, žurnālisti bieži tiek aicināti uz dažādiem bibliotēku pasākumiem;
- informatīvas afišas par pasākumiem, jauniem pakalpojumiem- viens no populārākajiem informēšanas veidiem. Tās tiek izliktas pagastu, pilsētu centros uz informatīvajiem ziņojumu stendiem, pašvaldību ēkās, skolās, veikalos, pasta ēkās u.c. Līdztekus tiek izgatavotas nelielas informatīvās lapiņas, kuras ērti paņemas līdzī;
- sociālie tīkli- svarīgākie- *Facebook, Draugiem* u.c. pagastu bibliotēkas nav aktīvas sociālajos tīklos;
- informēšana pa tālruni, sūtot īsziņas. Alūksnes pilsētas bibliotēkā ir īpaši izveidotas apmeklētāju grupas pēc interesēm, kurus ar SMS starpniecību informējam par bibliotēkā gaidāmajiem pasākumiem (novadpētnieki, vēstures interesenti; tie, kas interesējas par literatūru);
- Alūksnes novada pašvaldību bibliotēku pasākumu plāns katru mēnesi tiek ievietots “Alūksnes Novada Vēstīs”, savukārt Apes novadā bibliotēkas savas publicitātes veicināšanai izmanto vietējo izdevumu „Apes Novada Ziņas”;
- Bibliotēkām ir izveidoti bukleti, informatīvas lapiņas, grāmatzīmes u.c. publicitātes materiāli par bibliotēkas pakalpojumiem, pasākumiem u.c., kas pieejamas esošajiem un potenciālajiem bibliotēkas apmeklētājiem, atsevišķi tiek veidoti arī jaunākās literatūras saraksti, abonēto preses izdevumu saraksti, kas pieejami gan interneta vietnēs, gan bibliotēkās uz vietas <https://ej.uz/a3d3>
- Informācija par bibliotēkās notiekošajiem pasākumiem katru mēnesi tiek nodota Alūksnes novada pašvaldības informācijas aprites speciālistei, kura to ievieto kopīgajā pašvaldības pasākumu darba plānā, kurš elektroniski tiek nosūtīts visām pašvaldības iestādēm un citiem masu medijiem.

- **Bibliotēkas informācijas tīmeklī**

Informācija par Alūksnes novada bibliotēkām atrodama Alūksnes novada interneta vietnē www.aluksne.lv (sadaļa Kultūra un sports- bibliotēkas)- par katru novada bibliotēku atrodama kontaktinformācija (vadītāja vārds, uzvārds, bibliotēkas tālrunis, e-pasts, adrese).

Pašvaldības mājas lapā tiek publicēta arī aktuālā informācija par kādu norisi bibliotēkā, katru mēnesi tur pieejams arī iestāžu, t.sk. arī bibliotēku, pasākumu plāns.

Informācija par Apes novada bibliotēkām atrodama Apes novada pašvaldības interneta vietnē www.apesnovads.lv (sadaļa Kultūra- bibliotēkas)- par katru novada bibliotēku atrodama kontaktinformācija (vadītāja vārds, uzvārds, bibliotēkas tālrunis, e-pasts, adrese), bibliotēkas darba laiks, īsa vēsture un piedāvātie pakalpojumi.

Visas reģiona bibliotēkas bija izveidojušas savu bibliotēku profilus **Latvijas bibliotēku portālā** <http://www.biblioteka.lv/>, kur publicēja informāciju par savu bibliotēku pasākumiem

līdz aizvadītā gada oktobra mēnesim. Pa šo laiku bibliotēkām bija kopumā 11 362 virtuālie apmeklējumi. Līdz ar portāla satura un mērķauditorijas maiņu šis darbs vairs netiek turpināts. Informācijas atspoguļojums tiek nodrošināts arī sociālajos tīklos.

- Sociālajā tīklā **www.draugiem.lv** Alūksnes pilsētas bibliotēkas profilam <https://www.draugiem.lv/apb/> ir 688 sekotāji. Lapas apmeklējumu skaits gada laikā – 106 750 (2018.g. – 118 389). Minētā sociālā tīkla popularitāte krītas.
- Sociālajā tīklā **Facebook** Alūksnes pilsētas bibliotēkas profilam <https://www.facebook.com/albibl.lv> ir 150 jauni sekotāji, lapu skatījumi – 2249. Profils Facebook ir izveidots arī Jaunalūksnes bibliotēkai <https://www.facebook.com/JaunaluksnesBiblioteka/> un Bejas bibliotēkai <https://www.facebook.com/ruukumaaja/>. Zeltiņu, Veclaicenes un Ilzenes bibliotēkas savu informāciju ievieto pagastu Facebook profilos.
- Alūksnes pilsētas bibliotēkas **Twitter** kontam <https://twitter.com/AlBibl> ir 540 sekotāji, pārskata periodā ir tikai 8 jauni sekotāji, ievietoti 62 tvīti, 2185 profila apmeklējumi un 66 462 tvītu skatījumi.

• **Veiksmīgākie bibliotēku popularizējošie pasākumi**

Viena no efektīvākajām bibliotēku publicitātes formām ir rīkoti pasākumi, jo tie tiek organizēti dažāda vecuma grupām. 2019. gads ir bijis ļoti ražīgs tieši Alūksnes pilsētas bibliotēkai. Tās rīkotos pasākumus brauc apmeklēt arī no pagastiem, kur šos braucienus organizē vietējais pagasta bibliotekārs, jo mazajās lauku bibliotēkās finansējums lielāku pasākumu rīkošanai ir nepietiekams.

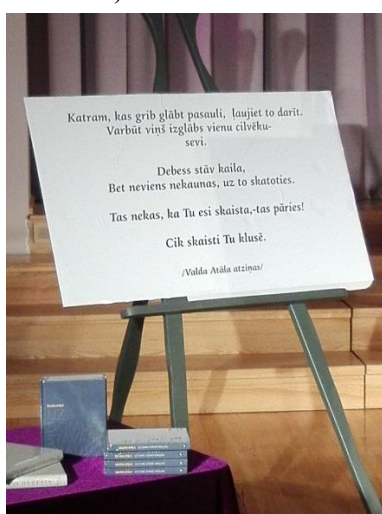
Alūksnes pilsētas bibliotēkas organizētie pasākumi 2019. gadā:

- Alūksnes pilsētas bibliotēkā notika **ideju foruma TEDx Rīga 2019. gada** tiešraide no LNB;
- **“Arhīvs – mūsu vēstures māja.”** Saruna ar Alūksnes Zonālā Valsts arhīva pārstāvjiem;
- Alūksnes pilsētas bibliotēka viesojās dzīvnieku patversmē, notika **tikšanās ar dzīvnieku mājas “Astes un Ūsas” dalībniekiem ciklā “Savējie iedvesmo”**,
- Saruna ar pašvaldības uzņēmējdarbības atbalsta speciālisti **Māru Saldābolu un dizaineri, zīmola “Stick with as” izveidotāju Nadīnu Dudari ciklā “Savējie iedvesmo”**;
- Tikšanās ar žurnālisti, rakstnieci **Zani Zustu un sarunas par tarakāniem mūsu galvās**;
- Dalība akcijā **“Dienas bez rindām”**;
- Stāsts par Alūksnes jaunajiem patriotiem 1946.-1948. gadā **”Trīs draugi. Dace” ciklā “Novada vēstures stundas”**;
- Tematisks pasākums **“Tulkotājs kā profesija”**. **Saruna ar tulkotāju Daci Meieri**;
- **“Sirds uz perona”** – Dzejas dienas Bānīša stacijā kopā ar dziesminieku Dināru Gulbi, brīvais dzejas mikrofons u.c. aktivitātes;
- Neklātienēs konkurss **“Mazs bij tēva novadiņis, bet diženi turējās” 4 kārtās** un noslēguma ekskursija;
- Tikšanās ar **rakstnieci Ievu Melgalvi** /atbalsta VKKF/;
- Dalība KISC un sabiedrības Tilde rīkotajā erudīcijas spēlē **“Izzini Latvijas monētās iekaltās kultūrziemes”, starp uzvarētājiem divi mūsējie – Apes un Veclaicenes bibliotēkas!**
- **Dalība Bibliotēku nedēļā** – “Bibliotēkas – dialogs ceļā uz pārmaiņām”, pavasara randiņš ar nezināmu grāmatu, saruna par Daces Vīgantes stāstu krājumu “Ledus apelsīns”, tikšanās ar ceļotājiem pa Eiropas un Āzijas valstīm Sanitu Pāsu un Gati Spudiņu, piedalīšanās Lielajā talkā u.c.;
- Ciklā **“Savējie iedvesmo”- tikšanās ar Alūksnes Putnu fermas pārstāvjiem**;
- **“Skolotāji”** un ne tikai...Saruna ar **rakstnieku un dzejnieku Andri Akmentiņu** /atbalsta VKKF/;
- Tikšanās ar rakstnieci **Daci Judinu un komponistu Arturu Nīmani “Skeleti skapī. Gadsimtu noslēpumi. Mīlestība”**;

- Radoša nodarbība ar **Ketiju Zušu “Grāmatas otrā dzīve”**;
- Literāri muzikāls ceļojums kopā ar rakstnieku, **radiožurnālistu Dzintaru Tilaku un dziesminieku Āri Ziemeli**;
- **Digitālā nedēļa** Alūksnes un Apes novados <https://ej.uz/f24k>; <https://ej.uz/sj2k> ;
- **Lekcija- diskusija “Latvijas 15 gadi ES”, saruna ar politologu Filipu Rajejski**;
- Tikšanās ar **dramaturģi, rakstnieci Leldi Stumbri** /atbalsta VKKF/;
- Lekcija **“Starp vārda brīvību un dezinformāciju. Kā atpazīt viltus ziņas?”**, lektore Vidzemes Augstskolas docente Agnese Dāvidsone;
- Tikšanās ar Alūksnes puses veloentuziastiem **“Ar ciskudrilli pretī pavasarim”** ciklā “Savējie iedvesmo”.

Arī Alūksnes un Apes novadu pagastu bibliotēkās ir notikuši dažādi bibliotēkas publicitāti veicinoši pasākumi:

Vidagas bibliotēka – atraktīvs **Dzejas vakara rasols ar Valdi Atālu**, kā arī Dzejas karuselis ar Vidagas skoliņas bērniem, **“Laužu Sa Lidojums Vidagā”**, akcija “Bibliotēkas nakts” - **“Kad bibliotēkā iespīd mēnesī”**, informatīvs rīts “Lasām e-grāmatas!”

Veiksmīgs Vidagas bibliotēkas un Vīrešu tautas nama sadarbības projekts-
Dzejas vakara rasols ar Valdi Atālu Vīrešos

Malienas bibliotēka – literāra pēcpusdiena **“Dzeja pie kafijas tases”**, pasākums bērniem “Dzeja spēļu laukumā”.

Zeltiņu bibliotēka – Grāmatu apskats dzejas dienu noskaņās **“Saujiņa prieka”** .

Trapenes bibliotēkā - Galda spēļu diena ģimenei, droša interneta mēnesī konkurss **“Izaicini savas pelēkas šūnas”**, lasīšanas svētki pie bibliotēkas kraukļa, **tikšanās ar Guntaru Raču**, literāri muzikāls ceļojums kopā Dzintaru Tilaku un dziesminieku Āri Ziemeli. Guntars Račs viesojās arī **Jaunalūksnes bibliotēkā**.

Alsviķu un Pededzes bibliotēkas aktīvi turpina strādāt ar senioru auditoriju.

Mārkalnes bibliotēka – tikšanās ar vēsturnieci par Nacionālo partizāņu kustību Mārkalnē, atvērto durvju vakars bibliotēkā un vēstures istabā, bibliotēkā stunda “E-grāmatas par spokiem.”

Zeltiņu bibliotēka – lekcija par permakultūru, pasākums **“Dzimtu un māju stāsti”**, galda spēļu turnīrs “Garlaicībai deguns garš”.

- **Ar publicitātes darbu saistītās problēmas un to risinājumi**

Domājot par bibliotēkas publicitāti, ir ļoti jāpiedomā pie izvēlētā pasākuma tēmas un konkrētas mērķauditorijas, kam tas domāts. Jāuzrunā katrs bibliotēkas apmeklētājs, kurš ierodas bibliotēkā, jo mūsdienās nodrošināt pietiekamu apmeklētāju skaitu pasākumos kļūst arvien problemātiskāk, jo iedzīvotāju skaits laukos ar katru gadu sarūks. Lai uzrunātu jaunatni, vairāk jāizmanto sociālie tīkli. Organizējot pasākumus, būtu jāsadarbojas vairākām bibliotēkām, jo kopā tas sanāk lētāk, un arī nodrošināt auditoriju ir vienkāršāk.

11. Sadarbības tīkla raksturojums

- **Sadarbība ar pašvaldību un pašvaldības institūcijām**

Sadarbībā ar pašvaldībām un to institūcijām aizvadītajā gadā izmaiņas nav notikušas.

Ir radušies jauni sadarbības partneri.

- **Citi sadarbības partneri reģionā un Latvijā, veiktās sadarbības aktivitātes**

Sadarbības partneris	Sadarbības joma
Dienas aprūpes centrs cilvēkiem ar īpašām vajadzībām "Saulsstars"	Ekskursijas uz bibliotēku, iepazīšanās ar jaunajām grāmatām, literatūras izstādēm, piedalīšanās pasākumos, izstādes organizēšana bibliotēkā.
Alūksnes Tūrisma informācijas centrs	Informācijas apmaiņa, kopīgi pasākumi – Informatīvā teltis Alūksnes pilsētas svētkos, Dzejas dienas Alūksnes Bānīša stacijā, kopīga prezentācijas materiālu pasūtīšana.
Alūksnes Zonālais Valsts arhīvs	Materiāli izstādei par arhīva vēsturi, tematisks pasākums "Arhīvs – mūsu vēstures māja": saruna ar Alūksnes Zonālā Valsts arhīva pārstāvjiem par arhīva nozīmi
Biedrība "Kultūras un izglītības centrs STILP"	Ceļojošās izstādes izveidošana "Alūksnes novadam - 10"
Dzīvnieku māja "Astes un Ūsas"	Līdzekļu vākšana pamestajiem dzīvniekiem, pasākums- tikšanās organizēšana ar dzīvnieku mājas pārstāvjiem, sarunas par atbildību utt., patversmes apmeklējums un palīdzība- dzīvnieku izvešana pastaigās, barības dāvinājums
Alūksnes uzņēmējdarbības atbalsta centrs	Pasākums par uzņēmējdarbības attīstību novadā, tikšanās ar uzņēmējdarbības atbalsta speciālisti Māru Saldābolu

Laikraksts „Alūksnes un Malienas Ziņas”	Publicitātes nodrošināšana, informācijas apmaiņa, izplatīšana laikrakstā un žurnālistu piedalīšanās bibliotēku aktivitātēs u.c. Konkursa "Mazs bij" tēva novadiņis, bet diženi turējās" publicēšana laikrakstā.
Sabiedriskās organizācijas, biedrības, NVO	Alūksnes novada bibliotēkām- sadarbība ar Politiski represēto klubu „Sarma” - palīdzība grāmatu izplatīšanā ("Rūgtais vērmēļu kauss" 5.daļa), pasākumu organizēšanā. Kluba "Sarma" izdoto grāmatu dāvinājumi bibliotēkām. Nepieciešamās informācijas nodrošināšana. Alūksnes pilsētas bibliotēkai- sadarbība ar pilsētas senioru biedrību „Sudrabs” : informācijas apmaiņa, tikšanās bibliotēkā, iepazīstināšana ar jaunumiem bibliotēkas darbā, savstarpēji pasākumu apmeklējumi, iepazīstināšana ar bibliotēkas resursiem u.c. Bērnu un jauniešu ar īpašām vajadzībām biedrība "Saulstariņi” - nodarbības bibliotēkā, . Alsviķu bibliotēkā- sadarbība ar senioru kopām "Noskaņa" un „Par prieku sev un citiem” : apmācības IT jomā, jauno grāmatu apskati. Pededzes bibliotēkā- 1 reizi nedēļā notiek aktīvo senioru pulciņa nodarbības , regulāri tiek organizētas rokdarbu izstādes.
Grāmatu tirgotāji	Veiksmīga sadarbība visām bibliotēkām ar SIA "Virva LK" grāmatu iegādē, piegādē, SIA "Apgāds Zvaigzne ABC" grāmatnīca Alūksnē- dalība Grāmatu svētkos, SIA "Donita" grāmatnīca Alūksnē piešķir bibliotēkām 15% atlaidi.
SIA "Apgāds Zvaigzne ABC" grāmatnīca Alūksnē	Skalās lasīšanas sacensības - balvas, darbs žūrijas komisijā Balvas- to rakstnieku grāmatas, kuri viesojas bibliotēkā (par interesantāko jautājumu rakstniekam)
Gulbenes, Madonas bibliotēkas	Kopīga dalība projektā par <i>Europe Direct</i> informācijas punktu izveidi bibliotēkās. Informācijas apmaiņa, projekta aktivitāšu koordinācija,

	kopīga EDIC informatīvā biļetena izdošana, publicitātes materiālu pasūtīšana u.c.
Latvijas Nacionālā bibliotēka	Informācijas aprīte, konsultācijas, profesionālās pilnveides pasākumi, sanāksmes, semināri, SBA pakalpojumi, atbalsts Bērnu/jauniešu/ vecāku žūrijai, pašvaldību izdevumu tiešsaitē iesniegšanu LNB Digitālajā bibliotēkā, bibliogrāfisko izrakstu piegāde LNB analītikas datu bāzei. Kopā ar LNB BLC seminārs “LNB lasīšanas veicināšanas programmu inovāciju reģionālais seminārs bibliotekāriem un skolotājiem”.
Latvijas bibliotekāru biedrība (LBB) LBB Vidzemes nodaļa	Profesionālo aktivitāšu organizēšana, dalība tajās. Dalība LBB VN 22.saietā-konferencē “Radošā tūre Vidzemes bibliotēku stiprināšanai” Vecgulbenes muižā.
SIA Tieto Latvia	Konsultācijas, IS Alise sistēmas uzturēšana.
Kultūras informācijas sistēmu centrs	Autorizēto datu bāzu nodrošinājums, iespēja izsniegt lasītājam uz mājām attālinātās piekļuves autorizācijas datus <i>Letonikai</i> . Digitālās nedēļas pasākumu koordinācija, piedāvājumi, vebināri. Tiešsaites apmācības IT drošības jomā
Eiropas Komisijas pārstāvniecība Latvijā	Sadarbības partneris projekta par <i>Europe Direct</i> centru izveidi realizācijā, semināru organizēšana, profesionālās pilnveides pasākumi, informatīvo materiālu izplatīšana.
Latvijas Republikas Ārlietu Ministrija	Atbalsts ES informācijas punkta darbībai Alūksnes pilsētas bibliotēkā, dalība ES sniedzēju forumos.
SIA Telia Latvija	Sadarbība kvalitatīva interneta pieslēguma/ datu pārraides tīkla darbības nodrošināšanā un tehniskās palīdzības sniegšana.
Nodarbinātības Valsts aģentūras Alūksnes filiāle	Sadarbība Digitālās nedēļas pasākumu organizēšanā- seminārs “NVA piedāvātie e-pakalpojumi karjeras izaugsmei un darba meklēšanas prasmju pilnveidei.”
Radošas personības- literāti, mākslinieki, novadpētnieki, video operatori u.c.	Alūksnes pilsētas bibliotēkā- tikšanās ar vietējiem literātiem, mākslinieku darbu izstādes, radošo alūksniešu darbu izstādes (foto, kolekciju, novadpētniecības).

- **Pārrobežu sadarbība, starptautiskā sadarbība**

2019.gadā bibliotēkas nav iesaistījušās konkrētos sadarbības projektos starptautiskā līmenī.

- **Bibliotēku interešu aizstāvības darbs**

Alūksnes pilsētas bibliotēkas direktore regulāri piedalās novada domes sēdēs, informatīvajās sanāksmēs un Kultūras komitejas sēdēs, stāstot par bibliotēkas darbu un aktualizējot radušās problēmas. Arī pagastu bibliotēku darbinieki piedalās pagastu pārvalžu informatīvajās sanāksmēs, kur tie spriests par aktuālām bibliotēku darba problēmām. Sarunu galvenās tēmas – darba vides uzlabošana, finansējuma palielināšana, bibliotēku speciālistu tālākizglītība, IT atjaunināšana, darbinieku atalgojums u.c.

Sagatavoja Silvija Mūrniece, Alūksnes pilsētas bibliotēkas metodiķe

12. Metodiskais un konsultatīvais darbs

- **Situācijas apraksts, kopaina, metodiskā un konsultatīvā darba prioritātes**

2019. gadā Alūksnes pilsētas bibliotēka bija metodiskais un konsultatīvais centrs 21 Alūksnes un Apes novadu pašvaldību bibliotēkai. Izmaiņas notika pašā gada nogalē, kad pēc veiktā audita tika samazinātas darbinieku slodzes un likvidēta Strautiņu bibliotēka, kura 2020.gadā nu jau darbojas kā Alsviķu bibliotēkas nodaļa. Metodiskā darba galvenie virzieni ir palikuši nemainīgi - bibliotekārā darba koordinācija Alūksnes un Apes novados, bibliotēku darbinieku profesionālās tālākizglītības organizēšana, metodiskās palīdzības sniegšana pašvaldību bibliotēkām.

Regulāri tiek veikta metodisko materiālu, svarīgu e-dokumentu un cita veida aktuālas profesionālas informācijas saņemšana un nodošana bibliotēkām, organizēta dalība nozīmīgākajos semināros, konferencēs u.c. bibliotēku darba aktivitātēs Latvijā, bibliotēku darba rādītāju apkopošana un analīze, statistikas datu rediģēšana Kultūras datu portālā, datu par pašvaldību publiskajām bibliotēkām savākšana, apkopošana un iesniegšana pēc pieprasījuma- Kultūras ministrijai, LNB Bibliotēku Attīstības centram, KISC, Latvijas Bibliotekāru biedrībai u.c. Alūksnes pilsētas bibliotēka kā metodiskais centrs organizē informatīvus mācību seminārus un apmācības.

Jaunums- lai pārbaudītu darbinieku profesionālās zināšanas par bibliotekārā darba jautājumiem, vienā no semināriem, organizējam **erudīcijas treniņu bibliotēku nozarē**. Noteiktā laikā bija jāatbild uz 20 dažādiem jautājumiem nozarē sākot ar normatīvajiem aktiem un beidzot ar terminu skaidrojumiem, krājuma apgrozības aprēķiniem, gada literatūras balvas laureātiem u.c. Jāteic, ka vienai daļai tas grūtības nesagādāja, bet dažiem būtu jāpiedomā pie savu profesionālo zināšanu pilnveidošanas. 2020.gadā ir paredzēts veikt šādu treniņu arī praktisko zināšanu jomā - informācijas meklēšanu datu bāzēs, uzziņu veikšanu, SBA moduļa izmantošanu u.c.

- **Reģiona galvenās bibliotēkas sniegtais metodiskais un konsultatīvais atbalsts, īstenotie profesionālās pilnveides un pieredzes apmaiņas pasākumi**

2019. gadā Alūksnes pilsētas bibliotēka ir noorganizējusi 4 profesionālās pilnveides seminārus Alūksnes un Apes novadu bibliotēku darbiniekiem. Semināros tika runāts par bibliotēku nozares galvenajām aktualitātēm, analizēti darba rezultāti, diskutēts par jaunu pakalpojumu ieviešanu bibliotēkās, spriests par lasīšanas veicināšanas iespējām un pieredzi darbā ar bērniem un jauniešiem, notikusi dalīšanās pieredzē ar kolēģiem par dzirdēto dažādos profesionālās pilnveides pasākumos.

N.p.k.	Norises laiks	Norises vieta	Organizētājs (-i)	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Dalībnieku skaits	Stundu skaits
1.	19. marts	Alūksnes pilsētas bibliotēka	Alūksnes pilsētas bibliotēka	Bibliotēku darbinieku seminārs. Tēmas – aktualitātes bibliotēku darbā: 2018. gada darba pārskati, Digitālās nedēļas pasākumi bibliotēkās, dalība novadpētniecības izstādes tapšanā, gatavošanās Grāmatu svētkiem, Bibliotēku nedēļai u.c., lekcija “ <i>Starp vārda brīvību un dezinformāciju. Kā atpazīt viltus ziņas?</i> ”/lektore Vidzemes augstskolas docente Agnese Dāvidsone/, SIA Virja LK grāmatu tirdzniecība	34	4

2.	13.jūnijs	Alūksnes pilsētas bibliotēka	Alūksnes pilsētas bibliotēka	Bibliotēku darbinieku seminārs. Tēmas – informācija par bibliotekārā darba aktualitātēm, erudīcijas treniņš nozarē, Annas, Jaunannas, Mārupes un Malienas bibliotēku apmeklējums un iepazīšanās ar to darbu.	33	5
3.	26. septembris	Alūksnes pilsētas bibliotēka	Alūksnes pilsētas bibliotēka	Bibliotēku darbinieku seminārs. Tēmas – Svarīgākais, plānojot 2020. gada bibliotēku darbu, aktualitātes bibliotēku novadpētniecības darbā, jaunākās literatūras apskats, Latvijas Neredzīgo bibliotēkas piedāvājums publiskajām bibliotēkām, Alūksnes novada bibliotēku audīts: galvenie secinājumi, <i>Tulkotājs kā profesija</i> – saruna ar tulkotāju Daci Meieri, SIA Virja LK grāmatu tirdzniecība.	30	4
4.	11. decembris	Jaunlaicenes pagasta bibliotēka	Alūksnes pilsētas bibliotēka	Bibliotēku darbinieku seminārs. Tēmas – iepazīšanās ar Jaunlaicenes pagasta bibliotēkas jaunajām telpām, svarīgākie notikumi bibliotēku dzīvē 2019. gadā un to novērtējums, paredzamās aktivitātes un izaicinājumi 2020. gadā, Jaunlaicenes Muižas muzeja apmeklējums, sarunas Ziemassvētku noskaņās.	28	4

- **Metodiskais un konsultatīvais atbalsts izglītības iestāžu bibliotēkām**

Sadarbība ar skolu bibliotēkām visbiežāk aprobežojas ar aktuālas profesionālās informācijas nosūtīšanu, tai skaitā arī- Alūksnes novada pašvaldības Izglītības pārvaldei. Ja ir kāda aktuāla tēma, kas ir saistoša arī skolu bibliotekāriem, tad viņi tiek aicināti arī uz semināriem. Piemēram, aizvadītajā gadā tas bija LNB BLC un Alūksnes pilsētas bibliotēkas rīkotais seminārs Alūksnē “LNB lasīšanas veicināšanas programmu inovāciju reģionālais seminārs bibliotekāriem un skolotājiem”, kurā piedalījās arī skolu bibliotekāri un latviešu valodas un literatūras skolotāji. Tika organizēts arī kopīgs brauciens uz Vidzemes novadu Bērnu un skolu bibliotēku darbinieku 18. konferenci “Efektīvi komunikācijas līdzekļi un mūsdienīgas prezentācijas prasmes 21. gs. bibliotēkā” Cēsīs. Notiek koordinējošais darbs ar Bērnu žūrijas skolu bibliotēkām, 2019.gadā- arī ar tām skolām, kuras piedalījās Nacionālās skaļās lasīšanas sacensībās. Bērnu Žūrijas programmā aizvadītajā gadā piedalījās 6 skolu un 12 publiskās bibliotēkas.

Uz pilnu slodzi darbinieki strādā tikai E. Glika Valsts ģimnāzijā, Alūksnes pilsētas sākumskolā un Alūksnes novada vidusskolā, pārējās skolās šīs slodzes ir niecīgas, kas nodrošina tikai mācību grāmatu izsniegšanu/saņemšanu. Pēc pieprasījuma skolu bibliotēkām tiek sniegtas konsultācijas par statistikas datu ievadi Digitālajā Kultūras kartē.

- **Sadarbība ar citām iestādēm metodiskā un konsultatīvā darba jomā**

Notiek sadarbība ar LNB Bibliotēku attīstības centru – apmeklējam viņu organizētos seminārus un apmācības, vajadzības gadījumā lūdzam konsultācijas, ar Bērnu literatūras centru – par lasīšanas veicināšanas programmām.

Bieži nākas konsultēties arī ar SIA Tieto Latvia par IS Alise darbību.

Izmantojam arī Gulbenes novada bibliotēkas reģionālā Mācību centra piedāvājumu, kurš 2019.gadā piedāvāja mācības "Sadarbība - panākumu atslēga", kuras tika organizētas ar Valsts Kultūrkapitāla fonda atbalstu, tajās varēja piedalīties arī Alūksnes un Apes novadu bibliotēku darbinieki.

- **Metodiskā un konsultatīvā darba problēmas un to risinājumi, profesionālās pilnveides vajadzības**

Metodiskā un konsultatīvā darba problēmas nav īpaši mainījušās. Viena no tām ir nepietiekamais finansējums profesionālās pilnveides pasākumu apmeklēšanai. Arī lai noorganizētu kvalitatīvu profesionālās pilnveides pasākumu uz vietas, uzaicinātu kādu lektoru, tam tāpat ir nepieciešams finansējums. Diemžēl, visas izmaksas pieaug, bet bibliotēku budžeti labākajā gadījumā paliek nemainīgi vai pat samazinās.

Daudzas pagastu bibliotēkas gribētos apmeklēt biežāk, bet ir problēmas ar transportu. Izmantot sabiedrisko transportu faktiski vairs nav iespējams, jo tas kursē ļoti reti – vienreiz dienā vai dažviet pāris dienas nedēļā. Bibliotēkai sava transporta nav, izmantojam pašvaldības pakalpojumus, bet tās transports ir ļoti noslogots un rast iespēju tikt pie braukšanas izdodas reti.

Jūtama problēma visu laiku bija darbinieku novecošanās, bet aizvadītajā gadā sakarā ar audita rezultātiem un slodžu samazināšanu bibliotēkās pamazām ir sākusies paaudžu nomaīņa.

Sagatavoja Silvija Mūrniece, Alūksnes pilsētas bibliotēkas metodiķe

Pielikums Nr.1 Fotomirkļi

Alūksnes pilsētas bibliotēkas informatīvā telts Alūksnes pilsētas svētkos

Lekcija – diskusija “Latvijas 15 gadi ES” ar politologu Filipu Rajevski

Seminārs “Kā atpazīt viltus ziņas?”

Dzejas dienas Alūksnes Bānīša stacijā kopā ar dziesminieku Dināru Gulbi

Alūksnes pilsētas bibliotēkā viesojas rakstniece Lelde Stumbre

Tulkotājs kā profesija – ar lasītājiem tiekas
Dace Meiere

Zane Zusta un *stāsti par tarakāniem mūsu galvās*

Ekodizainere Aiva Zīle darina jaunus tērpus no
vīriešu krekliem un džinsu biksēm

Alūksnes uzņēmējdarbības atbalsta speciāliste
Māra Saldābola

Alūksnes novada vidusskolas skolēni
ieradušies uz bibliotēku grāmatu varoņu tērpos

Rakstniece Inga Ābele
Alūksnes pilsētas bibliotēkā

Novadnieks Andris Akmentiņš tiekas ar lasītājiem Alūksnē

Alūksniešiem iespēja tikties ar rakstniecei Ievu Melgalvi

Alūksnes pilsētas bibliotēkas darbinieki sakopj ievērojamu novadnieku atdusas vietas Alūksnes Lielajos kapos

Alūksnes pilsētas bibliotēkas darbinieki ar dāvanām viesojās dzīvnieku mājā "Aste un Ūsas"

2019.gada septembrī uz jaunu mājvietu ieguva Jaunlaicemnes pagasta bibliotēka. Bibliotēku atklāj Alūksnes novada domes priekšsēdētājs Arturs Dukulis un pagasta pārvaldes vadītāja Iveta Vārtukapteine

Alūksnes pilsētas bibliotēkā bieži viesi ir Alūksnes sociālā palīdzības dienesta dienas aprūpes centra “Saules stars” klienti. Viņu veidotās izstādes “Džinsu otrā dzīve” atklāšana

Alūksnes novada vidusskolas audzēkņi prezentē savas mīļākās grāmatas Alūksnes pilsētas bibliotēkā